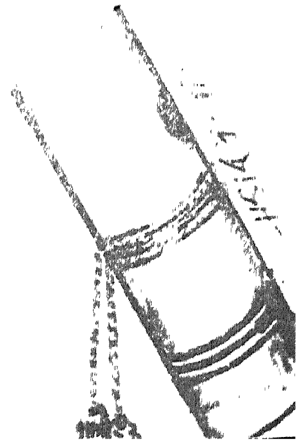

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాసపత్రిక

ఆగష్టు 1984

వెల : 1-00

'నీవు మునుకొని బ్రహ్మాండముల
నీనినావు
కనుక నీ కడుపతి ఘనముగా నుండు
అటుగాన భక్ష్య భోజ్యాదు లెన్నైన
పటు తీవ్రముగ నీవు భక్షింపగలవు.'

కావున నీవు కోరినవన్నీ వడ్డిస్తాను, తిన వమ్మా!" — అని పల్కింది. దానికి బదు లేమివ్వాలో పార్వతికి తోచలేదు.

'అత్తగారూ! పాలు త్రాగడం కూడా చేతగాని పసిబిడ్డ అని కూతురును వెనకేసు కొని మాట్లాడుతున్నారా! నిజంగా మీ అమ్మాయి బాలికయే అయినచో భర్త కొరకు తపమెట్లు చేసింది? మా అన్న నెలా వలచింది? అమ్మో! మీ కూతురు పసిబిడ్డా! కాదు అసాధ్యురాలు. బహుసూత్రధారి. మహా సాత్త్వికులకు సైతం గర్వము పుట్టించ గలదు. కపటంబుతో కాలగతుల భావించ గలదు. పేదలను ధనవంతులుగను, ధన మదాంధులను ధనహీనులుగను మార్చ గలదు. ఎల్లజాతులను చపలుర గావించ గలదు.' — అని ఇక్కడ పార్వతీదేవిచేత వెంగమాంబ ఇందిరను నిందాస్తుతి గావించి లోకమాతగా లోకానికి తెలియజేసింది.

ఆంధ్రవాఙ్మయంలో బువ్వము బంతిని ఇంత సుదీర్ఘంగా వర్ణించినది శ్రీనాథుని తరువాత వేంగమాంబయే అని చెప్ప వచ్చును. శ్రీనాథుని బువ్వము బంతి రసిక జన కలాపము కాగా వెంగమాంబ బువ్వము బంతి సరసవచోవిలాసము.

ఆ విధంగా హరిహరులు, రమాగిరిజలు మేలము లాడుకొను చుండగా సాగరుడు నవ్వుచూ వచ్చి "మీరు బలవంతులు. ఆనంద భరితులు. ఒక్కరొక్కరికన్న ఉత్తమోత్త ములు. మీకు భేదములేదు. ఓ జలజాక్షా! సమస్తలోకాలూ నీ చిన్ని బొజ్జలో శ్రీరామ రక్షగా వున్నవయ్యా. నీ ఆకలి తీర్చుటకు నే నెంతవాణ్ణి. నా కల్గినయంతమాత్రమున సత్కరించుచున్నానని, లోకసహజంగా ఆడపిల్ల తండ్రిగా పల్కినాడు.

జలజాసనాదులు ఆ జలరాశి మాటలకలరి, ముదమంది తృప్తిగా భుజించి లేచి కరప్రక్షా ళనములు గావించినారు. అందరికినీ విడెము లిప్పించినాడు పెండ్లికొడుకు. అందరును ఇష్టకథావినోదముల సంతోషమగ్నులై యున్నారు. అటు ఇటు చూచాడు హరి. ఎవరూ చూడ్డంలేదనుకున్నాడు.

"శ్రీ వేంకటేశు డాశ్రిత జనావనుడు....
అంతనచ్చటనుండి హాటక కలశ
మెంతయు ప్రీతితో నెలమి నెత్తుకొని
వేఱొక్క విడిదికి వేడ్కతో"..నరిగినాడా.

తానందరికీ తాంబూలా లిప్పించాడు. మరి? తన కిచ్చేవారు? రారు. వారు రావాలను కున్నా ఆ చోటు చాటు కాదుకదా! అందుకే చటుకున అటనుండి విడిది కేగినాడు. ఊరికే వెళ్ళితే ఊహిస్తారనికాబోలు! కనక కల శాన్ని కైకొని కదిలాడు. ఇదంతా కాంత కోసం కాంతుని వలవంత అని పసికట్టినారు సాగరాంగనలు. ఇందిరను ముందరిడుకొని వచ్చి వివరించి విడిదిలోనికి పంపించి సర్వోప చారాలూ చేయించారు. కాంక్షతీరింది కన్న య్యకు, కప్పురపు విడెము కరకరా నములు తున్నాడు. అందరి వదలి, శేషహోమము విడిచి ఎందు కిలా వచ్చాడో అర్థం కాలేదు అమ్మవారికి.

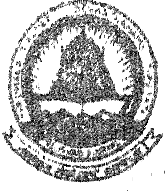
"జలజాతనయన నాస్వామి యిచ్చటికి
యలసివచ్చిన దేమి యానతీవోయి!"
అని అడిగింది.

"మజ్జనకు నివ్వేసాలచేత
నళికింప దలచి నే డలిగి వచ్చితివా'
'చెల్లెలౌ పార్వతి కచట
అన్నంబుసాల కిట్లలిగివచ్చితివా'

"తిరుపణాచార్యైన దెప్పింతు ననిన
హరుని వాక్యముల కిట్లలిగి వచ్చితివా"
'పేదవారింటిలో పెండ్లి యాడితిని
యాదాయ మేమని యలిగి వచ్చితివా'

"పెండ్లికి దీసిన అప్పెట్లుదీర్తునని
విచారమునని ట్లలిగి వచ్చితివా"

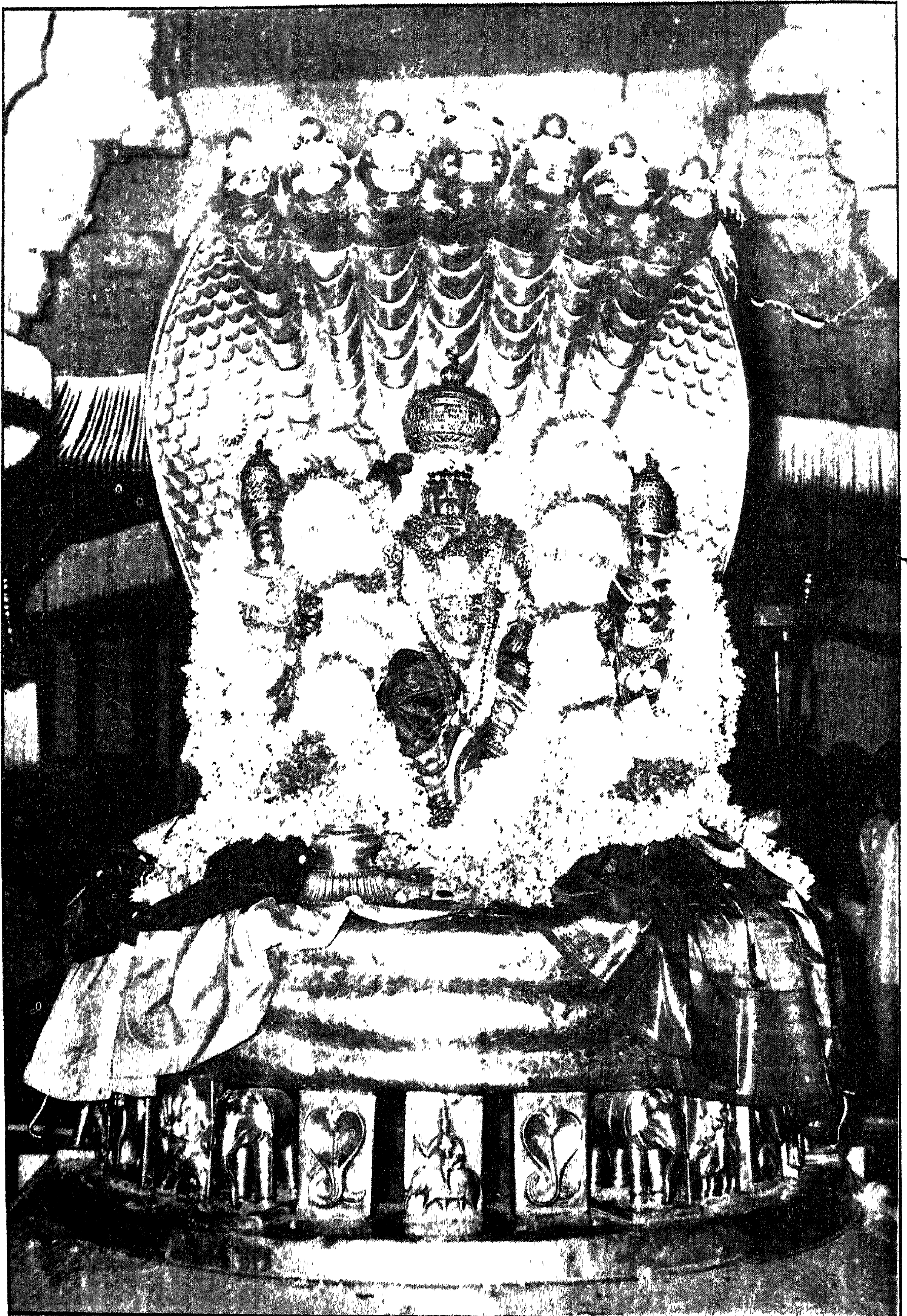
(37 వ పేజీలో)

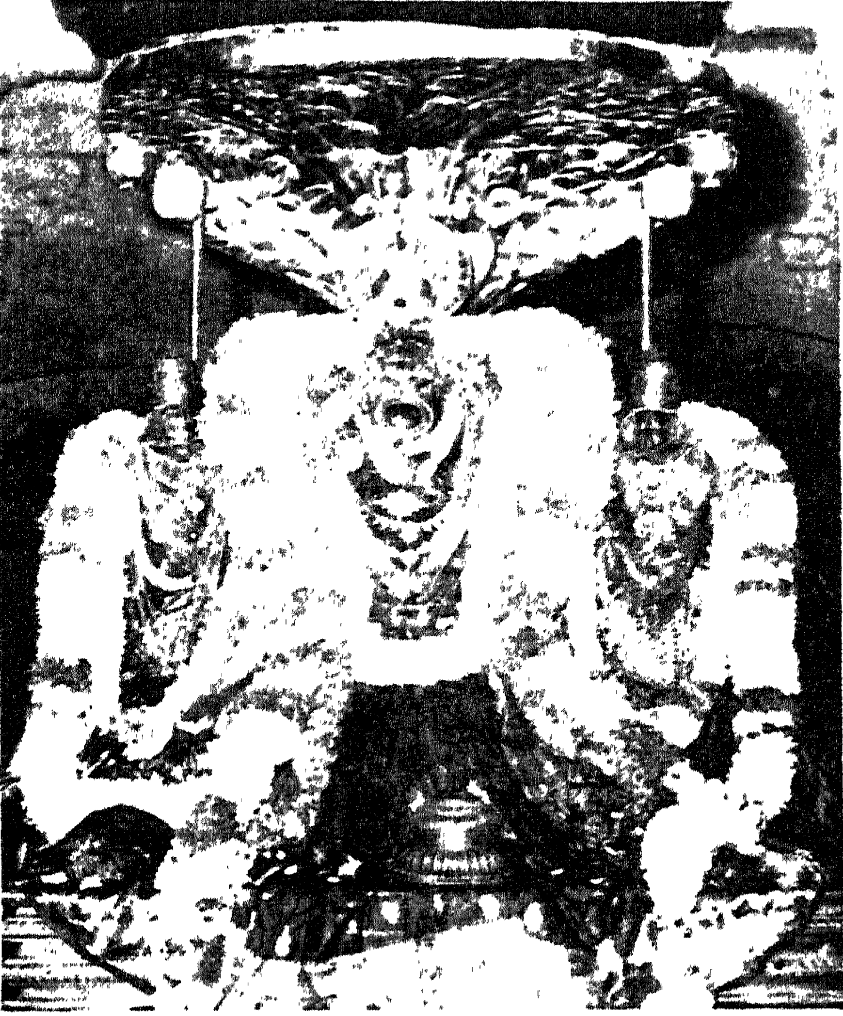

సప్తగిరి

ప్టెంబరు 1984
వెల: 1-00

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాసపత్రిక

తిరువీథుల మెఱసీ దేవదేవుఁడు
గరిమల మించిన సింగారములతోడను.

తిరుదండెలపై నేఁగీ దేవుఁడిదే తొలునాఁడు
సిరుల రెండవనాఁడు శేషుని మీఁద
మురిపేన మూఁడోనాడు ముత్యాలపందిరి క్రింద
పొరి నాలుఁగోనాఁడు పువ్వుఁగోవిలలోను.

గ్రక్కున నైదవనాఁడు గరుఁడునిమీఁద
యెక్కెను ఆరవనాఁడు యేనుఁగుమీఁద
చొక్కమై యేడవనాఁడు సూర్యప్రభలోనను
యిక్కువఁ దేరును గుఱ్ఱ మెనిమిదోనాఁడు.

కనకపుటందలము కదిసి తొమ్మిదోనాఁడు
పెనచి పదోనాఁడు పెండ్లిపీట
యెనసి శ్రీ వెంకటేశుఁ డింత యలమేల్మంగతో
వనితల నడుమను వాహనాలమీఁదను.

(తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంగా
అన్నమాచార్య సంకీర్తన.)

మీమాట

సూచనలు

సప్తగిరి సకాలంలో అందజేయడం, ముఖచిత్రంపై వ్యాఖ్య, 'ఓం' స్టిక్కరును సప్తగిరితో జతచేయడం, ప్రతినెలా పంచాంగం, ప్రతినెలా ఆ నెలలో వచ్చే పండుగలకు సంబంధించిన వ్యాసాలను ప్రచురించడం, సప్తగిరి పేజీలను పెంచడం, తిరుమల యాత్రికుల నిమిత్తం దేవస్థానంవారి వివిధ సేవాపథకాలను వివరించడం, దేశము అన్ని చోట్ల నుంచి ప్రయాణ సౌకర్యాలను తెలియజేయడం ద్వారా 'సప్తగిరి' మరింత జనాదరణ పొందగలదని నా సూచన. తప్పక అమలుపరుస్తారని ప్రార్థన.

కొవ్వూరి విజయకుమార్ — బిక్కవల్లి

స్వర్ణోత్సవాలు

మే సంచికలోని తి.తి.దే. స్వర్ణోత్సవాల వివరాలు చిత్రాలు చాల బాగున్నాయి. చూడకపోతిమే అన్న బాధ తొలగింది. వివరంగా వ్రాసిన నాగరాజ్ గారికి మా అభినందనాలు.

పేర్ల గోపాలకృష్ణ సుబ్బారావు — నూజివీడు

పంచరంగుల్లో

'సప్తగిరి' పత్రికలోని చిత్రాలను పంచ రంగులలో ముద్రిస్తే మరింత ముచ్చటగా ఉంటుంది. మొదటి పుటలో ప్రచురిస్తున్న అన్నమయ్య కీర్తనకు రాగము, తాళము, భావము విశేషాంశములు పొందుపరిస్తే మరింత రమణీయంగా వుంటుంది. స్వామివారి సుప్రభాత శ్లోకాలు వానికి సంబంధించిన రంగులో చిత్రిస్తే బాగుంటుంది.

బి. శ్రీనివాసాచార్యులు — కర్నూలు

పి. కామేశ్వరశర్మ — హైదరాబాదు

రాశిఫలాలు

వేదాంగములో జ్యోతిశ్శాస్త్రము ఒకటి. కనుక ప్రతిమాసంలోను 'రాశిఫలాలు' శీర్షిక ప్రారంభం చేసి ప్రచురిస్తే చాల బాగుంటుంది. ఈ సూచనను పాటింపగలరని ప్రార్థన.

వేపా భీమనాథశాస్త్రి — మచిలీపట్టణం

ముఖచిత్రం

జూలై నెల సప్తగిరి సర్వదేవతాస్వరూపుడైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని చూడగానే నమస్కరించాలన్న భక్తిభావం కలుగుచున్నది. బాలప్రబోధం, గృహలక్ష్మికూడ చాలా బాగున్నవి.

నందిగామ చిన్నాదేవి — ఒంగోలు

నందనవనం అనసూయమ్మ — విజయవాడ

భగవద్గీత

శ్రీ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తిగారి భగవద్గీత వ్యాఖ్యానం బాగుంది. ఇలాగే భాగవతం, భారతం, రామాయణాది విషయాలను సంక్షిప్తంగా అయినా సీరియల్స్‌గా వేస్తే చాలా బాగుంటుంది. సప్తగిరి ముఖచిత్రాలు, స్వామివారి అలంకరణలు, స్వామివారి చిత్రాలు అయితే బాగుంటుంది. జూన్, జూలై పత్రికల ముఖచిత్రాలు ఏవో ప్రచురింపబడినవి. పత్రికలో దేవస్థాన విశేషాలకు కూడ ప్రాధాన్యము ఇవ్వదగునేమో కదా!

అవ్వారి వేంకటకృష్ణయ్య — తాడికొండ

భగవద్గీత శ్లోకములను వ్యాఖ్యానముతో ప్రచురిస్తే బాగుంటుంది. భక్తుల కథలు కూడ ప్రచురించవలసింది (ముఖ్యంగా అన్నమాచార్యుల జీవితగాథ).

రామాయణం జయచంద్రరాజు — రాయచోటి

తిలకధారణ

'తిలకధారణ' అనాగరికతగా భావించే నేటివారికి 'తిలకధారణం' హృద్వికాసాన్ని కలిగిస్తుంది. తిలకధారణం ఆరోగ్యచిహ్నమే గాక, ఆకర్షణకు మొదటి కారణంకూడా అవుతుంది. శ్రీ కె. లింగమూర్తికి అభివందనములు. జూలై సప్తగిరి ముఖచిత్రం మా హృదయాలను ఎంతో అలరించింది. సర్వాంగ సుందరంగా చిత్రించిన చిత్రకారుడు శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ గారికి కృతజ్ఞతలు.

మల్లాది సుమిత్రాకృష్ణ — విజయవాడ

గ్రంథప్రచురణలు

స్వర్ణోత్సవాల సందర్భంగా దేవస్థానం 50 గ్రంథాలను ప్రచురించిందని మే, 84 సప్తగిరిలో తెలియచేసినారు. ఈ పుస్తకముల వివరములను క్లుప్తంగాగాని, సమీక్షగాగాని సప్తగిరిలో ప్రచురించి, పాఠకులకు అందించ ప్రార్థన.

వి. రాఘవేంద్రరావు — తిరుపతి

ముఖాముఖి

'సప్తగిరితో ముఖాముఖి' అనే శీర్షిక ప్రారంభించి పాఠకుల ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానాభివృద్ధికి తోడ్పడవలసిందని నా మనవి. జూలై నెల సప్తగిరి వర్ణ ముఖచిత్రం ఆధ్యాత్మికంగాను, చూచుటకు చాలా ఇంపుగాను ఉన్నది. బాలప్రబోధంలో కర్మఫలం అను కథ చాలా బాగుంది.

కె. అన్నపూర్ణ — బైరెడ్డిపల్లె

ఆలస్యం

చాలాకాలంనుంచి సప్తగిరి పత్రికను చదివి ఆనందిస్తున్నాను. ప్రస్తుతం చాలా ఆలస్యంగా వస్తున్నది. కనుక సకాలంలో అందించే ఏర్పాటుచేయాలని నా సూచన.

ఎమ్. వి. శేషాచారి — గుంటూరు

గౌరవసంపాదకులు:

శ్రీ జి. కుమారస్వామి రెడ్డి,
ఐ. ఏ. ఎస్.,
కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

*

ప్రచురణకర్త - సంపాదకుడు:

కాట్రపాటి సుబ్బారావు,
ఎమ్. ఎ.

*

ముద్రాపకుడు:

ఎమ్. విజయకుమార్ రెడ్డి

*

విడిప్రతి - రు. 1-00

సం॥ చందా - రు. 12-00

*

ప్రతులకు:

వెల్ ఫేర్ ఆఫీసర్,
టి. టి. డి., తిరుపతి.

ఈ సంచికలో....

సెప్టెంబర్ 1984

సంపుటి 15 సంచిక 4

ముఖచిత్రం: తిరుమలలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి బ్రహ్మోత్సవ సందర్భంగా రథోత్సవం. 4 వ కవరుపేజి: గరుడవాహనముపై శ్రీవారు.
2 వ కవరుపేజి: పెద్దశేషవాహనముపై శ్రీవారు. 3 వ కవరుపేజి: సూర్యప్రభవాహనముపై శ్రీవారు.

సంపాదకీయం

ఆపదలో వున్నాం, ఆరాటపడుతున్నాం లేదా పోరాడుతున్నాం. అడ్డుపడి ఆదుకున్నాడనో చేయిచ్చి చేదుకున్నాడనో, మన మద్ధరించ వచ్చిన దేవుడనీ నరరూప నారాయణుడనీ భావిస్తాం, సంభావిస్తాం. వీలైతే మన చర్మంతో చెప్పులు కుట్టిద్దామనుకొంటాం. ఆ ఆత్మీయతలోని ఆంతర్యం అలాంటిది. ఆ కృతజ్ఞతలోని విజ్ఞత అలాంటిది.

సమాజానికి కూడా అలాంటి ఆపదలు, ఆరాటపోరాటాలు ఏర్పడుతుంటాయి. తులువలు పలువలు చిలవలు పలవలుగా తయారై తమతమ ఆగడాలతో సమాజానికి ప్రమాదం కల్గిస్తుంటారు. అత్యాచారులు కొందరైతే, ఆతతాయిలు, అపమార్గ ప్రవర్తకులు మరికొందరు. చేతి కందినవి సముద్రంలో దాచుకొనేవారు కొందరైతే, నా కన్న దేవు డెవడని దండించేవాళ్లు కొందరు. అతిబల వంచ మ్నల మని అందినది పుచ్చుకొని అదేమంటే దిక్కున్నచోట చెప్పుకోమని ధిక్కరించేవాళ్ళు కొందరు. ఇలా ఇలా పాపాలు పండగా ఒకానొక మహిమాన్వితుడు మనముందో మననుండో అవతరించి యథారూపంగా ఆగడాలను అరికట్టి మళ్ళీ సమాజంలో మానవత్వపు మధువు వర్షించి, జీవసమతా సస్యాలను పండిస్తాడు. అందుకే అవతారాలన్నీ దండనావతారాలు కా వక్కరలేదు.

మహావిష్ణువుకున్న అనేక అవతారాలలో కపిల ఋషభ సుయజ్ఞావతారాలు కేవలం సాత్త్వికము. జ్ఞానబోధాత్మక మైనవి. వామనావతారం కూడా అలాంటిదే. ఇంతవరకు అంతుతేలని బుద్ధ కల్క్యవతారాలు వదిలితే మిగిలినవన్నీ దుష్టశిక్షణ, శిష్టరక్షణ ధర్మ సంస్థాపనలు ధ్యేయంగా గలవే. ప్రతి అవతారాన్ని మనం విశ్లేషించ గలిగితే, చేదుకోగల్గినవారిని చేదుకున్నంతగా చేరువైన శాశ్వత వైజ్ఞానిక లౌకిక సత్యా లెన్నో పారమాత్మికపు పరదాల నుంచి తొంగిచూస్తుంటాయి.

అవతారాల విషయంలో మహావిష్ణువుకు మహామాయకు దగ్గర సంబంధం కన్పిస్తుంది. ఇద్దరికిని అనంతావతారాలున్నా అవతారదశకమే ఇద్దరి విషయంలో ప్రసిద్ధి పొందింది, జనసామాన్యాని కందిందీ.

చతుర్భుజుడైన నారాయణుడు చతుర్భుజియైన నారాయణికీ ఆదిత్యమండలాంతర సంస్థాపనం పూజనం నిర్దిష్టాలయ్యాయి. నారాయణుణ్ణి మధుకైటభారి అన్నట్లుగానే నారాయణికి కూడా మధుకైటభ ప్రశమని అని పేరుంది.

అన్నిటికన్న విచిత్రమైనది వరాహావతారం. మహావిష్ణువు శ్వేతవరాహరూపంలో హిరణ్యాక్షుణ్ణి చంపి భూమి నుద్ధరించి, భూవరాహమూర్తి అయినట్లు తెలుసు. దేవీ అవతారాలలో వారాహి ఒకటి. ఆమె కూడా ఈ అవతారంలో భూమి నుద్ధరించినట్లు దేవీభాగవతంలో వుంది. స్వామి నరసింహావతారము ధరిస్తే, మంత్రశాస్త్రంలో దేవికి సింహముఖిగా ఒక అవతారం వుంది. కల్క్యవ తారంలో విష్ణువు అశ్వవాహనుడైతే దేవికికూడా నీలాశ్వం వున్నట్లు శాస్త్రంలో ఉంది.

అసలు నారాయణుని లీలలను వర్ణించేది శ్రీమద్భాగవతం. దేవ్యవతార చరిత్రను వర్ణించేది కూడా భాగవతం పేరుతోనే వుండటం కాకతాళీయం కాదేమో.

అంతెందుకు, ఈ శేషగిరి కొమ్మున ఉన్నది కోకలెత్తుకు వెళ్ళిన కోనేటిరాయడని, కాదు కొండలరాయని కూతురని, ఇవేవీ కావనీ మనలో మనం గుద్దులాడు కొంటున్నా సాధారణంగా ఈ స్వామి బ్రహ్మోత్సవం. ఆ దేవి దశరాత్రం కలసి వస్తూ మనలను కరుణిస్తున్నాయి. మనం తరిస్తున్నాం తాత్కాలికంగా.

సూర్యుడొక్కడే — చుక్కగా ఒకచోట, చక్రంగా మరొక్కచోట అంతే. వివాదంగా అనుకోవటాలు అజ్ఞానంవల్ల. అది అలా అలా సాగిపోతుంది.

ఏకం సత్ విప్రా బహుధా వదంతి.

సంభవామి యుగే యుగే!

కృతే తు నారసింహశ్చ
త్రేతాయాం రఘునందనః।
ద్వాపరే వాసుదేవశ్చ
కలౌ వేంకటనాయకః॥

ఈ శ్లోకం చాలా పురాతనమైనది. ఎవరి చేత ప్రసాదింపబడినదో తెలియకపోయినా చాలా విశిష్టమైన శ్లోకం. కృత, త్రేతా, ద్వాపర కలియుగాలలో శ్రీమన్నారాయణుడి అవతార ప్రాశస్త్యాన్ని వివరిస్తుంది. "సంభవామి యుగే యుగే" అనే గీతాచార్యుడి-భగవానుడి వాగ్దానానికి అద్దం పడుతున్నది.

కృతే తు నారసింహశ్చ :

కృతయుగంలో ఒక నారసింహుడి అవతారమే ఆవిర్భవించలేదు. వేదాలను ఉద్ధరించటానికి మీనావతారం, మందరగిరిని

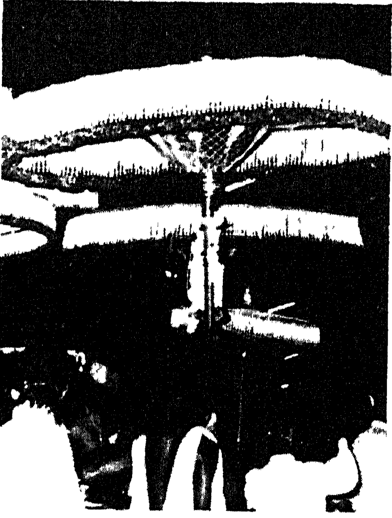
సముద్రగర్భంలో మునగకుండా ఉండేందుకు కూర్మావతారం, భూమిని చాపగా చుట్టి సముద్రంలో దాచిన హిరణ్యాక్షుడిని అంతం చేయటానికి వరాహావతారం, బాల ప్రహ్లాదుడిని బ్రోచి హిరణ్యకశిపుడిని సంహరించటానికి నరసింహావతారం, బలి చక్రవర్తిని అణచటానికి వామనావతారం శ్రీమన్నారాయణుడు రూపుదాల్చినప్పటికీ నరసింహావతారానికి ఒక విశిష్టత ఉంది. బ్రహ్మగురించి తపస్సు చేసి వరాలు పొంది వరగర్వితుడైన హిరణ్యకశిపుడిని అంతం చేయటానికి నరసింహరూపంలో ఏ ఆయుధం లేకుండా నిర్జీవ, సజీవాలుగా వ్యవహరించే నఖాలతో, దివారాత్రాలు కాకుండా అసురసంధ్యలో, ఇంట్లో బయట కాకుండా గడపమీద- ఆతడి చావును సిద్ధం చేశాడు. అంతేకాకుండా "హరి సర్వాంతర్యామి" అనే ప్రహ్లాదుడి వాక్యం నిజం చేయటానికి సర్వే, సర్వత్రా వ్యాపించాడు. అన్నిటా వ్యాపించి అన్నీ తనలో లీనం చేసుకునే శక్తి శ్రీమన్నారాయణుడికి మాత్రమే ఉంది. ఓ నటుడికైతే కేవలం ఓ స్తంభంలోనే దాక్కునే శక్తి వుంటుందని హరికథల్లో హరిదాసులు చమత్కరిస్తూ వుంటారు. అందువల్లనే "కృతే తు నారసింహశ్చ" అనే విశేషణం శ్రీమన్నారాయణుడి అవతారమూర్తికి చెప్పారు.

త్రేతాయాం రఘునందనః

త్రేతాయుగంలో పరశురామావతారం ఉన్నప్పటికీ పరిపూర్ణత లేదు. అందుకు కారణమేమిటంటే నారాయణాంశ మాత్రమే పరశురామావతారంలో వుంది. శ్రీరాముడిలో పరిపూర్ణమైన నారాయణ మూర్తిత్వముంది. అంతేకాకుండా శ్రీరాముడిగా అవతరించిన నారాయణుడు దుష్టశిక్షణతో బాటు, శిష్ట, ధర్మరక్షణ, ప్రబోధం చేయుటమే కాకుండా ఆ యా ధర్మాలను తాను, స్వయంగా ఆచరించి చూపాడు. అందుకే ఆదికవి విరచితమైన రామాయణం వేదంతో సమానమైనది. వేదాలయొక్క ఆత్మ రామాయణమనే శరీరంలో ప్రతిబింబిస్తుంది. మరో విశిష్టత ఏమిటంటే- వర్ణాశ్రమ, జాతి విచక్షణ లేకుండా చేతనకోటికంతటికీ మోక్షాన్ని ప్రసాదించాడు శ్రీరాముడు. శ్రీమద్రామాయణంలో శరణాగతి తత్త్వం కూడా సుబోధకంగా అనుగ్రహించబడింది.

ద్వాపరే వాసుదేవశ్చ :

ద్వాపరయుగంలో వసుదేవసుతుడికంటే అగ్రజుడైన బలరాముడిలో శేషాంశ

ప్రకటన

గొడుగుల పంపిణీ

మైకుసెట్లవలెనే ఏక శాతం సబ్సిడీతో గొడుగుల జతను కూడా ఆలయాలకు విరాళంగా ఇవ్వాలని తే 6-8-82 దిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన నిర్వాహక మండలిలో తీర్మానించటం జరిగింది కనుక గొడుగులు అవసరమైన ఆలయాల అధికారులు తమ అభ్యర్థనలు పంపుకొనవలసిందిగా కోరటమైనది. గొడుగుల జత సగం వెల రూ.650/- అవుతుందికనుక టి. టి. డి. కార్య నిర్వహణాధికారి పేరిట ఆ మొత్తానికి డిమాండ్ డ్రాఫ్టు తీసుకొని ఆయా జిల్లాల అసిస్టెంట్ దేవాదాయ కమీష నర్ల ద్వారా తమ దరఖాస్తులను పంపిన పక్షంలో, అలాంటి వారికి గొడుగులు మంజూరు చేయబడుతవి.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,
తిరుపతి.

ఉన్నప్పటికీ కొంతమంది నారాయణుడి అవతారంగానే పరిగణిస్తారు. శ్రీకృష్ణుడి జననం ఒకచోట, బాల్యం ఒకచోట. జరిగింది. బాల్యక్రీడల ద్వారా వ్రేపల్లెకి వినోదం కలిగించాడు. తన భగవత్స్వరూపాన్ని యశోదకీ, తదితరులకీ అనుగ్రహించాడు. శ్రీకృష్ణుడి విశ్వరూపాన్ని దేవకీ వసుదేవులు, యశోద, భీష్మ, ధృతరాష్ట్రాదులు, అర్జునుడు సందర్శించి తమ జన్మలను సార్థకం చేసుకున్నారు. శ్రీకృష్ణుడి గీతార్థసారాన్ని అర్జునుడికి ప్రసాదించటమే కాకుండ సకల మానవాళికి జ్ఞానోదయం కలిగించాడు. ఆ విధంగా దుష్ట సంహారం, పరమాత్మ స్వరూపం, భక్తి తత్త్వం, ఆర్తత్రాణపరాయణత్వం ఈ అవతారంలో నిబిడీకృతమై వుంది.

కలౌ వేంకటనాయకః :

దశావతార క్రమంలో నారాయణుడి అవతారం కలియుగంలో కల్కి అవతారం. కానీ కలియుగానికి నాయకుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు. పాపాలను పరిహరించే వాడు వారివారి ఆపద మొక్కులను తీర్చే పరమ దయాళువు. తన ప్రతిఫలాన్ని భక్తుల నుండి ఆశించటంలో కూడా గడుసరి. కుబేరుడి డబ్బుతో పెళ్లిచేసుకుని తిరుపతిలో వుండి ఎంతోమందిని తరింప చేసే శ్రీనివాసుడు. ఋషులందరూ యాగం చేస్తున్నపుడు హవిర్భాగాన్ని ఎవరికి ఇవ్వాలనే సమస్య ఉత్పన్నమైంది. నారదుడు ఆదేశించిన విధంగా "పరమ సాత్త్వికుడైన వ్యక్తిని" వెదకటానికి భృగుమహర్షిని పంపించారు. భృగుమహర్షి పరిశీలనలో సత్త్వగుణసంపన్నుడిగా శ్రీమన్నారాయణుడు నిలిచాడు. తన వక్షస్థలాన్ని భృగువు పాదంతో తాడనం చేసినందువల్ల నారాయణుడు ఆయన పాదసేవనంచేస్తూ "పాదంలో వున్న "గర్వనేత్రాన్ని" అణచివేసి లక్ష్మీదేవి అలకకు కారణ మయ్యాడు. లక్ష్మీదేవి వైకుంఠాన్ని వీడాక నారాయణుడు సిరి లేని శ్రీనివాసుడై వైకుంఠాన్ని విడి, పద్మావతిని పెళ్లాడి మళ్లీ సిరిని పొంది శ్రీనివాసుడై భక్తసులభుడనే బిరుదును సంపాదించుకుని, కలియుగంలో పండిత, పామరులకు ఆరాధ్యదైవ మయ్యాడు.

ఈ నాలుగు విశిష్టావతారాలను ఒకేచోట పొందుపరచి చెప్పిన శ్లోకంలో "అజ్ఞాతకవి" భావం ఇదికూడా కాబోలు! శ్రీమన్నారాయణుడి వెంట లక్ష్మీదేవి కూడా ఉండటం, భక్తసులభుడైన నారాయణుడు నారసింహ, రామ, కృష్ణ, వేంకటేశ్వరాది అర్చావతార రూపంలో సకల చేతనా వ్యవహారాన్ని పునీతం చేస్తున్నాడు.

శ్రీ వాదిభీకరగురు కృతమైన "శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం" లో దశావతార వర్ణన శ్లోకం ఎంతో భావగర్భితంగా వుంది.

> మీనాకృతే కమఠకోల నృసింహ వర్ణిన్
> స్వామిన్ పరశ్వథ తపోధన రామచంద్ర,
> శేషాంశరామ యదునందన కల్కిరూప
> శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్.

కలియుగంలో "నిత్యకల్యాణం పచ్చ తోరణంగా" నిత్య వైభవంగా, జగదేక సౌందర్య తేజంతో తిరుమలపై వేంచేసి వున్న శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణుడే, ఆ శ్రీమన్నారాయణుడిని శరణాగతి చేస్తే సకల మానవులు పునీతులై తరిస్తారు. జన్మరాహిత్యాన్ని పొందుతారు.

— శ్రీ కె. రఘుపతి

శ్రీ శఠకోపుల అనుభవములు

శ్రీ నమ్మాళ్వార్లు ప్రసాదించిన నాలుగు వేదముల సారములగు నాలుగు దివ్య ప్రబంధములలో, సామవేద సారమగు "తిరువాయ్ మొళి" యందుగల వేయిపాశురము లను పది, పదులు అందురు. పది లేక పత్తు అనగా నూరు పాశురములని సంజ్ఞ.

అందు మొదటి పదిలో (అనగా మొదటి నూరుపాశురములలో- ఇట్లే అన్నియును తెలిసికొనవలెను), "అడితొళుతు ఎళు" (పాదముల సేవించి ఉజ్జీవింపుమా) యను టచే భగవత్కైంకర్యమే పురుషార్థమని తెలియబఱచిరి. రెండవ పత్తులో "తనక్కే యాక ఎనై క్కొళ్ళుమ్" (తనకొఱకే నన్ను స్వీకరింపవలయును) అనుటచే ఆ కైంకర్యమునందలి కలుపును (అనగా అహంకార, మమకారములను) పోగొట్టవలయు ననిరి. మూడవ పదిలో "మయిలుమ్ శుడరొళి" అను తిరువాయ్ మొళి (పది పాశురముల) చే భగవత్కైంకర్యమునకు విరోధి (కలుపు) యగు అహంకార మమకారములు నశించిన వేషము (లక్షణము) భాగవత శేషత్వముతో కూడుకొనిన భగవత్కైంకర్య మనిరి. నాల్గవ పత్తులో "ఒరు నాయికమ్" అను పది పాశురములలో కైంకర్యమునకు విరోధి ఐశ్వర్య, కైవల్యము లనిరి. ఐదవ పత్తులో "కళైకణ్ మత్తిలేన్" (రక్షకము వేరొకటి (లేనివాడను) అనుటచే యా విరోధులను పోగొట్టువాడును సర్వేశ్వరుడే యనిరి. ఆరవ పత్తులో "అడిక్కీళ్ అమర్న్దు పుగున్దేనే" (శ్రీపాదముల క్రింద అమరికతో ప్రవేశించితిని) యనుటచే విరోధులను పోగొట్టు స్వభావము గలవాని శ్రీపాదములయందు శరణాగతి నొనర్చిరి. ఏడవ పత్తులో "ఉణ్ణిలావి" యను తిరువాయ్ మొళిచే శ్రీమహాలక్ష్మి పురుషకారముతో శరణాగతి యొనర్చినను, దగ్ధపటన్యాయము (కాలినబట్ట ఉపయోగపడ కున్నను మడుగు పేక చెడకుండ వస్త్రాకారమున నుండుటచే దానిని చూచినపు డెల్ల దుఃఖింపదగియుండునట్లు) వలె, సంసారము వెంబడించు విధమును దలచి దుఃఖించిరి. ఎనిమిదవ పత్తులో "నఙ్గళ్ వరివళై" యను తిరువాయ్ మొళిచే నిట్లు ప్రసన్నులై యున్నను "నన్ను విడువక ఈ సంసారమనువర్తించుటకు హేతువు నాయొక్క ఆత్మాత్మీయములయందు నాకు ఆశ నశింపక పోవుటచేతనే కదా! యని చూచి వానియందు నాకెట్టి ఆశయును లే" దనిరి. తొమ్మిదవ పత్తులో ఇట్లు ఆశ నశించినను రక్షించ డేమి? యని యాళ్వార్లు సంశయింప, నందులకు సర్వేశ్వరుడు "నేను నారాయణుడను, సర్వ శక్తియుక్తుడను, మీ సర్వాపేక్షితములను పూర్తి యొనర్తును" అని యనుగ్రహింప, వాని శీలగుణము నందు సక్తులగుటను "మాలై నణ్ణి" యను తిరువాయ్ మొళియందు తెలియబఱచిరి. పదియవ పత్తులో ఆళ్వార్ల త్వరాతిశయమును జూచి సర్వేశ్వరుడు "తిరుమోగూరు" నందు వేటగాడు మృగమునకై పొంచి యుండునట్లు పొంచియుండి, ఆళ్వార్లకు అర్చిరాది మార్గమును జూపి వీరి యపేక్షితమును ఉపశమింపజేసిన రీతిని "ఎన్న వావఱ చ్చూళ్ న్దాయే" (నా ఆర్త్యతిశయము నశించునట్లు నన్ను చుట్టుకొంటివి) యనుటచేత తెల్పిరి.

ఇట్లు ఆళ్వార్లు "తిరువాయ్ మొళి" దివ్య ప్రబన్ధమున అనుభవించిన సర్వేశ్వరానుభవము 34 దివ్య దేశములకు పరిమితమైనది. అందు మొదటి దివ్యదేశము శ్రీ వేంకటాచలము. శ్రీ వేంకటేశుని విషయమున మొదట 3వ వందలో 3వ తిరువాయ్ మొళి "ఒళివిల్ కాలమ్" నందును, తర్వాత 6 వ వందలో 10వ తిరువాయ్ మొళి "ఉలకముణ్డ పెరువాయా" యందును రెండుమార్లు మొత్తము ఇరువది పాశురములలో పూర్ణానుభవ మొనర్చిరి.

అందు ప్రస్తుతము "ఒళివిల్ కాలమ్" అను పది పాశురములలోని మొదటి పాశురమున నాళ్వార్ల శ్రీవేంకటేశుని యనుభవము నొక్కింత యిట ననుభవింత్రము.

అవతారిక

శ్రీ శఠకోపులు సర్వేశ్వరుని సమీపించి తమ సహజ దాస్య స్వరూపమును లభించగనే, యట్టి స్వరూపమునకు తగిన కైంకర్యమును లభింపవలయునని యీ తిరువాయ్ మొళియందు యత్నించుచుండిరి. ఆళ్వార్లు సర్వేశ్వరునకు సర్వేంద్రియములచేతను సర్వవిధ కైంకర్యములను జేయవలయునని యత్నింప, నీ యింద్రియములు ప్రాకృతములై, సంకోచత్వము గలవగుటచే వీలుపడక బాధపడిరి. సర్వేశ్వరుడును తన నెల్లరు ననుభవించుటకు తగినట్లుగ ననేక యుపాయముల యోజించి యవతారముల నెత్తియు, నంతరాత్మతను తెల్పియు నుపకరించినను వాని నన్నిటిని తప్పిన నేను యిక వానిని పొందుట యున్నదా? యని నిరాశతో నశింప యత్నింప; సర్వేశ్వరుడుజూచి, "ఆళ్వారే! యిటురండు! మేము మీ కోసమే కదా! తిరుమలయందు నిలువబడినది. మీరు పరమపదమున ననుభవించు స్థితిని యీ శరీరముతోనే యిచ్చటనే యనుభవించునట్లు వేంచేసియుంటిమి. ఇక మీ శరీరము మమ్మనుభవించుటకు విరోధి కాదు సుడీ! మీరు ఇంద్రియ సంకోచముచే బాధపడుచున్నవారలైనచో, అనాదిగ నింద్రియ

సంకోచములేని నిత్యసూరులును పరమ పదమున మమ్మనుభవించుట కిట్లే పాట్లు పడుచుండిరి సుమా! వారును వచ్చి యనుభవించునదిచ్చటనే (తిరుమల యందే) గాన; మీరును యీ శరీరముతోనే యిచ్చటనే యన్ని కైంకర్యములను జేయుడు" యని తిరుమలయందు నిలిచిన తన స్థితిని జూప సమాధానమొనర్ప ఆళ్వార్లు సమ్మతించినవారై "ధర్మి (పరమ పదనాథుడును, శ్రీ వేంకటేశ్వరుడును) యొక్కడే యగుటచేతను, విషయమంత టను నొకే విధముగ పూర్ణమై యుండుట చేతను పరమపదమున చేయదగిన సేవ లన్నియు నిచ్చటనే చేయుటకు శరీరమును విరోధములేక యుండుటచేతను పరమ పద మునకు బోయినను "సోఽశ్నుతే సర్వా న్కామాన్" (తై. ఉ. ఆ.) (ముక్త పురు షుడు సర్వేశ్వరుని సమస్త కల్యాణ గుణ ములను బొందుచున్నాడు) అన్నట్లు గుణానుభవమే గదా! చేయునది. ఆ శీలాది గుణములున్ను స్పష్టమై యుండునదియు నిచ్చటనే యగుటచేతను, నిత్యసూరులును వచ్చి సేవించునదిచ్చటనే యగుటచేతను, "నేనున్నూ తిరుమలకు బోయి కైంకర్య మొనర్తు"నని నిశ్చయించి, ఆకలియుండి, చేతియం దన్నమున్నవాడు, నీరును- నీడను చూచినచో తినుటకు యత్నించు నట్లు ఆళ్వార్లును కైంకర్యమొనర్ప యత్నించుచున్నారు. భగవత్సేవయందా సక్తిగల వ్వారెల్లరకు నుండు యొకే లక్షణము, చేయబోవునది ముందుగనే యూహించుకొనుచు దిగుట. "అహం సర్వం కరిష్యామి" (నేనన్నియును చేయగలను) అని కదా! లక్ష్మణస్వామి విధము. భోజనమునం దాసక్తి కలవారు ఊహాధ్యాయ(తినబోవు పదార్థముల నెట్లెట్లు తినవలెనో యూహించుకొనుట) మొనర్చు నట్లున్నది యాళ్వార్ల కైంకర్య మనోరథ మును.

ఈ మొదటి పాశురమున శ్రీవేంకటేశ్వ రుని శ్రీపాదములయందు సర్వదేశ, సర్వ కాల, సర్వావస్థలయందును, సర్వవిధ కైంకర్యములను జేయవలెననిరి.

పాశురము:

"ఒజివిల్ కాలమెల్లా ముడనాయ్ మన్ని
వజువిలావడిమై శెయ్యవేణ్డువ్ నావ్
తెజికురలరువిత్తి రువేజ్గడత్తు
ఎజిల్కొళ్ శోతి ఎన్దై తన్దై తన్దైక్కే"॥

తా॥ విచ్ఛేదములేని కాలమంతయు కూడి యుండి, సర్వవిధకైంకర్యములను జేయవలయును. గంభీరమగు ధ్వనిగల సెలయేళ్ళుగల వేంకటాచల మున మిక్కిలి ప్రకాశించు స్వామి, నాకును మా తండ్రికిని నా తాతకును సర్వశేషి.

వ్యాఖ్య:

(ఒజివిల్ కాలమెల్లామ్) విచ్ఛేదము లేని అనంతమగు కాలమంతయును, ఆశ్రయించి లక్ష్మణస్వామి (ఉడనాయ్) రాజధానియందును వనవాసమునను కైంకర్యమొనర్చినట్లు, (మన్ని) స్థిరముగ నుండి సర్వేశ్వరుడును, పిరాట్టియు (అమ్మ వారును) తెరవేసికొని యున్నప్పుడును, తాంబూల (రసము ఉమ్మివేయు) పాత్రయు, దీపపు గుత్తియువలె దగ్గరగ నుండి అంతరంగమగు సేవలనున్ను జేయ వలెను. దీనిచేత సర్వావస్థలను తలుచు చున్నారు. [రమమాణా వనే త్రయః] (వనమున ముగ్గురును సంతసించిరి.) ఇద్దరి కుండదగిన యనుభవమున ముగ్గు రను తెల్పుచున్నదేమి? యనిన; ఆ యిరువురకును (సీతారాములకు) ఒకరితో నొకరికిగల కలయికచేత పుట్టునట్టి రసము, ఆ చేరికనుజూచి సంతసించు వానికిని (లక్ష్మణునకును) కల్గుటచేత.

(వజువిలా అడిమై శెయ్య వేణ్డుమ్)కైంక ర్యమునందొక్కటియు నొక్కనికిని భాగము పంచియీయకుండ అన్ని కైంక ర్యములను నేనే చేయవలయును. లక్ష్మణ స్వామి యెడబాయక అడవికిన్ని బోయి చేసిన కైంకర్యములను చేయవలెను. శ్రీ భరతులవారు రాజధానిలో యెడబాసి యుండి చేసిన కైంకర్యములను చేయ వలయును. శ్రీభరతునితో కైకేయి, 'రాజా' అనగా, అప్పుడా స్వాతన్త్ర్యమును సహింపలేక మనసున మిక్కిలి వ్యసనపడి సభామధ్యముననే ("విలలాప" యన్నట్లు) మిక్కిలి దుఃఖించెనుగదా; పారతన్త్ర్య రసమెరిగినవారికి స్వాతన్త్ర్య మనర్థమని తోచునుగదా!

ఏభిశ్చ సచివైస్సార్థం శిరసా యాచితో మయా,
భ్రాతుశ్శిష్యస్య దాసస్య ప్రసాదం కర్తుమర్హసి.
[రా. అ. 101-12.]

[ఏభిశ్చ సచివైస్సార్థం] మంత్రు లతో సహా. తన కన్నును దైన్యము నొందు వారెందరో కలరు గాన నట్టి వారందరను కూర్చుకొని పోయెను. తానొక్కడే వెళ్ళ కూడదా? యనిన తాను తమ్ము డగుటచే స్వాతంత్ర్యంచేత తిరిగిరాకుండ మనః క్లేశము కల్గించవచ్చును; కాని మంత్రులు, తామే కార్య నిర్ణయమొనర్చి "మీ రిట్లు చేయుడు" అని యాజ్ఞాపించిన యట్లు (రాముడు) చేయవలసి యుండుటచే వారలనూ వెంట నిడుకొని పోయెను. రాముని యెడబాటునందు భరతునకున్నట్టి ఆర్త్యతిశయమును ఒంటరిగా బోయి తెలియబఱచవచ్చును గదా? యనిన; తన యొక్కని ముఖమున కన్నీరు సహింపలేని వాడు, తన యెడబాటును సహింపలేక దుఃఖించువా రనేకు లుండిరని చూచినచో మరలి రాడా యను నభిప్రాయము చేత యుద్ధమునకు బోవువారివలె, ఏనుగులను గుర్రములను అన్నిటిని వెంటబెట్టుకొని పోయినాడేమి? యనిన; వానికిని రామ విరహవ్యసన ముండుటచేత. (శిరసా యాచితః) నా లాభమునకు తానే యపే క్షించియిచ్చువాడు, నేను నా ప్రయత్నము చేత యాచించిన నిషేధించునా? (మయా) ఆతడొనర్చదగిన యాచన నే నొనర్చినచో చేయకయుండునా? (భ్రాతుః) మీకు లేకుండ నాకుండు సుఖమును అగ్ని కాల్చి వేయుగాక, యనిన వాని వెనుక పుట్టిన వాడనుగానా? ("యద్వినా భరతం త్వాం చ శత్రుఘ్నం చాపి మానద, భవే న్మమ సుఖం కించిద్భస్మసాత్కురుతాం శిఖీ" (రా. అ. 97-8)] నా తమ్ముల కుపయోగ పడని నా సుఖమును అగ్నికి విందుగా పెడు దును, అనినాడుగదా. [శిష్యస్య] సోదరు నిగా పంచుకొని కిరీటము ధరించి యుండు వాడనా? నేను. అశేష రహస్యములను

(44 వ పేజీలో)

పదహారవ అధ్యాయం

దైవాసుర సంపద్విభాగయోగం

శ్రీ భగవానువాచ:

అభయం సత్త్వసంశుద్ధిః జ్ఞానయోగ వ్యవస్థితిః।
దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయ స్తప ఆర్జవమ్॥
అహింసా సత్యమక్రోధః త్యాగశ్శాంతిరపైశునమ్।
దయా భూతేష్వలోలత్వం మార్దవం హ్రీరచాపలమ్॥
తేజః క్షమా ధృతిశ్శౌచమ్ అద్రోహో నాతిమానితా।
భవంతి సంపదం దైవీం అభిజాతస్య భారత॥

శ్రీ భగవానుడు: అర్జునా! భయం లేకపోవడం, చిత్త శుద్ధి, జ్ఞానయోగనిష్ఠ, దానం, ఇంద్రియ నిగ్రహం, యజ్ఞం, వేదపఠనం, తపస్సు, సరళస్వభావం, అహింస, సత్యం, కోపం లేకపోవడం, త్యాగబుద్ధి, శాంతి, చాడీలు చెప్పకపోవడం, భూత దయ, విషయసుఖాలు వాంఛించకపోవడం, మృదుత్వం, సిగ్గు, చపలత్వం లేకపోవడం, తేజస్సు, ఓర్పు, ధైర్యం, శుచిత్వం, ద్రోహం, చేయకపోవడం, దురభిమానం లేకపోవడం — ఈ ఇరవై ఆరు సుగుణాలూ దేవతల సంపదవల్ల పుట్టినవాడికి కలుగుతాయి.

ద్వౌ భూతసర్గౌ లోకేఽస్మిన్ దైవ ఆసుర ఏవ చ।
దైవో విస్తరశః ప్రోక్త ఆసురం పార్థ! మే శృణు॥

అర్జునా! ఈ లోకంలో ప్రాణుల సృష్టి దైవమనీ, అసుర మనీ రెండు రకాలు. దైవసంపద గురించి వివరంగా ఇదివరకే చెప్పాను. ఇక అసుర సంపద గురించి విను.

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదు రాసురాః।
న శౌచం నాపి చాఽఽచారో న సత్యం తేషు విద్యతే॥

అసుర స్వభావం కలిగినవాళ్లకు చేయదగ్గదేదో, చేయ కూడనిదేదో తెలియదు. వాళ్లలో శుచిత్వం, సదాచారం, సత్యం కనుపించవు.

అసత్య మప్రతిష్ఠం తే జగదాహు రనీశ్వరమ్।
అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకమ్॥

ఈ జగత్తు అసత్యమనీ, ఆధారమూ అధిపతీ లేనిదనీ, కామవశంలో స్త్రీ పురుషుల కలయిక తప్ప సృష్టికి మరో కారణం లేదనీ వాళ్లు వాదిస్తారు.

ఏతాం దృష్టి మవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః।
ప్రభవన్త్యుగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః॥

శ్రీమద్భగవద్గీత

(సీరియల్)

వ్యాఖ్యాత:

శ్రీ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి

దంభో దర్పోఽభిమానశ్చ క్రోధః పారుష్యమేవ చ।
అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ! సంపదమాసురీమ్॥

పార్థా! రాక్షస సంపదలో పుట్టినవాడి లక్షణాలు ఇవి: కపటం, గర్వం, దురహంకారం, కోపం, కఠినత్వం, అవివేకం.

దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబంధా యాసురీ మతా।
మా శుచస్సంపదం దైవీం అభిజాతోఽసి పాండవ॥

దైవసంపద మూలంగా మోక్షమూ, అసుర సంపదవల్ల సంసార బంధమూ కలుగుతాయి. అర్జునా! నీవు దైవసంపద లోనే జన్మించావు. కనుక విచారించనక్కర లేదు.

అలాంటి నాస్తికులు - ఆత్మను కోల్పోయిన అల్పబుద్ధులు- ఘోరకృత్యాలుచేసే లోకకంటకులు, ప్రపంచ వినాశానికి పుడతారు.

కామమాశ్రిత్య దుష్పూరం దమ్భమానమదాన్వితాః।
మోహాద్గృహీత్వాఽసద్గ్రాహాన్ ప్రవర్తన్తేఽశుచివ్రతాః॥

వాళ్లు అంతూ దరిలేని కోరికలతో, ఆడంబరం, గర్వం, దురభిమానమనే దుర్గుణాలతో, అవివేకంవల్ల దుష్టభావాలతో దురాచారులై తిరుగుతారు.

చిన్తామపరిమేయాం చ ప్రలయాన్తా ముపాశ్రితాః ।
కామోపభోగపరమాః ఏతావదితి నిశ్చితాః ॥

ఆశాపాశ శతైర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః ।
ఈహన్తే కామభోగార్థమ్ అన్యాయే నార్థసంచయాన్ ॥

వాళ్లు మృతిచెందేవరకూ వుండే మితిలేని చింతలతో కామభోగాలను అనుభవించడమే పరమావధిగా భావించి, అంతకు మించిం దేదీ లేదని నమ్ముతారు. ఎన్నో ఆశాపాశాలలో చిక్కుకుని కామక్రోధాలకు వశులై విషయ సుఖాలను అనుభవించడం కోసం అక్రమ ధనార్జనకు పూనుకుంటారు.

ఇద మద్య మయా లబ్ధం ఇమం ప్రాప్స్యే మనోరథమ్ ।
ఇదమ స్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్ధనమ్ ॥
అసౌ మయా హతశ్శత్రుః హనిష్యే చాపరానపి ।
ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్సుఖీ ॥
ఆఢ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశో మయా ।
యక్ష్యే దాస్యామి మోదిష్యే ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః ॥
అనేకచిత్తవిభ్రాన్తాః మోహజాల సమావృతాః ।
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతన్తి నరకేఽశుచౌ ॥

ఈ వేళ నాకిది లభించింది. ఇక ఈ కోరిక నెరవేరుతుంది. నాకింత ఆస్తి వున్నది. మరింత సంపాదించబోతున్నాను. ఈ శత్రువును చంపేశాను. మిగిలిన శత్రువులను కూడ సంహరిస్తాను. నేను ప్రభువును, సుఖభోగిని, తలపెట్టినపని సాధించే సమర్థుణ్ణి, బలవంతుణ్ణి, సుఖవంతుణ్ణి, నేను డబ్బున్నవాణ్ణి. ఉన్నత వంశంలో ఉద్భవించాను. నాకు సాటి అయిన వాడెవడూలేడు. నేను యజ్ఞాలు చేస్తాను, దానాలిస్తాను, ఆనందం అనుభవిస్తాను, అని వాళ్లు అజ్ఞానంలో అనేకవిధాల కలవరిస్తారు. మోహవశులైన ఆ అసురస్వభావం కలిగినవాళ్లు నిరంతరం కామభోగాలలోనే చిక్కుకుని చివరకు ఘోరనరకాల పాలవుతారు.

ఆత్మసంభావితా స్తబ్ధా ధనమానమదాన్వితాః ।
యజంతే నామ యజ్ఞైస్తే దమ్భేనాఽవిధిపూర్వకమ్ ॥

తమను తామే పొగడుకుంటూ, వినయ విధేయతలు లేకుండా, ధనమద గర్వంతో వాళ్లు శాస్త్రవిరుద్ధంగా పేరుకు మాత్రం యజ్ఞాలు చేస్తారు.

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః ।
మా మాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషన్తోఽభ్యసూయకాః ॥

అహంకారం, బలం, గర్వం, కామం, క్రోధం - వీటిని ఆశ్రయించి అసూయాపరులైన వీళ్లు తమ శరీరంలోనూ, ఇతరులలోనూ వుంటున్న నన్ను ద్వేషిస్తారు.

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్ ।
క్షిపామ్యజస్రమశుభాన్ ఆసురీ ష్వేవ యోనిషు ॥

ద్వేషపూరితులు, పాపచరితులు, క్రూరస్వభావులు అయిన అలాంటి మానవాధములను మళ్లీ మళ్లీ సంసారంలోనే పడవేస్తుంటాను.

ఆసురీం యోని మాపన్నాః మూఢా జన్మని జన్మని ।
మామప్రాప్యైవ కౌన్తేయ ! తతో యాన్త్యధమాం గతిమ్ ॥

కౌంతేయా ! అసురజన్మపొందే అలాంటి మూర్ఖులు ఏ జన్మలోనూ నన్ను చేరలేకపోవడమే కాకుండా అంతకంతకీ అధోగతి పాలవుతారు.

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః ।
కామః క్రోధ స్తథా లోభః తస్మాదేతత్త్రయం త్యజేత్ ॥

కామం, క్రోధం, లోభం - ఈ నరకద్వారాలు మూడూ ఆత్మవినాశానికి కారణాలు. అందువల్ల ఈ మూడింటిని విడిచిపెట్టాలి.

ఏతైర్విముక్తః కౌంతేయ ! తమోద్వారైస్త్రిభిర్నరః ।
ఆచరత్యాత్మనశ్శ్రేయః తతో యాతి పరాం గతిమ్ ॥

కౌంతేయా ! ఈ మూడు దుర్గుణాలనూ విసర్జించినవాడు తనకు తాను మేలు చేసుకుని పరమపదం పొందుతాడు.

యశ్శాస్త్రవిధి ముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః ।
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిమ్ ॥

శాస్త్రవిధులను విడిచిపెట్టి తన ఇష్టానుసారం ప్రవర్తించేవాడు తత్త్వజ్ఞానం కాని, మోక్షం కాని పొందడు.

తస్మా చ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్య వ్యవస్థితౌ ।
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తు మిహార్హసి ॥

అందువల్ల చేయదగ్గదేదో, చేయకూడనిదేదో నిర్ణయించుకోవడంలో నీకు శాస్త్రమే ప్రమాణం. శాస్త్రవిధానాలను తెలుసుకొని తదనుగుణంగా ఈ లోకంలో నీవు కర్మలు చేయాలి.

ఇలా ఉపనిషత్తులు, బ్రహ్మవిద్య, యోగశాస్త్రం, శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదం అయిన శ్రీమద్భగవద్గీతలోని

"దైవాసుర సంపద్విభాగయోగం" అనే
పదహారవ అధ్యాయం సమాప్తం.

కాలం

పునర్మిత్రం పునర్విత్తం
పునరనేక వస్తునః।
కాలో హి న పునః పునః
క్షణే గతే గతం గతం॥

"తిరిగి మిత్రులను సంపాదించుకో వచ్చు; మరల ధనార్జన చేయవచ్చు; అయితే కాలం ఎన్నటికీ తిరిగి రాదు. గతించిన క్షణం గతించినట్లే." పై శ్లోక తాత్పర్యం ఇది.

కూర్చవచ్చు మరల కోల్పోయిన
ధనమ్ము;
స్నేహితులను తిరిగి చేర్చ వచ్చు
కూడగట్టలేము కోల్పోయిన క్షణమ్ము;
కాలమునకు విలువ గట్టలేము.

కాలమహాప్రవంతికి కత్తుల వంతెనలు కట్టిన శూరాగ్రేసరులున్నారుగాని – ఆనకట్ట కట్ట గల అధినేత యెవ్వడున్నాడు? లౌకికులు కాల ప్రవాహానికి ఎదురీదకుండ, వాలు ఈది గమ్యం చేరటానికి ప్రయత్నిస్తారు.

"ఉచితకాల యత్నవిధి కదా సమగ్ర ఫలంబు నిచ్చు" — అని మహాభారత ప్రవచనం. తొలకరి చిటపట చినుకులు పడేటప్పుడు రైతు భూమిని దున్ని విత్తులు నాటాలి. "విజయం = ఉచితకాలం + ప్రయత్నం" (Success is the chemical compound of man with the minute) అని ఆంగ్లసుభాషితం. కాలం కలిసిరా నప్పుడు ఔద్ధత్యం ఎందుకు? అసమయ సాహసం పిరికితనంకంటె గూడ గర్హించ దగింది. ప్రాచీన భారతీయ సంస్కృతి త్రికాలజ్ఞులైన ఋషులనుగూర్చి ప్రస్తుతించింది.

అధునాతన శాస్త్రవేత్తలలో అగ్రగణ్యు లైన ఐన్ స్టైన్ కాలాన్ని విశ్వసృష్టికి నాల్గవ కొలతగా" ప్రతిపాదించాడు. పొడుగు - వెడల్పు - ఎత్తు మనకు చిరపరి చితమైన కొలతలు. కాలం నాల్గవ కొలత అనే భావన సామాన్యులు అవగాహన చేసుకోటం కష్టం.

మహాభారతంలో కాలమహిమ పలు చోట్ల ఉగ్గడింపబడింది. సత్యవతి తండ్రి దాశరాజు తన కూతురు సంతానమే కురు రాజ్యం ఏలాలని కోరుకున్నాడు! భీష్ముడు బ్రహ్మచర్య శపథం స్వీకరించి రాజ్య త్యాగం చేశాడు. అయితే — సత్యవతి బ్రతికియుండగానే ఆమె ఇద్దరు కొడుకులు దివంగతులైనారు! సత్యవతియే, భీష్ముని గృహస్థాశ్రమం స్వీకరించి వంశోద్ధరణ చేయమని అర్థించింది! అందుకు భీష్ముడు అంగీకరించలేదు. చివరకు సత్యవతి — సత్యవతి కోడళ్లు అంబిక – అంబాలిక ముసలివాళ్లుగ మిగిలియుండగనే పాండు రాజుకూడ దివంగతుడైనాడు. కాలజ్ఞుడైన వేదవ్యాస మహర్షి – తన తల్లి సత్యవతితో

వెలుగుబాట

డా॥ వందూరి రామకృష్ణమాచార్య

"మతిదలవగ సంసారం
బతిచంచల - మెండ మావులట్టుల
సంపత్
ప్రతతు లతిక్షణికంబులు;
గతకాలము మేలు వచ్చు కాలము
కంటెన్."

అని వారికి అరణ్యవాసం కర్తవ్యమని ప్రబోధిస్తాడు. "గతకాలము మేలు వచ్చు కాలముకంటెన్" అనేది వృద్ధ వేదాంతం. అచటే - వ్యాసుడు "పృథివీ గతయౌవనా" భూదేవికి వార్ధక్యంవచ్చింది అంటాడు!

మహాభారతంలో ఇంకోచోట "కాల పర్యాయవేది" యైన వ్యాసుని ప్రవచనం.
"కాలః పచతి భూతాని సర్వాణి"
ఇంకోచోట—

కాలము నేమన వచ్చును
కాలము కాలంబ పోలుగా కొంటికి
ఈ లీలలు గలవే;"
అని అర్జునుడు ధర్మరాజుతో అంటాడు.

అది శ్రీ కృష్ణ నిర్యాణ ఘట్టం. జగదేక ధనుర్ధరుడైన అర్జునుడు ద్వారకనుండి హస్తినాపురికి శ్రీ కృష్ణుని భార్యలను తీసుకొనివచ్చాడు. మార్గ మధ్యంలో అతనిని బోయలు అడ్డగించి అపార ధన రాసులను కొల్లగొట్టి శ్రీ కృష్ణుని అంతఃపుర స్త్రీలను కొందరిని చెరబట్టుకొని పోయారు!! అది కలికాల మహిమ అని అర్జునుడు సరిపెట్టుకున్నాడు.

ప్రాచీన గ్రీకు వేదాంతి పైభాగరను "కాలం విశ్వసృష్టికి ఆత్మ" అని అన్నాడు. కార్యశూరుడైన నెపోలి యను – "నన్ను మీరేదైనా అడగండి కాని కాలాన్ని మాత్రం అర్థించకండి." నేను ఇవ్వలేనిది కాలవ్యవధి" అనేవాడు.

"నిరీక్షణ చేసేవారికి కాలం చాలా
మెల్లగా, మందంగా కదలుతున్నట్లు
అనిపిస్తుంది;
భయార్తులకు కాలం మిక్కిలి వేగంగా
పరిభ్రమిస్తున్నట్లు తోస్తుంది;
దుఃఖితులకు నిముషాలు సంవత్స
రాలు భాసిస్తాయి;
సంతోష స్వాంతులకు సంవత్సరాలు
నిముషాలుగా కనిపిస్తాయి;
ప్రేమ పరిపూర్ణులకు కాలగమనమే
గోచరింపదు."

అని కోల్టన్ మనీషి అభిభాషణం.

"ఆ చంద్ర తారార్కముగా" — అని అంటాముగాని, చంద్రుడు భూమి తారకలు గూడ కాలమహాప్రవాహంలో లీనమై పోయేవే. కాలం కబళించకుండా నిలిచేది ఏది? అందుచేత భారతీయ సంస్కృతిలో "మహాకాళి" కల్పన ఏర్పడింది! కాళికాదేవి బ్రహ్మకపాలంలో రుధిరపానం చేస్తుంది!!

భగవానుని ఆక్రందన

ఒకరోజు అపరరాత్రి ప్రాపంచిక విషయములతో విసుగుచెందిన ఒకడు ఇల్లు విడిచి పారిపోవాలనుకొన్నాడు.

"పరమాత్ముని అన్వేషణ కొఱకు నేను ఇల్లు విడిచి పోవాలను కొంటున్నాను. కానీ ఎవరు నన్ను ఆపటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు?" అని అరిచాడు వాడు.

"నేనే" అన్నాడు భగవంతుడు. కాని ఆ మాట ఆ మనిషి చెవిలో పడలేదు.

మంచంమీద అతని ప్రియతమ భార్య కుమారుని కౌగిలించికొని ప్రశాంతంగా నిద్రిస్తూంది.

'ఎవరు మీరు? నామీద మీయుక్తులు ప్రయోగిస్తున్నారు? మీ మాయతో మోసగిస్తున్నారు. నన్ను భ్రమింప చేస్తున్నారు?" అని అరిచాడు వాడు.

"నేనే" అన్నాడు భగవంతుడు. కానీ ఆ మనిషి వినిపించుకోలేదు.

పడకనుంచి ఇవతలికి వచ్చి వాడు ఆక్రందించాడు.

"భగవంతుడా! ఎక్కడున్నావు స్వామీ!"

"ఇక్కడే" అన్నాడు భగవంతుడు. కానీ ఆ మనిషి చెవిలో వేసుకోలేదు.

కుమారుడేదో పీడకలలో కలువరించి తల్లికి దగ్గరగా జరిగాడు.

"వెనక్కు తిరిగిరా" భగవంతుడు పిలిచాడు. ఆ మనిషి నుండి బదులు లేదు.

"అయ్యో! నా భక్తుడు నన్ను విడిచి ఎక్కడికి వెళ్ళిపోతున్నాడు" అంటూ నిట్టూర్చాడు భగవంతుడు బాధగా.

భావం: ప్రపంచంనుండి పారిపోవటం భగవంతుడినుండి దూరమవటమే, ప్రపంచం దేవుడి శరీరము. ప్రపంచం దేవుడిసృష్టి. భగవంతుడు శ్రీకృష్ణుడు బోధించిన కర్మయోగమునకు ఇది చక్కటివివరణ.

—శ్రీమతి యస్. మయూరి

కాలస్వరూపం ఊహాతీత మైనది. కాల పరిణామ వికాస వికార విభ్రమాలు చిత్ర విచిత్రాలు.

గోచరించు – ముందు – కొదమ
సింగము వోలె;
కవియ – ఎదురు బొదురు – గంగి
గోవు;
వెనుకనుంచి చూడ కనుపించు గాడిదై
కాలరూప మరయ కనుల కెపుడు.

ఉదాహరణకు విద్యార్థి దృష్టిలో "పరీక్షలు" తీసుకోవచ్చు. ముందు అవి సింహం వలె కన్పించవచ్చు. ఎదుట పడినపుడు అవి గంగిగోవు వంటివే, సమర్థుని దృష్టిలో. పిదప అవి గార్దభ సదృశాలే. అట్లాగే- జీవితంలో రాపురాచే వివిధ సమస్యలు! వేదాంత దృష్టితో వైజ్ఞానిక దృష్టితో చూచినా కాలం నాలుగో కొలతయే. కాలాన్నిబట్టి విలువలు మారక తప్పదు.

"తియ్యని కలలను ఉయ్యాలలో పరుండబెట్టి జోకొట్టి ఊపే కాలమే దురాశా పాశాలకు లోతైనగోతులు త్రవ్వి గోరీలు కడుతుంది. కొరడా ఝుళిపించి మూర్ఖుల మెదడులో భయాందోళనలు గ్రమ్మించి వీపుపై బొబ్బలు తేలేటట్లు దెబ్బలు కొట్టగలదు. ప్రాజ్ఞుల పాలిటి కల్పవృక్షమై వారి కోరికలు ఈడేర్చగలదు; కాలంచేపే హెచ్చరికలు ముందుగానే గుర్తించగల విజ్ఞుల సంఖ్య అత్యల్పం. ఇక చేతులు కాలిన పిమ్మట ఆకులకోసం అన్వేషించే అజ్ఞులు కోకొల్లలు!

"వివేకం కాలానికిముందు పరుగెత్తుతుంది.

అవకాశం కాలంతోపాటు చెట్టాపట్టాలు వేసుకొని తోడునడుస్తుంది.

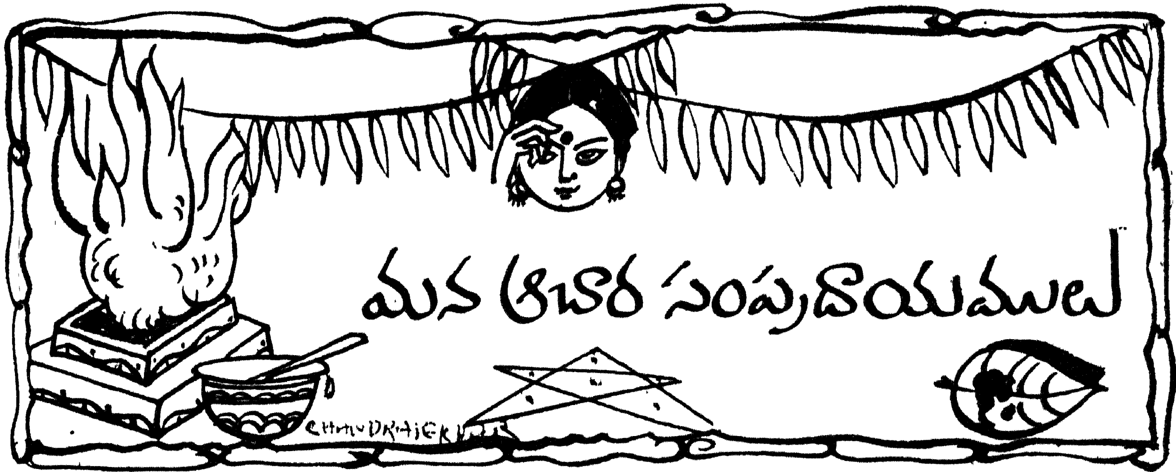
పశ్చాత్తాపం కాలం వెనుక నడువలేక వీథిలో చతికలబడి విలపిస్తుంది.

కాలాన్ని - తనకు మిత్రముగా చేసుకున్నవాడు శత్రువులను జూచి భయపడ నక్కరలేదు.

కాలాన్ని - తనకు శత్రువుగా చేసుకున్న వాడికి మిత్రులు చేయగల సాయం ఏదీ ఉండదు."

ఈ చర్చకు ముగింపుగా ఉదాహరింప దగింది మహాభారతంలో కాలాన్నిగూర్చి చేసిన సమీక్ష.

కాలగతి గనుట శాంతికి
మూలంబై అంతరంగమున కాత్మమయ
త్వాలంబంబును నిచ్చు త
దాపీనుండైన పురుషు డక్షోభ్యుడగున్.

ఆచారము అంటే ఆరోగ్యమే. తర తరాలుగా వస్తూన్న మన పూర్వకాలపు ఆచారములు, సంప్రదాయములు, సాంఘిక సంస్కరణలు, మొదలగునవి మానవుని నడవడిని, ప్రవర్తనను క్రమ బద్ధం చేయుటకు నిర్దేశింపబడినవి. ప్రతి ఒక్క ఆచారసంప్రదాయము వెనుక అనేక ఆరోగ్యసూత్రములు నిక్షిప్తమై యున్నవి. గతాన్ని గతదృష్టిలో కాకుండా వర్తమాన దృష్టిలో పరిశీలిస్తే అన్ని వక్రంగానే కనిపిస్తాయి. అలా కాకుండా ఆ కాలంలోని సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకొని పరిశీ లించటం శ్రేయస్కరం. పూర్వకాలంలో ప్రజ లకు దైవభక్తి, పాపచింతనము మెండు కాబట్టి విజ్ఞులు ఈ ఆచారాలను (ఆరోగ్య సూత్రాలను) దైవసంబంధాలుగా, సాంఘిక కట్టుబాట్లుగా తీర్చిదిద్ది సంఘము నకు అందజేసారు. ఈ సూత్రములనే నేటి శాస్త్రవేత్తలు "సైన్స్" పరిభాషలో భాషను మర్చి (ఆంగ్ల భాషలో) ఇవి ఆరోగ్యసూత్రములు అని చెబుతున్నారు. పూర్వకాలంలో ప్రజలకు దైవభక్తి మీద ఉన్నంత విశ్వాసం "సైన్స్" పై లేనందున వాటిని ఆచారాలుగా దైవసంబంధములుగా పాటించేవారు. ఇచ్చట కొన్ని ఆచారముల వెనుక దాగి యున్న ఆరోగ్యసూత్రములు ఎట్లు ప్రజ లకు శ్రేయస్కరములై వారియొక్క ఆరోగ్య పరిస్థితి సాంఘికహోదాను పెంచాయో కొన్ని ఉదాహరణములద్వారా పరిశీలించుట ఉచితం.

1. మనము వివాహాది శుభకార్యము లలో మామిడి ఆకులు తోరణములుగా కట్టుట ఒక ఆచారము. ఇందులో ఆరోగ్య సూత్రం ఏమనగా మామిడాకు తెంపిన కొన్ని గంటలవరకు శ్వాసక్రియ జరుపును. దీనివల్ల ప్రయోజనములలో జన సమూహము వదులు బొగ్గుపులుసు వాయు వును గ్రహించి ఆక్సిజన్ వదలుటద్వారా గాలిని శుభ్రపరచును. ఈ విధంగా ఇటు శోభాహేతువేగాక ఆరోగ్యసూత్రము దీని యందు నిక్షిప్తమైయున్నది.

2. పర్వదివసములందు (ఏకాదశీ, పౌర్ణమి, అమావాస్య, శనివారము) ఒక్క ప్రొద్దులు, ఉపవాసములు చేయుట ఒక ఆచారముగా కలదు. దీని వెనుక ఒక ఆరోగ్యసూత్రము కలదు. ఏమనగా మనుష్యులు అమితాహార సేవనంవల్ల అజీర్తి మలబద్ధకము మొదలగు వ్యాధులకు గురి కావలసి యుండును. ఈ ఉపవాసముల వలన వారమునకు ఒకరోజు చొప్పున ఆహార నియమం పాటించుటవలన పై వ్యాధులను రాకుండా అదుపుచేయును.

3. మన హైందవ సంప్రదాయంలో స్త్రీలు కాళ్ళకు ముఖమునకు పసుపు రాచుకొనుట ఒక ఆచారము. అది అలం కారముగాను, ఆరోగ్యసూత్రముగాను ఉన్నది. స్త్రీల పాదములు కోమలములు. వారు గృహ కార్యక్రమములలో పాల్గొను నపుడు ఎక్కువగా నీటితో పనియుండి కాళ్ళుచెడును. అందుచే సూక్ష్మక్రిములు చొర వచ్చు. అందుచేతనే, కాళ్ళకు పసుపు రాచుకొని సూక్ష్మక్రిములను సంహ రించి ఆరోగ్యమును కాపాడుకొందురు. (నేటి వీకో టెర్మరిక్ ఈ సిద్ధాంతంపై తయారు చేసినదే.)

4. దేవాలయములందిచ్చు తీర్థము ఒక దివ్యౌషధము వంటిది. ఎందుకనగా అందు క్రిమిసంహారకములు మరియు సుగంధపూరితములునైన తులసి, హారతి కర్పూరం, యాలకులు, తక్కోలములు, చందనము మొదలగునవి యుండుటచే ఇది రోజు సేవించిన క్రిమిసంహారము చేయును. ఇది సర్వరోగనివారిణి. (నేటి పెన్సిలిన్ వలె)

5. ఇప్పటికీ కొన్ని పల్లెలలోనివారు అంటూ ఉంటారు. కొన్ని జాతులవారిని మసూచి, కలరా, మొదలగు వ్యాధులు అంటవని. దానికి కారణం వారు ఆచార సంపన్నులని, పూజాపరులని. అవి ఎంత వరకు నిజమో కాని ఆచారము మటుకు నూటికి నూరుపాళ్ళు నిజము. ఉదా:— ప్రతిరోజు స్నానముచేయుట, పట్టుది. (పట్టుతో చేయనవసరము లేదు ఉతికిన వస్త్రం అని అన్వయము) కట్టుకొని ఒక వేళకు ఆహారము తీసుకొనుట, వారి అల వాటు. వారు ఎక్కడబడితే అక్కడ తిన

కూడదని, నీరు త్రాగకూడదని, వారి ఆచారము. వారిని మనం ఎగతాళి చేస్తూ ఉంటాం. ఒక కవి ఇలా అన్నాడు- ''హోటల్లో కాఫీ త్రాగుటకన్నా తాళ వృక్షం క్రింద కల్లుత్రాగుట మిన్న '' అని ఎందుకంటే ఇక్కడ కాఫీ నూరుమంది వివిధ ప్రకోపములు కలవారు ఒకే గ్లాసులో త్రాగుతారు. అక్కడ ఎవరి ఆకు వారిదే అని అతని భావం. అందుచే పై ఆచారము మంచిదో కాదో అది మనమే తెలుసుకోవాలి,

6. కలాపి చల్లుట నేటికి (పట్టణంలో పేడ ముట్టుకొని కలాపి చల్లుట మోటు అయింది గాని) పల్లెలలో ఒక ఆచారము. దీనివల్ల ఇంటి ముందుభాగము శోభాయ మానంగా యుండుటయే కాక, తెల్లవార్లు చీకట్లో అనేకక్రిములు భూమిపై ఆపాదించును మరియు చంటి పిల్లలు విసర్జించు మలినములు ఉండును. దానిపై పేడలో కలిపిన నీళ్ళు చల్లిన అవి నశించును. అలా కాకుంటే అవి పైకిలేచి మనకు సోకును.

7. పూర్వము, నేటికినీ కొందరిండ్లలో పని మనుష్యులు తోమిన పాత్రలలో నిప్పులువేసి లేదా పేడ నీళ్ళతో శోధిస్తారు. ఎందుచేత నంటే పనివారికి ఏదో పని కావాలి అనే కాని శుద్ధితో సంబంధం యుండదు. పైవిధంగా చేయుటవల్ల క్రిములు నశించును.

8. హిందువులు నుదుట కుంకుమ (నేటి రంగులు కాదు పసుపు, సున్నము మొదలగు వాటితో చేసినది) పెడ్తారు ఇది శోభా హేతువే కాక రెండు బొమ్మలమధ్య స్థలాన్ని రోజు నొక్కి పట్టి బొట్టు పెట్టుటవలన నాడీ మండలము వత్తిడికి లోనై చురుకుగా పని చేయును.

9. పూవులు ధరించుటవల్ల అవి ఆనందమును కల్గించుటయే కాక వాటి సువాసన, ఘాటు అయిన పుప్పొడి పరాగములు దుర్గంధమును పోగొట్టి క్రిములను నాశనము చేయును.

10. కొన్ని వర్గములవారు మాంసాహారమును తీసుకోరు. అవి వారి పూర్వుల నుండి సంక్రమించిన ఆచారం. తిండిపై మనస్సు యొక్క ప్రవృత్తి ఆధారపడి ఉంది, సాత్త్వికమైన ఆహారం తీసుకొంటే సత్త్వబుద్ధి, మాంసం వగైరాలు తీసుకొంటే రజోగుణం వృద్ధి అగును.

11. మన పూర్వులు మానవ జీవితాన్ని క్రమబద్ధమైన ఆశ్రమములుగా ఏర్పరచినారు. అవి 1. బ్రహ్మచర్యము 2. గృహస్థాశ్రమము 3. వానప్రస్థము 4. సన్యాసము. వీటిలో మానవుడు దేనిని వెనుక ముందులుగా ఆచరించినను అనేక కష్ట నష్టములకు గురి అగును.

12. భోజనానంతరం వంద అడుగులు నడచుట, తాంబూలసేవనం ఒక అలవాటు. తాంబూలంలో యాలకులు, లవంగాలు, పోకలు, సోపు, తమలపాకులు మొదలగు వాటివల్ల నోటిలో లాలాజలమును ఊరించి జీర్ణక్రియకు తోడ్పడును.

13. పూర్వకాలంలో గృహములు వాస్తు శాస్త్రానుగుణంగా కట్టేవారు. బావి ఎచ్చట ఉండాలి, వంటగది, పడకగది, ధాన్యాగారం, సమావేశమందిరం మొదలగునవి ఏది దిక్కుకు ఉండవలె, ఏది ఎంత ఎత్తులో యుండవలెను నిర్దేశించును. ఆ శాస్త్రానుగుణంగా యిండ్లు కట్టుకొనుట వారికి ఒక ఆచారము. దీనివల్ల పరిశుభ్రమైన పరిసరములు ఏర్పడును.

14. పూర్వకాలము నుండి నేటివరకు యజ్ఞయాగాదులు చేయటం ఒక పరిపాటి. అలా చేయటంవల్ల దేవతలు తృప్తిపొంది ఈప్సితార్థములు (కోరినకోర్కెల) తీర్చెదరని వారి భావన. అది నిజము అని నమ్మిన నమ్మిక పోయిన మనము యజ్ఞకుండము లందు వేయు నెయ్యి, హోమద్రవ్యము కలుషితవాయువును శుభ్రపరచును. ఇది ఇందు దాగియున్న సూత్రము.

15. ఇంకా తలపాగ ధరించుట అభ్యంగనస్నానము మొదలగు వాటికి కూడా కొన్ని ఆరోగ్య నియమములు ఉంటాయి. మనది ఉష్ణప్రదేశము కావున శరీరములో తల అత్యంత ప్రాముఖ్యంగల భాగము దానిని రక్షించు నిమిత్తం తలపాగ ధరిస్తారు. ఇది శిరోభూషణం. తైలము శరీరమునకు మర్దించి చేయు స్నానము వలన శరీరమునకు తేజస్సు కలుగును.

పైవిధంగా ఇంకా తోడుతూ వుంటే అనేక ఆచారసంప్రదాయముల వెనుక ఆరోగ్యసూత్రములు మనకు ప్రస్ఫుటంగా కానవస్తవి. దానికి ఆచారములను సహృదయంతో అర్థంచేసుకొని ఆకాలంనాటి సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, మత సంబంధ విషయాను గ్రహణం చేసిన, అవి ఎందుకు ఏ పరిస్థితులలో, వేటిని సముద్ధరించుటకు ప్రతిపాదించబడినవో తెలుసుకొనుటకు పరిశోధన ఎంతయేని ఆవశ్యకము.

నేడు కొందరు ఆచారములను దురాచారము అని మంచి వాటిని కూడ "గుఱ్ఱం గాడిదను ఏకం చేసినట్లు" చేస్తున్నారు. ఇది చాలా శోచనీయం. కొన్ని నిజంగా దుష్టపద్ధతులు సమాజంలో ఉన్నాయి. అది అందరు వత్యిరేకించ వలసినదే. ఉదా:- సతీసహగమనం, బాల్య, వృద్ధ వివాహములు మొదలగునవి సాంఘికంగా సమాజాన్ని అధోగతి పాలు చేయునవి. మనము మన ఆచారముల పరిశీలన చేయునపుడు ''మరాళ న్యాయము'' అంటే నీళ్ళుపాలు కలసివుండే వాటిలో పాలను మాత్రమే త్రాగి నీటిని విసర్జించును. అలా మరాళ న్యాయానుసారముగా పరిశీలనము చేయువారు ఎంతమంది ఉన్నారిపుడు? ఇవికాక నేడు కొందరు ఈ ఆచారములను ఒక మతానికి అంటగడ్తున్నారు. అసలు మతిని సక్రమంగా ఉంచటానికి ఏర్పడ్డది మతము. కొన్ని సూత్రాల ఆధారంగా ఒకచోట చేరిన జనసమూహమే మతము. ఏ మతమైన మానవకళ్యాణాన్నే ఆకాంక్షించును కాని మానవ వినాశనాన్ని ఏ మతము కోరదు. మతంలోని సూత్రాలకు కొందరు ప్రబుద్ధులు వక్రభాష్యాలు చెప్పి మానవులను వక్రమార్గాలద్వారా నడిపించి మతసంఘర్షణలకు గురి చేయటం చాలా దురదృష్టకరం. నేటి అధునిక ప్రపంచ

(36 వ పేజీలో)

ఆకాశ తీర్థావతరణము

స్వర్గ మర్త్య పాతాళములయందు 3 కోట్ల యాభైలక్షల తీర్థములున్నట్లు ఋషులు వచించియున్నారు. అట్టి తీర్థములయందు స్నాన మాచరించిన మన పాతకములు నివృత్తియగు నని శాస్త్రములు వచించుచున్నవి. ఆ తీర్థములయందు మునులు ఋషులు జ్ఞానులు భక్తులు భాగవతులు అందరు స్నానమాచరించి వారి స్పర్శ ఆ నదుల కుండుటచే వారి స్పర్శచే మనకు పవిత్రత కలిగి మన పాపములు నాశము కాగలవని పెద్దల నుడి. అట్టి మహత్తరమైన తీర్థములలో ముఖ్యమగు రెండు తీర్థములు శ్రీ వేంకటేశుని సన్నిధానము నందు మనము కనగలము. 1. పాపవినాశనము 2. ఆకాశతీర్థము. ఇందు ఆకాశ తీర్థావతరణము గురించి మన మొక్కింత యనుభవింతము.

తిరుమలయందు, 11వ శతాబ్దియందు పెరియ తిరుమలనంబి లేక శ్రీశైలపూర్ణులను మహాప్రపత్తి నిష్ఠులు కైంకర్యపరులుండెడివారు. వీరే శ్రీభగవత్ రామానుజాచార్యులకు శ్రీమద్రామాయణమును ఒక సంవత్సరకాలము కాలక్షేపము సాయించిరి. వీరు ప్రతి నిత్యము ఉదయమున కాలకృత్యములు తీర్చుకొని పాపవినాశనమునకు జని అచ్చట స్నానమాచరించి విధ్యుక్త రీతిని ఊర్ధ్వపుండ్రములను ధరించి యొక కుంభము నిండుగా పాపవినాశన తీర్థము తీసుకొని భక్తితో శిరమున దాల్చుకొని అంజనాద్రీశునికి తిరుమంజనార్థము సమర్పించుచుండెడివారు.

ఇట్లుండ ఒకనాడు వేంకటేశుడు తన మనమున నీ శ్రీశైలపూర్ణులు వృద్ధులై యుండియు ప్రతి నిత్యము (రానుపోను 4 మైళ్లు నడచి) పాపవినాశము నుండి తిరుమంజన (అభిషేక) తీర్థము తెచ్చి నాకు సమర్పించుచున్నారని జాలిపడి ఒక వేడుక చేయదలచి వేటగాడి వేషము బూని యా యరణ్యమునగల మేటి సింగములను, శార్దూలములను శరభ చమరీమృగ కృష్ణ సారములను తన శరధాటిచే దునుముచు విహరించుచూ నలసి సొలసి యొక వృక్ష రాజము క్రింద విశ్రమించియుండెను.

ఇంతలో పాపవినాశన తీర్థకుంభమును తన శిరసున కుదురుగా నిలుపుకొని, మంత్రరత్నార్థమును మనసున స్మరించుచూ శ్రీశైలపూర్ణులు యేతెంచుచుండ, కపట నాటక సూత్రధారియై వేటగాని రూపుడగు శ్రీనివాసులు శ్రీశైలపూర్ణుల సమీపించి వినయ సంభ్రమములు తోప "తాతా వేటాడి అలసి సొలసి యున్నాను. దాహమగు చున్నది గాన దాహతీర్థ"మిమ్మని, యర్థించెను. అంతట శ్రీశైలపూర్ణులు "నాయనా అంజనాద్రీశుని అభిషేక తీర్థ మిది. అన్యుల కీయరాదు. మరెచ్చటనైనా దాహము తీర్చుకొ"మ్మని, చెప్పి ముందుకు చనుచుండ, నంత నా మురారి తాత వెంబడి చనుచూ తాత శిరమున నుండు కుంభమునకు తన బాణముతో నెమ్మదిగా సన్నని తూటువేసి ధార స్రవించుచుండ తన అంజలితో ధారగావచ్చు తీర్థమును త్రాగుచూ తాత వెంబడి చనుచుండగా, కొంత దూరమేగునరికి కుంభము తేలికయైన శ్రీశైలపూర్ణులు ఆశ్చర్యము నొంది వెనుతిరిగి చూడ విలుకాడు అంజలితో నీరు త్రాగుట గ్రహించి "వత్సా వెన్నుని యెడ యిట్టి యపరాధము చేయునగునా? నేడు తీర్థ కైంకర్యమును వ్యర్థము చేసితివి గాదె! నీవలన నాకు అపరాధము సిద్ధించెను గదా!" యని ముఖము చిన్నబుచ్చుకొని పరితాపముగా నుడువ కపటసూత్రధారి విని "తాతా, నే నేమి తప్పుచేసితిని, దాహమున కట్లొనర్చితిని. అయనను మించినదిలేదు. నావెంట రమ్ము. మీకొక తీర్థము చూపెద" నని కొంతదూరము తీసుకొనివెళ్లి కొండల చరియలపైగల నొక చెమ్మటను చూపించెను.

అంతట శ్రీశైలపూర్ణులు కొండ పై భాగమున కనుపడు ఆ తీర్థమును నే నెట్లు ఘటమున పూరింపగలను, నన్ను హేళన చేయుచు ఆటలాడించుట నీకు తగనివని" యని కోపగించ, "తాతా బాలుడనగు వీనిపై దయచూపవలెగాని కోపపడనగునా? జగదార్యా, మాకు మీ బోటివారి అనుగ్రహమేగదా సర్వసుఖప్రదము. కాన తాతా తెలియక హేళన చేసితి దీనికి నిష్కృతిగా ఒక సెలయేరు పుట్టించెద నిదిగో చూడు"డని సురులు మెచ్చునట్లుగా తన చేతి విల్లును లాగి దగ్గరగల కొండ చరియలకు గురిచూచి బాణము సంధించెను. అంతట ఆ పర్వతము పటపట పగిలి భూనభోంతరాళములు పెగ్గడిల్లగ శబ్దించి అందుండి సుధాధవళ మహానిరధార ప్రవహించగా చూచి, "తాతా యీ రోజు నుండి యీ తీర్థము తెచ్చి మాకు తిరుమంజనార్థము సమర్పించు" మని యాజ్ఞాపించి అంతర్ధానము చెందిన తాత విస్మయము చెంది, "అయ్యో వేటగాడుగా డితడు. వేంకటేశ్వరుడే యిట్లు జేసెనని, దాహమడిగిన నీర మివ్వని పాపి నైతినని విచారపడి భగవదాజ్ఞప్రకారము ఆ తీర్థమే తీసుకొనివచ్చి అంజనాద్రీశుని తిరుమంజనార్థము సమర్పించుచుండిరి. నేటికిని శ్రీనివాసమూర్తి తిరుమంజనార్థము ఆకాశతీర్థమే వినియోగపడుచున్నవని ప్రతీతి. ఆ నాటినుండి ఆకాశతీర్థమని ఆ ధారకు పేరు సార్థకమయ్యెను.

బ్రహ్మకు తండ్రియైన (పితామహునకు తండ్రియైన) శ్రీహరి "తాతా" యని శ్రీశైలపూర్ణుల పిలచుటచే పితామహ పితామహులని, తాతాచార్యులనియు వారికి సార్థకనామములయ్యెను. వీరే తాతాచార్యు లనువారు. వీరి వంశీయులు మంచి నిష్ఠాగరిష్ఠులు. సుదర్శన మంత్రమును పఠించి సిద్ధిపొందినవారు.

తిరుపతిలో క్షుద్రదేవత కలదు. ఆ క్షుద్రదేవత ప్రభావము యెక్కువగా యుండి ప్రజలను బాధించుచూ పెద్దమ్మవారు, కలరా ప్రజలకు సోకి ఎక్కువగా ప్రజలు చనిపోవుచుండ వీరి వంశములో కుమారతాతాచార్యులను వారున్ను దయార్ద్రహృదయులగు వీరు గమనించి ప్రజలబాధ నివృత్తి చేయదలచి, పగలంతయు సుదర్శన హోమము గావించి రాత్రి 9 గంటలు కాగానే క్షుద్రదేవత ఆలయమునకు జని, దేవత ఊరిలో పర్యటనకు వెళ్ళుటచూచి, ఆ గుడిలో తాము ప్రవేశించి అచ్చట నారసింహ సుదర్శన హోమములు ప్రారంభించి చేయుచుండగా తెల్లవారుఝాము అగునప్పటికి క్షుద్రదేవత తిరిగి తన ఆలయమునకువచ్చి తలుపుతట్టెను. లోపల తలుపు తీయక సుదర్శన మంత్రముల నుచ్చరించుచూ భయపడకుండా తాతాచార్యు లుండిరి. హోమంపూర్తికాగానే హోమంలో అంతకుమునుపే యుంచియున్న శంఖచక్రములను చేతపుచ్చుకొని తటాలున తలుపు తీసి దేవత కుడిభుజమున చక్రముద్రను వేయగా అబ్బోబాబో కుయ్యో యని కేకలు పెట్టుచూ ఆ దేవత పరుగిడుచుండగా వీరున్ను ఆ దేవత వెంబడి పరుగిడి తాతాచార్యుల ముద్రభుజముతప్పినను వీపుతప్పదని శంఖముద్రను వీపున వేసిరి. అంతట ఆ దేవతకు పాంచజన్యస్పర్శచే జ్ఞానంకలిగి స్వామిని సేవించుకొని పాదములమీదపడి నేను మీ దాసురాలను. నాకు జ్ఞానం కలిగినది. నేను మీ ఆజ్ఞానుసారము నడచుకొందునని మన్నింపుకోరగా, తాతాచార్యులవారు "దేవతా! నీవు ఊరుబయటగల చెఱువు లేక గుంటయొద్ద యుండి మా శిష్యులగు యీ తిరుపతి ప్రజలకు యే కష్టము లేకుండా కాపాడుచుండుమని ఆజ్ఞాపించగా దేవత సరి యని వూరిబయట గుంటగట్టు చేరెను. ఆ గుంటకు యిప్పటికి తాతాయి గుంట యని పేరు వాడుకలో గలదు.

సుదర్శన పాంచజన్యముల యందు ఇట్టి విశిష్టత కలదు. అందువల్లనే మన పూర్వులు మన యింటిగుమ్మము ముందు, సుదర్శన పాంచజన్య గరుడ హనుమలుగల పటములను తగిలించుకొనుచుందురు. అవి యింటి గుమ్మము (సింహద్వారమున) నకు యుండగా, భూతప్రేత పిశాచములు అవి చూచి అనగా ఆంజనేయులను చూచియు చక్రమును చూచియు భయపడి యింటిలో జొరపడకుండా పోవును. కాన యివి ఇంటి క్షేమమునకు యెంతైనా అవసరము. అందుకనే సుదర్శన యంత్రమును గోడకు కొట్టి యుంతురు. కాన ఆస్తికులు సద్విషయముల గ్రహించి భారతీయ సంప్రదాయముల ననుసరింతురని కోరుచున్నాము.

— శ్రీ జి. ఎస్. రామానుజస్వామి

*

శ్రీ ప్రసన్న వేంకటేశ్వరాలయం

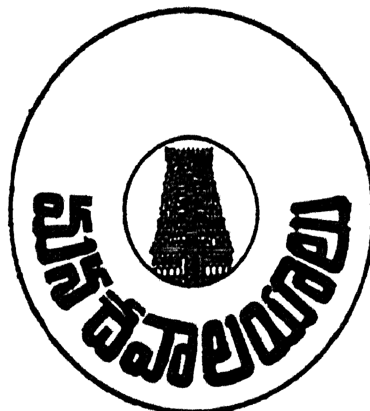

ఆంధ్ర దేశమందున్న అనేక వేంకటేశ్వ రాలయములలో అతి ప్రాచీనమైనది చిత్తూరుజిల్లా, చంద్రగిరి తాలూకా మంగళం పేటలోని శ్రీప్రసన్న వేంకటేశ్వరాలయము. ఈ ఆలయం క్రీ. శ. 7, 8 శతాబ్దాల నాడు నిర్మింపబడినదిగా ఆలయ శిల్ప రీతులను పరిశీలించి చెప్పవచ్చు. ఆలయ విమానము అధిష్ఠానము పల్లవ వాస్తు రీతులలో నిర్మితమై యున్నవి. ప్రస్తుతము ఆలయము శిథిలావస్థలో ఉన్నను, కుప్పలు తిప్పలుగా పడియున్న స్తంభాలు, బండలు, గల ఈ ఆలయం విశాలమైన ఆవరణతో అనేక మండపాలను కలిగి వైభవోపేతంగా అలరారినట్లు చెప్పవచ్చు. ఐతే ఇంతటి ఔన్నత్యాన్ని పొందిన ఆలయ మెందులకు శిథిలమైనదో తెలియరావడం లేదు. స్థానికుల కథనం ప్రకారం, ఈ ఆలయాన్ని ఒక శతాబ్దానికి పూర్వం అనాటి ఆలయ ధర్మకర్తలు, పునరుద్ధరించుటకు పూనుకొని, పాత మండపాలను పడగొట్టి, క్రొత్తగా కళ్యాణమండప నిర్మాణమునకు సన్నాహాలు చేస్తుండగా ధర్మకర్తయైన షావుకారు మరణించుటచేత ఆ మండప నిర్మాణము అలాగే ఆగిపోయిన పని తెలియుచున్నది. ఇటీవలే ఆంధ్రరాష్ట్ర దేవాదాయ, ధర్మాదాయశాఖ ఆలయంయొక్క ఔన్నత్యాన్ని గుర్తించి ఆలయ మండపాలను తిరిగి నిర్మించుటకు పూనుకొని, ప్రస్తుతానికి ఆలయంచుట్టూ ఎత్తైన ప్రహరీగోడ నిర్మాణమును పూర్తి చేసినారు.

ఆలయ నిర్మాణము

పూర్వ మీ గ్రామం 'జమీన్ దారుల' పాలనలో ఉండెడిది. క్రీ. శ. 8వ శతాబ్దినాడు మల్లప్పనాయుడనే జమీందారు (పాళెగారు)కు నడివయస్సులో కంటి చూపు లోపించి అంధుడైనాడట. అతడు తిరుమల వేంకటేశ్వరుని భక్తుడగుటచేత స్వామిచెంత కేతెంచి, స్వామిని పూజించి తనకు చూపు ప్రసాదించమని ప్రార్థించి, అలా చూపు కలిగితే తిరుమల ఆలయాన్ని పోలిన ఆలయాన్ని తన గ్రామంలో 4 మాడ వీథులతో నిర్మిస్తానని మ్రొక్కుకొన్నాడట! ఆపదమ్రొక్కులవాడు ప్రసన్నుడై భక్తుని ప్రార్థనను మన్నించి అతడికి చూపును ప్రసాదించినాడట! అన్న మాట ప్రకారం మల్లప్పనాయుడు భక్తు తిరుమల ఆలయాన్ని పోలిన ఆలయాన్ని నిర్మించి ఆలయానికి ప్రసన్న వేంకటేశ్వ రాలయమని పేరు పెట్టినాడు. ఎవరైనా ఈ గ్రామాన్ని చూస్తే తిరుమల గ్రామ నిర్మాణము, స్వామివారి ఆనంద నిలయం యొక్క పోలికలు గోచరిస్తాయి.

ఆలయమందు గర్భగృహము, అంతరాళము, ముఖమండపము ఉన్నవి. ఐతే మహా మండపము, యాగశాల, కళ్యాణ మండపములు పడగొట్టబడినవి. ఐనా ఆ మండపాల నిర్మాణాని కుపయోగించిన రకరకాల శిల్పాలతో అలంకరింపబడిన గండశిలలు నిర్జీవంగాపడి విలపిస్తున్నాయి. ఈ ఆలయానికి ఎంతోమంది రాజులు, జమీందారులు, దాతలు ఎన్నో దాన

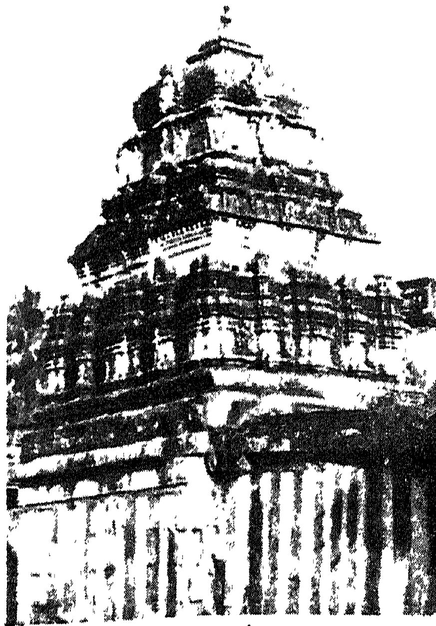
ధర్మాలు చేసినారు. ఇవన్నియు గుప్త ధర్మాలే. స్వామికున్న ఆస్తి పాస్తులు ఈ కుగ్రామంలోనే ఎన్నో లక్షలకు విలువ కట్టబడినవి. స్వామివారి భూములలో కొన్ని అన్యాక్రాంత మైనను, మిగిలినవాటిని ప్రభుత్వమువారు విక్రయించుటకు పూనుకొని క్రీ. శ. 1981 సం॥ మందు వేలంపాట పెట్టగా వాటిలో కొన్ని దాదాపు రెండు లక్షల రూపాయల వెలకుపోయినవి. ఇంకా రెండులక్షలు విలువచేసే భూము లున్నాయి. వాటిని కూడా విక్రయించుటకు ప్రయత్నాలు జరుగుచున్నాయి.

స్వామివారికి పూర్వము తిరుమలలో వలెనే అన్ని పూజలు జరిగెడివి. అందుకే వాహనం మోతవార్లకు, చాకలి, మంగలి, కుమ్మరి, అర్చకులకు స్వామివారి అలంకరణకు పూలు సరఫరా చేసెడి సాతాని జియ్యర్లకు గృహవసతితోపాటు మాన్యాలుకూడా ఏర్పాటు చేసినారు. అన్నిటికంటే ముఖ్యంగా పేర్కొనదగిన విషయం, ఈ గ్రామంలోని దేవదాసీ కుటుంబీకులు. వీరు తర తరాలుగా స్వామికి సేవ చేస్తూ వారికే అంకితమై యుండినారు. వీరి గృహాల్లో నిన్న మొన్నటివరకు ఆడపిల్లలను స్వామివారి కిచ్చి వివాహము (ముద్ర) జరిపించెడివారు. మారుతున్న సమాజంతో పాటు, అలవాట్లు మార్చుకొన్న ఈ గృహస్థులే ఈనాడు స్వామివారి ఆలయోద్ధరణకు ముందుకు సాగుతున్నారు. తిరు

మలకొండకు ఉన్న నాలుగు ముఖద్వారాల్లో ఒకటైన కల్లూరుమార్గం, ఈ గ్రామంనుండే సాగుతుంది. పూర్వము కర్ణాటక రాష్ట్రం నుండి తిరుమల వెళ్ళే యాత్రికులు కోలారు, ముళబాగల్, రాయచోటి, కల్లూరు గ్రామాలద్వారా పయనించి మంగళంపేట మీదుగా తిరుమల చేరెడివారు. ఈగ్రామం రహదారిమీదుగా తిరుమలకు నలభై మైళ్ళలో ఉన్నను, పూర్వపు ఈ కాలిబాట మీదుగా ఎనిమిది మైళ్ళ దూరంలోనే యున్నది. మంగళంపేట ద్వారా పయనించే ఈ కాలి (వరసు) బాట కిరువైపుల ఒక ఫర్లాంగునకు ఒక కోనేరు, ఒకతోట, మధ్య మధ్యన ఒక సత్రము నెలకొల్పబడి యున్నాయి. మంగళంపేటకు ఇటు, అటు రెండుమైళ్ళ పర్యంతము, ఈ తోటలు, మండపాలు, కోనేరులు ఈ నాటికీ చూడ వచ్చు.

ఆలయవర్ణన

ఆలయ ముఖద్వారము తూర్పు వైపుగా నిర్మితమై సమీపములోనున్న తిరుమల గిరులను చూస్తూ వున్నట్లున్నది. ఆలయ మందు దీర్ఘ చతురస్రాకారంలో ఇరుకుగా నిర్మితమైన గర్భగృహము, అంతరాళ ములు మాత్రమే ప్రస్తుత మున్నవి. గర్భా లయం పై కప్పు, పెద్ద పెద్ద రాతి స్తంభాల

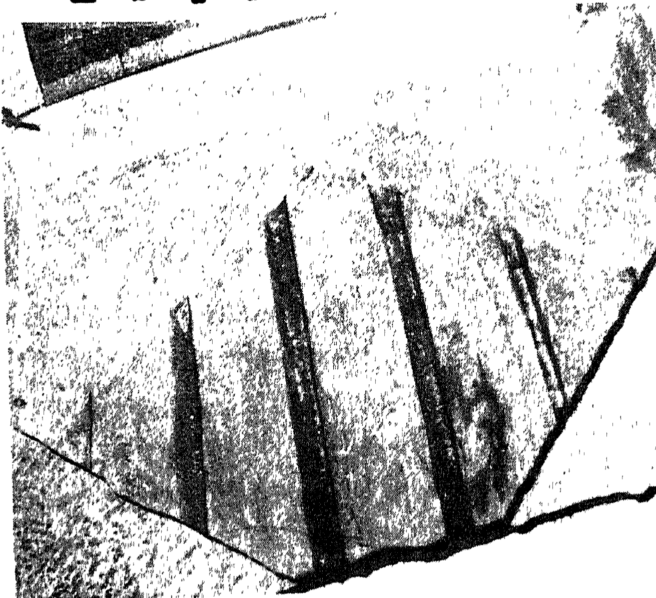

ఆలయవిమానం

సాయంతో నక్షత్రాకారంలో పొదిగి మధ్యన కొయ్యదంతులు కలిగియున్నది. ఈ కప్పు మీద ఆలయ విమానము, శాలాకోష్ఠములతో అలంకరింపబడి, శిఖరముపైన కలశము లను కలిగియున్నది. ఈ విమానము పక్తు పల్లవ రీతిలో నిర్మితమైనది. పల్లవ శిల్ప ములను కలిగియున్నది. గర్భాలయ మధ్యభాగమున (తిరుమల ఆలయమువలె) ప్రసన్న వేంకటేశ్వరుని పేర, స్వామివారు ఇరువైపుల శ్రీదేవి, భూదేవి ఉన్నారు. మూలవిరాట్టునకు ముందు భాగమున తిరుమలలోని భోగశ్రీనివాసుని పోలిన

ఉత్సవమూర్తి, భూదేవి, శ్రీదేవి, శ్రీ చక్రముల పంచలోహ విగ్రహములున్నవి. క్రీ. శ. 1819 సం॥ మరాఠీ భాషలో వ్రాసి యున్న పైమాషీ లెక్కలలో ఈ గ్రామాన్ని పాకాల, పాళెం, మంగాపురంగా పేర్కొని, పైన పేర్కొన్న విగ్రహ వివరములను, మండపాలను గురించి తెలియజేసినారు. దీనినిబట్టి మంగళం పేటకు మంగాపురం అనే మరొక నామ మున్నట్లు తెలియు చున్నది.

ఈ గ్రామాన్ని మంగళంపేట అను పేరున పిలుచుట కీ క్రింది కథనాన్ని స్థాని కులు పేర్కొంటున్నారు. పూర్వమీ గ్రామం పాళెగార్ల పాలనలో వుండినది. అందులో ఒక ముసలి పాళెగారిని అతడి దాయాదులు చంప తలంచి అతడికి క్షౌర ముచేయు మంగలిని ప్రలోభపెట్టి అతడిచేత క్షౌరము చేయు నెపంతో పాళెగారు గొంతు కోయించినారు. పాళేగారు భార్య మహాపతివ్రత, ప్రసన్న వేంకటేశ్వరుని సన్నిధి కేతెంచి, స్వామివారి సమక్షంలో, ఈ గ్రామంలో ఎవరైన వృత్తిపనివారు నివసించినచో సంవత్సరకాలంలో వారి వంశము నాశనమగునని తమ సంపదను చేజిక్కించుకొన్న వారు మతిభ్రష్టులయ్యెదరని శపించి ఆత్మహత్య చేసుకొని భర్తతోడనే అంత్యక్రియలు జరిపించుకోగా, ఒక సంవత్సరము నిండకమునుపే గ్రామంలో కలరా వ్యాపించి వృత్తి పనుల

స్వస్తిక్ ఆకారంలోవున్న రాతిదిమ్మలు, కొయ్యల గర్భాలయం పై కప్పు.

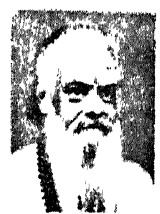
ఆలయకుడ్యాలపై చెక్కిన పల్లవశిల్పాలు.

వారల కుటుంబములందు అనేకమంది మరణించ సాగగా, ఆ కుటుంబముల వారందరు గ్రామం వదలిపెట్టి మైలుదూరాన వేరే గ్రామాలు నిర్మించుకొని నివసిస్తున్నారు. ఈ నాటికికూడ ఈ గ్రామంలో ఒక వృత్తి పనివారి కుటుంబము లేకుండుట గమనించ తగ్గ విషయము. అలా మంగలివాడు పెట్టిన 'పెంట' (పొడువని) వల్ల గ్రామాన్ని మంగలిపెంట అన్నారు. అలా మంగాపురం మంగలిపెంటగా మారి నేడు మంగళంపేటగా రూపు దిద్దుకొన్నదని తెలియుచున్నది.

చారిత్రకంగా కూడా ఈ గ్రామం ఎంతో ప్రాముఖ్యాన్ని సంతరించుకొంది. మొదట ఆంగ్లేయులపైన 1806 సం॥మందు తిరుగుబాటు చేసిన చిత్తూరుజిల్లా పాళేగార్ల మూలపురుషుడీ గ్రామస్థుడు. ఈ పాళేగార్లను అదుపులో పెట్టుటకు మద్రాసోదొరను చిత్తూరుజిల్లాకలెక్టరుగా కంపెనీవారు నియమించగా, అతడు మంగళంపేటలో పాళెగార్లను అదుపులో పెట్టుటకు 'పోలీసు స్టేషన్, ఏర్పాటు చేసి స్వయంగా ఈ గ్రామాన్ని దర్శించినాడట! అలాగే మహారాష్ట్రనాయకుడైన రాఘోజీకి, కర్ణాటక నవాబు దోస్తు ఆలీకి ఈ గ్రామం వద్దనే యుద్ధం జరిగినది. అయితే చరిత్రకారులు పొరపాటున ఈ యుద్ధాన్ని 'దామల్‌చెరువు యుద్ధం' అంటున్నారు. ఈ గ్రామం సమీపంలో ఒక ఎత్తైనకొండ 'దుర్గ' మనుపేరున పిలువబడుచున్నది. ఆ కొండపై ఒక కోనేరు, రాతితో మలచిన తొట్టెలు, రాతిగొలుసు, కొన్ని శిల్పాలు, శిథిలమైన గోడలు ఈ నాటికి వున్నాయి. దుర్గం చుట్టు వున్న ప్రాంతాన్ని కోట గడ్డలని పేర్కొంటారు. ఈ దుర్గమే ఆనాటి పాళేగార్లకు రహస్య నిలయము.

తిరుమల శ్రీనివాసుని ఆలయ ప్రతిరూపమైన మంగళంపేట ప్రసన్న వేంకటేశ్వరాలయం, ఎన్నో లక్షల ఆస్తిపాస్తులున్నను, అతిదీనావస్థలో స్వామివారు, శిథిలావస్థలో ఆలయము ఉండుట అతి విచారకరమైన విషయం. ఇంతటి ఉన్నత చరిత్ర కల్గిన పుణ్యక్షేత్రాన్ని, స్వామివారి ఆస్తి పాస్తులతోసహా స్వాధీనము చేసుకొని ఆలయాన్ని ఉద్ధరిస్తే, దాదాపు వేయి సంవత్సరాల నాటి వైభవం, శ్రీ ప్రసన్న వేంకటేశ్వరునికి తిరిగి చేకూర్చవచ్చు.

— శ్రీ పి. కృష్ణమూర్తి

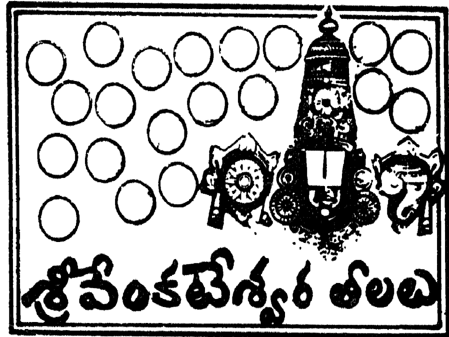

మా ఇష్టదైవము

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పిలిచిన వెంటనే పలికేదేవుడు. వరాలనిచ్చే వడ్డీకాసులవాడు. ఆపదలయందు ఆదుకునే ఆపద్బాంధవుడు. కన్నుతెరచినా, మూసినా, ప్రత్యక్షమయ్యే ఆ శ్రీనివాసుని ఇంకా యింకా తనివి తీరా చూడాలని ఆతురత గలుగుతుంది.

ఆ స్వామిని గూర్చి మా అనుభవాల్లో ఒక సంఘటను గూర్చి వ్రాయాలని నా కొక కోరిక గలిగినది. మాకు ఆ శ్రీనివాసు డనిన ఎనలేని భక్తి, నమ్మకము. ప్రతి సంవత్సరము మేము రెండు లేక మూడు సార్లు ఆ స్వామిని దర్శించనిదే మాకుతృప్తి కలుగదు.

మా వూరులో అమితమైన దొంగల బాధ. మేము ప్రతి సంవత్సరము వేసవి సెలవుల్లో మా స్వగ్రామమునకు వెళ్ళెడి వారము. అదేవిధముగ ఈ సంవత్సరముగూడ వేసవి సెలవుల్లో, కొన్ని వేల రూపాయల ఖరీదు చేసే సామగ్రిని వదలి మా స్వగ్రామమునకు ఆ స్వామి మీద నమ్మకముతో వెళ్ళినాము. వెళ్ళిన ఒక నెలరోజులకు "మీ యింట్లో దొంగలు పడ్డారు వెంటనే రండి" అని టెలిగ్రాము వచ్చినది. దానిని చూచిన వెంటనే గుండె ఆగినంతపని అయింది. నోట మాట రాలేదు. అయ్యో! ఆ స్వామినే నమ్మినాము గదా! ఆ స్వామి యింత పని చేస్తాడా! ఆయన ప్రతి నిత్యము కొన్ని వేలమంది భక్తులను దేశములోని నలు మూలల నుంచి రప్పించు కొంటున్నాడే! స్టేషనులోను, సత్రములలోను, హోటళ్ళల్లోను, రోడ్లమీదను, జనము క్రిక్కిరిసి ఆయన దర్శనమునకు తండోపతండాలుగా వస్తున్నారుగదా! "నీవే గనుక నిజమైన స్వామివై యుంటే మా వస్తువులు మాకు దక్కాలి. అలా జరిగినట్లైతేనే నీ దర్శనమునకు వెంటనే వస్తా" మని మ్రొక్కుకొని బస్సు ఎక్కాము. దిగులు, విచారముతో ఎస్తూ వుండగామార్గ మధ్యములోనే మాకు పరిచయమైన ఒక వ్యక్తి కనబడి, భయ పడకండి మీ వస్తువులు ఏమీ పోలేదు అని చెప్పారు.

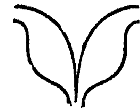

నిజముగా మా ఆనందానికి అవధులు లేవు. మా సంతోషానికి ఆనకట్టలు కట్టలేక పోయాము. ఆ శ్రీనివాసుని మహిమ యెంత గొప్పదో చెప్పడానికి గాని వ్రాయడానికిగాని మాటలు చాలవు. భాషకూడ చాలదేమో అనిపించింది.

మేము మా వూరు చేరి యింటి తాళాలు తెరచి చూచేటప్పటికి, నిన్నటిరాత్రి వంట గది కిటికి పగులగొట్టి, లోనికి ప్రవేశించి ముఖ్యమైన గది తాళాలు బ్రద్దలుకొట్టు చుండగా, మాప్రక్క యింటివారు మేల్కొని "దొంగ" "దొంగ" అని కేకలు వేయు సరికి, ఆ దొంగ ఆయుధములను గూడ వదలి పారిపోయినట్లు తెలిసినది. ఆ ఇంట్లో దొంగ అడుగు జాడలు స్పష్టముగ కనబడు చున్నవి. చూడండి! కొన్ని వేల రూపాయల ఖరీదు చేసే వస్తు సామగ్రిని రెప్పపాటుకాలములో దక్కించిన ఆ దేవుని మహిమ వేనోళ్ళ పొగడబడినది.

మేము పరమానందముతో మరునాటి రోజుననే ఆ భగవంతుని దర్శనమునకై, సాధ్యమైనంత త్వరలో చేసుకోవాలని తిరుపతికి బయలుదేరినాము. ఆ యేడు కొండలవాడు, భక్తజనవత్సలుడు దర్శనము చేసుకొని, మా వూరుకి తిరిగివచ్చి, ఆ స్వామి పేర సంతోషముతో, ఇరుగు పొరుగు వారలకు భోజనము పెట్టి, ప్రసాదములను పంచితిమి.

— శ్రీమతి పి. సరోజినివర్మ

భలే భలే

భలే భలే పువ్వు
బంతి పువ్వు
మా పాప జడలో
విరిసిన పువ్వు
దేవుని పాదాన
మెరిసిన పువ్వు

భలే భలే పండు
అరటి పండు
మా పాప నోటికి
నచ్చే పండు
దేవుని ప్రసాదానికి
పనికొచ్చే పండు

భలే భలే పాట
దేవుని పాట
మా పాప నోటిలో
మెదిలే పాట
దేవుని హృదయాన్ని
కరగించే పాట

— శ్రీ బి. వి. పట్నాయక్

తిరుమల శ్రీవారి ఆలయము - అర్చనలు - సేవలు

కలియుగదైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి నెలకొనియున్న తిరుమల పుణ్య క్షేత్రము నేడు జగద్విఖ్యాతము. ఈ స్వామిని ఆపదమొక్కులవాడా అని, అడుగడుగు దండాలవాడా అని, వడ్డికాసులవాడా అని, గోవిందా అని, తిరుమల వెంకన్న అని, భక్తులు తమకు ఇష్టము వచ్చిన పేర్లతో పిలుచుకొని, స్వామి దివ్యమంగళవిగ్రహము సందర్శించి, శ్రీవారికి కానుకలు అర్పించుకొని తమ జీవితములను పునీతము గావించుకొనుచున్నారు. ఈ స్వామి భక్తులు ప్రపంచ మందంతటను గలరు. అంతటి ప్రఖ్యాతిగల శ్రీవేంకటేశ్వరుని ఆలయము నందు ప్రతినిత్యం జరుగుసేవలను, అర్చనలను గురించి భక్తజనులు తెలుసుకొనవలసినఅవసరమెంతయో ఉన్నది.

తిరుమలలో శ్రీవారి ధ్రువమూర్తి మానవ నిర్మితముగాక, మానవకృత ప్రతిష్ఠాదులన్వయింపబడకయున్న కారణమున, ఒక నిర్దుష్టమగు పూజావిధానము అతి ప్రాచీనకాలమునుండిలేదనియే చెప్పవలెను. పన్నిద్దరాళ్వారులలో ఒకరైన 'తిరుప్పాణాళ్వారు", తమ 'అమలనాదపిఱాన్' అను గ్రంథము 3 వ పద్యములో వేంకటాద్రిపైనున్న స్వామికి అర్చనలు స్వర్గనివాసులు, బ్రహ్మాదిదేవతలచే రాత్రియందు నిర్వహింపబడుచుండెడివని వ్రాసెను. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల శాసన సంపుటిలోని 1-8వ శాసనములోని పదముల క్రమమును బట్టి క్రమపూజావిధానము క్రీ. శ. 966 సంవత్సరమునకు పూర్వమే యున్నట్లు, అది భోగ శ్రీనివాసమూర్తి ప్రతిష్ఠతో నిలద్రొక్కుకున్నట్లు తెలియుచున్నది. శ్రీవారి అర్చకత్వము మాత్రము పూర్వము నుండియు వైఖానస మతమువారే నిర్వహించుచున్నారని అన్ని పురాణములు, ఇతిహాసములు స్పష్టపరచు చున్నవి. దీనిప్రకారము మొట్ట మొదటి అర్చకుడు శ్రీ గోపీనాథాచార్య స్వామివారని తెలియుచున్నది.

శ్రీవైఖానసాగమము షట్కాలపూజ పేర్కొనుచున్నది. అవి: 1. ప్రత్యూషపూజ (అరుణోదయము, ఉషఃకాలము) 2. ప్రభాతపూజ (ప్రాతఃకాలము) 3, మధ్యాహ్నపూజ 4. అపరాహ్ణపూజ 5. సాయంకాలపూజ 6. నిశిరాత్రిపూజ కులశేఖరాళ్వారు తమ తిరుమొళి గ్రంథములో (1-7) శ్రీరంగములో షట్కాల పూజ జరుగుచుండెనని వ్రాసెను.

షట్కాలపూజ ప్రయోజనము

మన ఐహిక ప్రయోజనమే షట్కాల పూజా రహస్యమని ఆగమములు పేర్కొను చున్నవి. ఉషఃకాలములో పూజ ప్రజాభివృద్ధిని, పశువృద్ధిని గల్గించును. ప్రాతఃకాలపూజ జపహోమాదులను వృద్ధిపరచును మధ్యాహ్నపూజ రాజ, రాష్ట్రాభివృద్ధిని కల్గించును. అపరాహ్ణపూజ దైత్యవినాశనమునకు దోహదము చేయును.

కొలువు శ్రీనివాసమూర్తి, తిరుమల

సాయంకాలపూజ సస్యాభివృద్ధికి మార్గము. అర్ధరాత్రిపూజ పశుగణాభివృద్ధి ప్రయోజనముగ చెప్పబడినది. ఇది వైఖానసాగమోక్తము. యాత్రికులు, భక్తులు అసంఖ్యాకముగ వచ్చుటవలన తిరుమల శ్రీవారి ఆలయములో ఈ షట్కాలపూజ ప్రతి నిత్యము బహువిశ్రాంతిగా జరుపబడుట అసాధ్యవిషయముగనున్నదని చెప్పవలెను.

తిరుమలలో నిత్యము నిజమునకు రెండు పూజలు మాత్రమే జరుగుచున్నవి. తోమాల సేవ కనుబంధముగ ఒక పూజ జరుగును. దీనికి భక్తులకు ప్రవేశమున్నది. ప్రత్యేక రుసుమును దీనికై దేవాలయములో చెల్లింప వలయును. రెండవసారి సాయంకాలపూజ. అది అతిరహస్యము. కేవలము అర్చకస్వాములు, ఆచార్యపురుషులు, ఇతర దేవస్థానపు సిబ్బంది మాత్రమే పాల్గొందురు, అపరాహ్ణవేళలో మరియొకపూజ జరుగును. వీనినే సేవలని పిలిచిరి. అవి: విశ్వరూప సేవ, తోమాలసేవ, మొదటి అర్చన, కొలువు సేవ, నివేదనము, శాత్తుమొఱ, రెండవ అర్చనము, రెండవ నివేదనము, ధర్మసేవ. ఏకాంతసేవలు. ఇందులో ధర్మసేవ, విశ్వరూప దర్శనము మాత్రము ఉచితము. శాత్తుమొఱ వైష్ణవ స్వాముల కుచితము. వైఖానసార్చక స్వాములు మాత్రమే నివేదన సమయములో శ్రీవారి సన్నిధిలో నుందురు. తోమాలసేవ, ఏకాంతసేవ అర్జితములు. యాత్రికులు ఆసేవలో పాల్గొనుటకు వీలులేదు. దర్శనమును మాత్రమే

[26 వ పేజీలో]

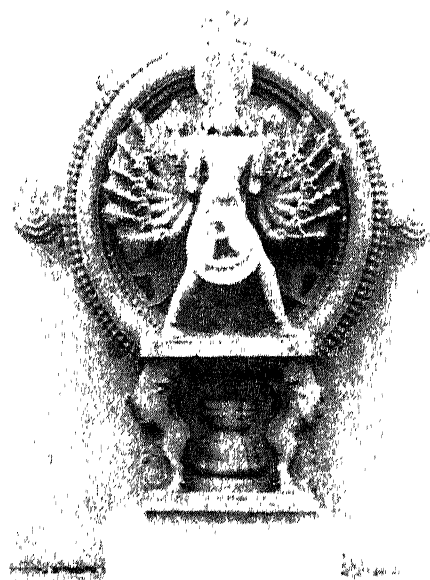
తిరుమల ఆలయ కళకు ఒక రూపు శ్రీ వేంకటేశ్వర మ్యూజియం!

పురావస్తు ప్రదర్శనశాలలు దేశంలో ఎన్నో వున్నప్పటికి ఆలయకళకు సంబంధించిన పురావస్తుశాల మొట్టమొదటగా తిరుపతిలో ప్రారంభించబడటం గర్వకారణం. మ్యూజియంలోని ప్రదర్శనాంశాలు పండితులకే గాక ప్రాథమిక పాఠశాల స్థాయినుంచి, కళాశాలస్థాయి విద్యార్థినీ, విద్యార్థులు సైతం తెలుసుకొనదగిన రీతిలో వివరింపబడి వున్నాయి. ప్రజలకు పురావస్తు ప్రదర్శనశాలల ఆవశ్యకత, అవసరం తెలియక పోవడం ఎంతైనా శోచనీయం. సంతోష ప్రదమైన జీవితానికి ఉపకరించే అంశాలలో మ్యూజియం సందర్శించడమనేది కూడా ముఖ్యాంశం. ఆధునిక కాలంలో ప్రాచీన సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు మరుగునపడి పోతున్నాయి. విశిష్టమైన మన సంస్కృతి, ఆచార వ్యవహారాలను ప్రజలు గుర్తించి బుద్ధి వికాసము పొందాలనే ప్రయత్న ఫలితమే ఈ ఆలయ మ్యూజియం.

మ్యూజియం సందర్శకులకు సహకరించుటకై సమర్థవంతులైన ఉపన్యాసకులు కూడా ఉన్నారు. జీవంలేని రాతి బొమ్మలను చిత్రపటాలను తమ వివరణలలో సజీవంగా విద్యార్థుల ముందుంచుతున్నారు.

మ్యూజియంలో ప్రదర్శింపబడియున్న ముఖ్యాంశాలను పరిశీలిద్దాం. మొదటి విభాగంలో శ్రీమహావిష్ణువు సాక్షాత్కారాలు, వైష్ణవమతశాఖలైన పాంచరాత్ర, వైఖానస ఆగమాల వివరణ గావించబడింది. రెండవ విభాగంలో ఆలయ నిర్మాణానికి ఎంచుకొనదగిన స్థలం, షేలాస్థాపన, మానవుడు-దేవాలయం భూపరీక్షలు, దేవాలయం రకాలు మొదలగు అంశాలు చిత్రపటాలు, నమూనాలు పొందుపరచబడివున్నై. మూడవ విభాగంలో ఆలయనిర్మాణానికి సంబంధించిన అంశాలు కలవు. ఆలయ విభాగాలైన అధిష్ఠానం, శిఖరం, స్తంభం, పాదం, పీఠం, గోపురం మొదలగువాని గూర్చి అతి వివరంగా తెలియచేయబడి వుంది. కుడ్యాలపైన, స్తంభాలపైన చేయబడిన అలంకరణరీతుల తీరు ఫోటోలద్వారా, రాతివస్తువులద్వారా ప్రదర్శింపబడివుంది. విగ్రహాల కొలతలు, వాటికి సంబంధించిన వివరాలను సమగ్రంగా తెలియచేసే శాఖ నాల్గవ విభాగం. స్థపతి అంటే ఎవరు? అతని పవిత్ర చర్యలేవి? విగ్రహాల కొలతల తీరు మున్నగు ముఖ్యాంశాలు అతి వివరంగా తెలియజేయబడ్డాయి.

5వ విభాగం ప్రాచీకోట్లను పాలించే అవతార పురుషుడైన విష్ణువుకు చెందింది. దశావతార చిత్రాలు, వాటికి సంబంధించిన విగ్రహాలు అత్యద్భుతంగా ఉన్నాయి. భోగ, వీర, అభిచార మూర్తులు ఏ ఏ ప్రదేశాల్లో నెలకొని వుంటారు, ప్రతిమలు ఎన్ని వర్గాలుగా విభజించబడ్డాయి, విష్ణువు చతుర్వింశతి రూపాలు దర్శనీయంగా వున్నాయి. ప్రాచీన దేవతల ఆభరణాల వన్నెలు, వారి కేశాలంకరణ చిన్నెలు నమూనాలతో సహా పొందు పరుపబడి వున్నాయి.

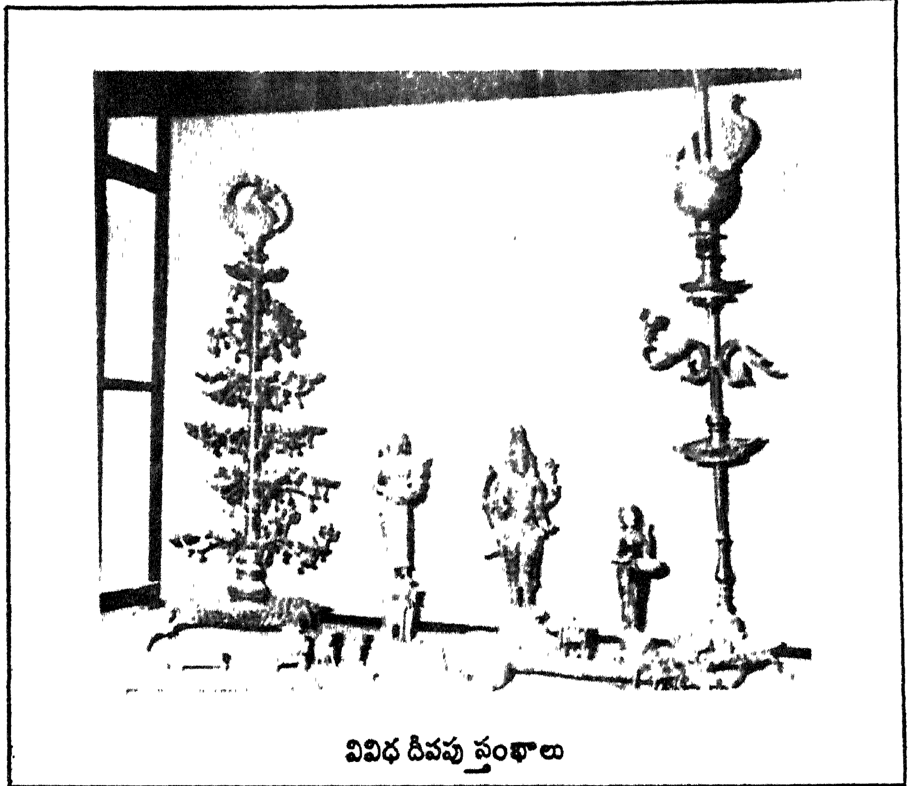

చక్రత్తాళ్వార్, 15వ శతాబ్దం

వైష్ణవ మహాపురుషులైన ఆళ్వార్ల జీవిత చరిత్ర చిత్రణమే ఆరవ విభాగం. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని అనుక్షణం కీర్తించి, తరించిన పావన పురుషులైన ఆళ్వార్లను గుర్తుకు తేవడం అభినందనీయాంశం. వైష్ణవ దేవాలయాల్లో వాడే పూజాపాత్రలు మనలో ఎంతమంది తిలకించి వుంటారు? కనీసం ఉద్ధరిణ అంటే అర్థం ఎంతమందికి తెలుసు? వాటి వివరణలు, పాత్రలతో సహా ఈ మ్యూజియంలో పొందుపరుపబడి వున్నాయి. అష్టాదశ సంస్కారాలకు, ముద్రలకు చక్కని రూపకల్పన గావించారు. ఆలయ ఉత్సవ సందర్భాల్లో వాడే వాహనాల నమూనాలు కొయ్యతో మలచబడి ముచ్చటగా ముద్దులొలుకుతున్నాయి.

మానవులు 108 దివ్య క్షేత్రాల సందర్శనలో మోక్షం పొంది తరించాలనుకోవడమే ఏడవ విభాగం ప్రత్యేకాంశం. మోక్ష సాధన మార్గాలలో తీర్థయాత్రలు, క్షేత్ర సందర్శన ముఖ్యమైంది. క్షేత్రదర్శనం గావించి, విగ్రహారాధన సలుపుటవల్ల మానసికోల్లాసం, మోక్షప్రాప్తి సిద్ధిస్తాయని మనవారి నమ్మిక. వైష్ణవ దివ్యక్షేత్రాలు 108 ఏ ఏ ప్రాంత్రాల్లో, ఏ ఏ రూపంలో నెలకొనబడి వున్నాయో వివరంగా తెలియచేయబడి వున్నాయి.

లలితకళలు సర్వులను ఆనంద పరుస్తాయి. ఇది అందరూ ఎరిగిన సత్యమే. సంగీత, నృత్యాలకు సంబంధించిన విభాగంలో ఈ మ్యూజియం సందర్శన పూర్తవుతుంది. దాస సాహిత్య కర్తలైన పురందరదాసు, జగన్నాథదాసు, గురు జగన్నాథదాసు మున్నగువారి మట్టిబొమ్మలు సజీవములా అన్న సందేహంలో పడవేస్తున్నాయి. మరుగుపడి పోయిన తోలుబొమ్మల ప్రదర్శన వెలికి తీయబడింది. ఈ పురావస్తుశాలలో నృత్య మాతృకలైన కరణాలు 108 అపురూపంగా చిత్రింపబడి వున్నాయి. చిదంబరం దేవాలయం గోడల పైన ప్రదర్శింపబడివున్న రాతి బొమ్మల ఆధారంతో ఇచట చిత్రాలు చిత్రించబడ్డాయి. కరణాలకు సంబంధించిన వివిధ భంగిమల నమూనాలు మట్టితో చేయబడి వున్నాయి.

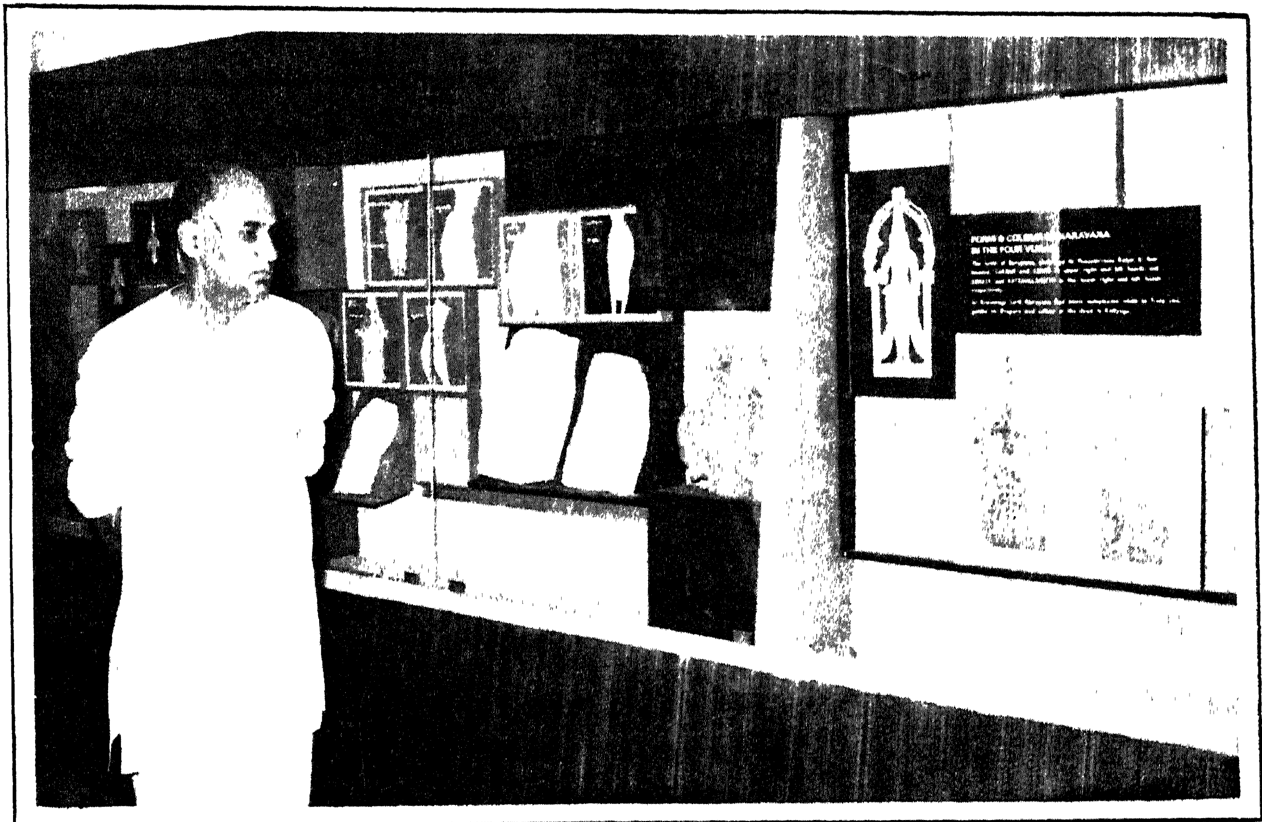

వివిధ దీపపు స్తంభాలు

శ్రీనివాసకల్యాణం బొమ్మలలో వివరింపబడి సందర్శకులను ముఖ్యంగా ఆకర్షించుట చెప్పుకోదగిన అంశం. సామాన్య ప్రజానీకం దృష్టిని పురాణాలు ఆకట్టుకోడానికి ఈ బొమ్మల ప్రదర్శన ఎంతేని ఉపకరిస్తోంది. ఇదియేగాక అతి ప్రాచీన కాలానికి చెందిన రాతి విగ్రహాలు, ఇటుకలు, ప్రాచీన సంగీత సాధనాలు ఉన్నాయి. వీటి ప్రదర్శన నేత్రాలతో గాంచి తరించవలసిందే గాని వర్ణింప నలవికాదు. పండిత వర్గమేగాక, పామరులు సైతం మన ప్రాచీన వేదసంస్కృతిని, సంప్రదాయాలను తెలుసుకునేందుకు వీలుగా ఈ మ్యూజియం అందుబాటులో వుంది.

అతి తక్కువకాలంలో అతి సుందరంగా కనువిందుచేసే ఈ మ్యూజియం సందర్శకుల ప్రోత్సాహంతో అభివృద్ధి దిశకు పయనిస్తుందని ఆశిద్దాం.

— శ్రీ ఏ. కె. వి. ఎస్. రెడ్డి

"ఊఁ ఊఁ చెప్పమ్మా....అప్పుడు....."
'అప్పుడే నాయనా, మన పాలిటి కొండలప్ప' లక్కమాంబ చెబుతున్నది.
కళ్ళు మిరుమిట్లు కొలిపే కాంతులు. కళ్ళు మూతలు పడుతున్నాయి. మీ నాన్నగారు కూడ అలాగే అవాక్కై నిలిచిపోయారు. ఆ తేజస్సు మెల్లగా మా చేతుల్లో ఒక ఖడ్గాన్ని ఉంచి అదృశ్యమైంది. తర్వాత ఏం జరిగిందో తెలియదు. ఇదంతా గరుడ గంభం వద్దనే. ఇంతలో స్వామిసన్నిధిలో ఉన్నాం. చిరునవ్వులు చిందిస్తూ నిలుచున్నాడు. ధగధగ మెరిసే కిరీటం. నొసట పెద్దనామం. మొసలి మూతి కుండలాలు చెవుల్లో. చక్రం. శంఖం. రెండు చేతుల్లో. మెడలో ముత్యాల హారాలు. పైనుంచి కిందిదాక తోమాలలు. వనమాల. వక్షస్థలంలో ఒకవైపు అలమేలు మంగ. మరోవైపు భూదేవి. బొడ్డులో కఠారి. ఒడ్డాణం. నా పాదాలను ఆశ్రయించండి అని చూపే వరదహస్తం. ఇక్కడ చేరిన వాళ్లకు సంసార సాగరం మొలలోతే అని తెలిపే కటిహస్తం. పాదాలు నేలలో ఉన్నాయి. క్రింద విరజానది ప్రవహిస్తున్నదట, ఆ పాదాలతీర్థం.... "ఇందా" అంటూ అర్చకులు తీర్థమిచ్చారు.

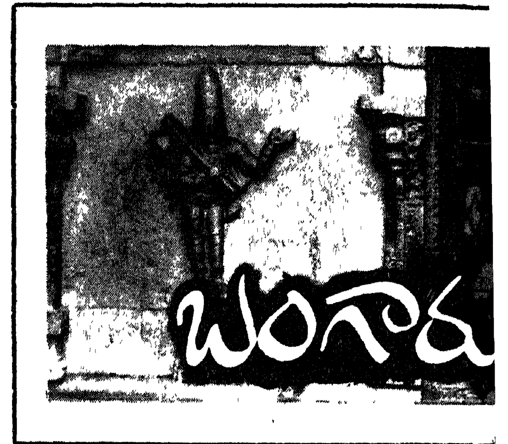

చందన ప్రసాదాలు చేతికిస్తూ 'నీ కడుపు పండుతుందిలే. 'వెంకన్నను నమ్ముకుంటే చాలు పుట్టు గొడ్రాలైన బిడ్డల తల్లి కావలసిందే' అంటున్నాడు వైఖానస నంబి. తర్వాత తాళ్ళపాకకు తిరిగి వచ్చాం," సిగ్గు పడుతూ లక్కమాంబ త్వరత్వరగా కథ ముగించింది, 'అంతే ఈ బంగారు కొండ నా ఒళ్ళోపడ్డాడు' అంటూ తల్లి తన పసికూనను గాఢంగా అక్కున చేర్చుకొన్నది. ఆ మాతృమూర్తి స్తనాలలో పాలు పొంగాయి. కళ్లల్లో ఆనంద బాష్పాలు చిందాయి.

అన్నమయ్య మనసంతా తిరుమల కొండే అయింది.

అన్నమయ్యకు ఏడేండ్లు నిండాయి. ఏడుకొండలమీద కెళ్ళాలని, అమ్మ చెప్పిన బొమ్మను చూడాలని, ఆ బంగారు బొమ్మతో ఆడుకోవాలని పాడుకోవాలని తహతహలాడుతున్నాడు. కళ్ళు మూసుకొంటే నల్ల నల్లని మబ్బులు కదుల్తూ కనిపిస్తాయి. ఎవరో దూరంగా తన పేరుపెట్టి పిలిచినట్లె ఉలిక్కిపడతాడు. కొండల్లో కోనల్లో తిరుగుతున్నట్లు కలలు కంటాడు. ఆ స్వప్నాల్లో ఎన్నో బొమ్మలు మెరుపులు. వేదఘోషలు. తపస్సు చేసుకొంటున్న ఋషులు. అర అరగకళ్ళు మూసుకొన్నారు. హఠాత్తుగ వాళ్ళంతా పెద్ద పెద్ద చెట్లైపోయారు. వాటికి వన్నె వన్నెల పూలు, పళ్ళు. రకరకాల పక్షులు. వింత వింత ధ్వనులు. కొండ వాగులు, కొండగాలులు. పింఛం విప్పిన నెమళ్ళు. పరుగెత్తే జింకలు. ఆవులు కుందేళ్ళు. ఆ జంతువులన్నీ దివ్య పురుషులయ్యారు. వాళ్ళకు పెద్ద పెద్ద కిరీటాలున్నాయి. కళ్ళు ఎప్పుడూ తెరచుకొనే ఉంటారు. ఒళ్ళంతా నగలు దిగేసుకున్నారు. అందంగా హుందాగా తిరుగుతున్నారు. వంచవన్నెల సర్పాలు. ఐదు ఏడు పడగలున్న పాములు ఆడుతున్నాయి.

అన్నమయ్య ఉలిక్కి పడ్డాడు. అమ్మను గట్టిగ పెనవేసుకొని కళ్ళు మూసుకున్నాడు. కళ్ళు మూతలు పడుతున్నాయి. మెల్ల మెల్లగ కమ్మని కలలోకి జారిపోయాడు. కొండలు, కొండలు. శేషుడు వందలు వది వేలుపడగలు విప్పి నాట్యమాడుతున్నాడు. ఆ పడగలు పాలనురుగుల్లా ఉన్నాయి. పెద్ద పెద్ద గోపురాలు. ప్రాకారాలు. బంగారు వాకిళ్ళు, బారులు తీర్చిన దీపస్తంభాలు. రాములవారి మేడ. నల్లగ నవనవోన్మేషంగ నిల్చున్నాడు కొండలరాయుడు. పట్టు పీతాంబరం ఒయ్యారంగ కదులుతుంది. పాట వినిపిస్తున్నది. ఎవరో పాడుతున్నారు. చేతిలో కిన్నెర మీటుతూ పాడుతున్నాడు. ఆ ఆకారం కదుల్తున్నది. అరే, ఇదేమిటి తానే. ఆ పాడేది తానే. తన కళ్ళు చెవులు ఎలా మోసం చేస్తాయి. అది కలా కాదు. నిజమే! నిజమే. అన్నమయ్య పాడుతున్నాడు.

"హరిగంటి గురుగంటి అంతట మేలు కంటి"

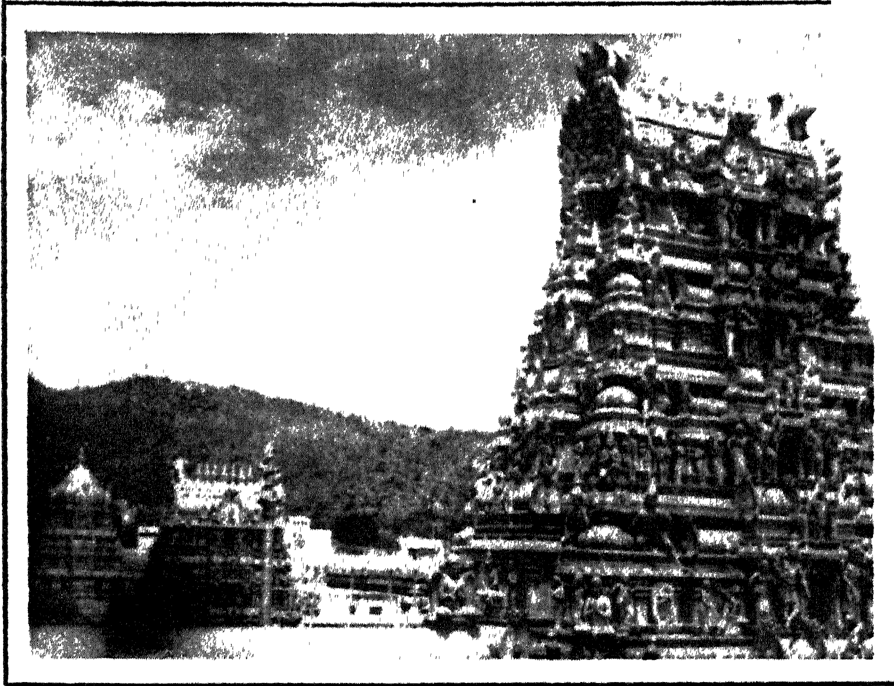
ఎదురుగ లక్కమాంబ ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నది. నారాయణయ్య ముక్కుమీద వ్రేలేసుకొని నిల్చున్నాడు. అన్నమయ్య మనుష్యుల్లో పడ్డాడు. మనుష్యులు అన్నమయ్యలో పడ్డారు. అందరూ అన్నమయ్య పాటకు లోబడ్డారు.

అన్నమయ్య పాటకు లోబడని వారెవ్వరు!

ఎనిమిదేండ్ల బాలుడు. చెవుల్లో మద్దికాయలున్నాయి. మెడలో జందెం వోగువేలాడుతున్నది. చేతిలో తంబురు మీటుకొంటూ ఆనందంతో చిందులేస్తూ పాడుతున్నాడు.

ఆ పాట శేషాచలం సానువులో మార్మోగు తున్నది. జనం తండోపతండాలుగ గుమి గూడారు.. అన్నమయ్య పాడుతున్నాడు.

'అదివో! అల్లదివో! హరి వాసము
పదివేల శేషుల పడగలమయము'

అన్నమయ్య పాడుతూ కొండెక్కుతున్నాడు. పాట కొండెక్కుతున్నది. పాటతో పాటు అందరూ కొండెక్కుతున్నారు. అలిపిరి గోపురం వద్ద నిలిచాడు. అనంతంగా వ్యాపించిన వేంకటాచల శిఖరాలను చూస్తూ పాడుతున్నాడు.

అదె వేంకటాచల మఖిలోన్నతము
అదివో బ్రహ్మాదుల కపురూపము
అదివో నిత్యనివాస మఖిల మునులకు

అదె చూడుడు! అదె మ్రొక్కుడు!
ఆనందమయము.

అన్నమయ్య పాడుతూ మోకాళ్ల కొండ చేరాడు. యాత్రికులు పారవశ్యంతో వింటున్నారు. సాలగ్రామమయమైన ఆ కొండ శిలల్లో దేవతా మూర్తులను దర్శించాడు.

చెంగట నల్లదివో శేషాచలము
నింగినున్న దేవతల నిజవాసము

పాట స్వామి పుష్కరిణి చేరింది. పాప క్షాళనమైంది. అన్నమయ్య కళ్ళు ఎటో చూస్తున్నాయి. తంబుర తీగ నినదిస్తున్నది. అది ప్రాక్తన శ్రుతి. అది పురాకృత స్మృతి. యాత్రికులు చూస్తున్నారు. అన్నమయ్య చేత్తో చూపుతూ పాడుతున్నాడు.

అది ఆనంద నిలయం:

ముంగిట నల్లదివో మూలనున్న ధనము
బంగారు శిఖరాల బహు బ్రహ్మమయము

అది ఆనంద నిలయం:

కైవల్యపదము వేంకట నగ మదివో
శ్రీ వేంకటపతికి సిరులైనది.

అది ఆనంద నిలయం-

భావింప సకల సంపద రూప మిదివో
పావనముల కెల్ల పావన మయము.

అది ఆనంద నిలయం- అది వేంకటపతి నిలయం; అది ఆనందనిలయం- అది శ్రీనివాస నిలయం; ఆనందమయం. బ్రహ్మమయం, పావనమయం.

“బంగారు శిఖరాల బహు బ్రహ్మ మయము”

అన్నమయ్య పాడుతూనే ఉన్నాడు....

— శ్రీ కామిశెట్టి శ్రీనివాసులు

*

అన్నమయ్య సర్వాత్మనా శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు అర్పణం చేసుకొన్నవాడు. 'శ్రీ వేంకటేశ్వరుడే పరమతత్త్వమనే నిశ్చంచలమైన గట్టి నమ్మిక ఎవరి పుణ్యానో ఇతనికి లభించింది. ఆ మూర్తినే ఆధిభౌతికమైన, ఆధ్యాత్మికమైన సర్వప్రపంచములోనూ అంతర్యామిగా బహిర్యామిగా భావించి, పూజించి, ప్రేమించి, కలహించి, ప్రాధేయపడి, ప్రార్థించి, పొగడి, తెగడి, అనుభవించి, ఏకీభవించి జీవితంలోని అంతరంగ బహిరంగ పరమాణువులన్నిటా అతని బ్రతుకే బ్రతికినవాడు. ఆ అనుభవాలన్నీ మానసికంగా, కాయికంగా మాత్రమే కాక, వాచికంగా కూడ అనుభవించినవాడు. ఆ వాచికానుభవాలే ఆయన పదకవితలు.'—

కీ. శే. రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ.

(21 వ పేజీ తరువాయి)

అనుభవించవచ్చును. అర్చనలలో రుసుము చెల్లించువారి గోత్రనామములు అర్చనాంతమున శ్రీవారికి నివేదింపబడు సంప్రదాయము పూర్వముండెడిది. నేడు అదియును లేదు. ఎవరి గోత్రనామములను వారే చెప్పి కొనవలెను.

నిత్యపూజావిధి ప్రధానముగ వైఖానసాగమానుసారము. సంప్రదాయ బద్ధమైన వైఖానస పూజావిధానము ననుసరించి జన్మచేత వైఖానసుడు కానివాడు పూజా నిర్వహణమునకు అనర్హుడు.

తిరుమల తిరుపతి ఆలయములలో పరిచారకుడు సన్యాసి. ఈతడు దీక్షను స్వీకరించుటగాని, వైఖానస దీక్షితునియొద్ద ఉపదేశమును పొందుటగాని లేదు. మంత్రపుష్పమును నిర్వహించు ఈతడు ఆచార్య పురుషులలో నొకరు.

నిత్యార్చనాక్రమము

ఉషఃకాల మనునది 3-00 గం॥ నుండియే ప్రారంభమగును. అర్చకుడు, పరిచారకుడు గొల్ల లోనికి ప్రవేశించినంతనే బంగారు వాకిలి మూయబడును. పరిచారకుడు సమ్మార్జనము చేయగా, గొల్ల దీపములు వెలిగించు కార్యములో నిమగ్నుడగును. మూయబడిన తలుపులకు ముందు తిరుమామణి మంటపములో స్వామివారికి అభిముఖముగ నిలచి శ్రీవారి సుప్రభాతమును పఠింతురు. భోగ శ్రీనివాసమూర్తిని ఈ సమయములో శయనమునుండి వేరుపరచి (శ్రీవారి సన్నిధి) జీవస్థానముకడకు చేర్తురు. ఈ సమయమున దర్శనము లేవియు లేవు. బ్రాహ్మణుల వేదపఠనము, సుప్రభాతసేవ అయిన తర్వాతనే జరుగుచున్నది. హారతి, నవనీతము, భోగమూర్తిని శ్రీవారి పీఠము కడకు చేర్చిన అనంతరమే నివేదింపబడును. ఆయన శయితుడైయున్న సందర్భములో మాత్రముకాదు.

శ్రీవారి విశ్వరూప సేవ

భక్తులు ధ్రువమూర్తితో జేరిన భోగ శ్రీనివాసమూర్తిని దర్శింతురు. దీనిని "విశ్వరూప సందర్శనసేవ" అని పిలుతురు. రాత్రి బ్రహ్మార్చనముతో ఈ సేవ అనుబంధితమగును. దర్శనములో భాగముగ బ్రహ్మాదులు గావించిన పూజాతీర్థమును భక్తులకు అనుగ్రహింతురు. శుక్రవారము నాడు తప్ప ఇతరదినములలో ఈ సేవ ఉచితము.

తోమాలసేవ

తమిళపదమగు "తోమాలై" అనునది, 'పూలదండలతో స్వామిని అలంకరించుట' అను అర్థ మొసగును. తిరుమల ఆలయములో శ్రీవారి ధ్రువబేరమును పూలదండలతో అలంకరించుట అనునది ప్రత్యేక లక్షణము. పూలదండలు అన్నివిధముల ఆకృతులలో చిన్నవి, పెద్దవి యుండి ఒక్కొక్కప్రత్యేక భాగములో అలంకరింపబడుటయే ఈ తోమాలసేవ లక్షణము.

విశ్వరూప సేవా సందర్శనానంతరము బంగారువాకిలి తెరవేయుదురు. పూజా సామగ్రిని కడిగి, ధ్రువమూర్తినుండి గతరాత్రి వాడబడిన పూలను వేరుచేసి "పూలబావి"లో వేయుదురు. ప్రాతఃపుష్పములను, శ్రీవారి నలంకరించిన దండలను వేరుచేయు కార్యక్రమమును "నిర్మాల్య శోధన" అందురు.

పూజాకార్యక్రమములను నిర్వహించుటకు కావలసిన తీర్థమును ఆకాశగంగనుండి తెత్తురు. తిరుమల తిరుపతులలో ప్రథమాచార్య పురుషులను నెలకొల్పిన తిరుమల నంబి కుటుంబములోని వంశపరంపరలోని వారికి ఆకాశగంగ తీర్థముతెచ్చు కార్యము విడదీయరానిదిగ నిర్ణయింపబడినది. ఆకాశ గంగ తీర్థము మూడు పెద్దకలశములలో పూజార్థము తెచ్చెదరు. ఒక కలశములోని నీరు ఉదయపూజకు, రెండవది అపరాహ్ణ పూజకు, మూడవది రాత్రి బ్రహ్మారాధనమునకు ఉపయోగింతురు.

పూజాక్రమము

తిరుమల శ్రీవారి ఆలయములోని పూజాక్రమమును క్రిందివిధముగ తెలియనగును. పూజాక్రమము 6 విధములుగ విభాగింపబడును. 1. మంత్రాసనము, 2. స్నానాసనము. 3. అలంకారాసనము. 4. భోజ్యాసనము. 5. యాత్రాసనము. 6. శయనాసనము.

మంత్రాసనము

మంత్రాసనములో శ్రీవారికి అర్ఘ్య పాద్యాచమనము, తాంబూలము, ఆసనము- ఇవి ఐదు ఉపచారములు. పాద్యము పాద శుద్ధి కొరకు, అర్ఘ్యము హస్తశుద్ధికొరకు, ఆచమనము ముఖముకడుగుకొనుటకు వెండి ఉద్ధరిణిలో స్వామికి అర్పణముచేయు ఉపచారములు.

స్నానాసనము

స్నానాసనములో ప్రతినిత్యము ధ్రువ బేరమునకు అభిషేకము చేయుట సాధ్యము కాదు. కావున ఆలయములో శ్రీవారి ధ్రువ

తేర పాదముపైనున్న కవచమును దీసి వేరుగా నుంచి పాదాభిషేక మొనర్తురు. అభిషేకం సమయమున పురుషసూక్తాదులను పఠింతురు. మొదట కౌతుక మూర్తికి సుగంధపుష్ప తైలానులేపనమును గావింతురు. ఆ వెనుక నీటితో దీనిని కడుగుదురు. అంత గోక్షీరము, గంధోదకము, మధువు, హరిద్రోదకముతో వరుసగా అభిషేక మొనర్తురు. ఒక్కొక్క అభిషేకాంతమున ఒక శుద్ధోదక స్నానము సమర్పింతురు.

అలంకారాసనము

ఇందు వస్త్రము, భూషణము, ఉత్తరీయము మొదలగు వానిచేతను, ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణము, యజ్ఞోపవీత సమర్పణము వాని వాని మంత్రములచే శ్రీవారికి సమర్పణమగును. తిరుమలలో శ్రీవారికి ఊర్ధ్వపుండ్రముగ పచ్చకర్పూరము, కస్తూరిని ఉపయోగింతురు. దీనితర్వాత మంత్రపుష్పము పఠింపబడును. ఉదయము ఆలయములో జరిగెడి ఈ అలంకారాసన ప్రక్రియయే ఒక దర్బారుగ నుండును.

శ్రీనివాస సహస్రనామార్చనము

ఇది నిత్యకార్యక్రమములోనిదైనను, భక్తులకుగూడ అవకాశమీయబడినది. భక్తులెవ్వరైనను తమ ఐహికాముష్మికములగు వాంఛలను తీర్చుకొను నిమిత్తము దేవస్థానము వారికి రుసుముచెల్లించి ఈ అర్చనము నిర్వర్తింప జేసికొందురు. ఈ పూజా సమయములో శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సహస్ర నామములే పఠింతురు. భక్తులు ఎవరి గోత్రనామములను వారే చెప్పుకొనవలసి వచ్చుట ఇటీవల జరిగినమార్పు. త్వరిత గతిని దర్శనము కొనసాగించుటకై ఈ పద్ధతి ఏర్పాటుగావింపబడినది.

భోజ్యాసనము- నివేదనము

శుద్ధి కార్యక్రమము జరిగిన తర్వాత తయారైన ప్రసాదములన్నిటిని గర్భగృహమునకు ముందున్న ముఖమండపము కడకు చేర్చెదరు. ఈ ప్రసాదములను గంగాళములలో దెత్తురు. బంగారువాకిలి మూయబడును లేదా తెరవేయబడును. అర్చకులు మాత్రమే లోపలనుందురు. మంటపములోని రెండు ఘంటలు చెవులు గింగురుమనునట్లు మ్రోగింతురు. తలుపులు లేదా తెర వేయకముందే అందరును ముఖమండపమునుండి వెడలుదురు.

హోమము

నైవేద్యము తర్వాత హోమము గురించి శాస్త్రము చెప్పినది. ఈ హోమము దినమునకు మూడు పర్యాయములు లేదా కనీసము ఒక్క పర్యాయమైనను చేయనగునని చెప్పబడినది. తిరుమల శ్రీవారి ఆలయములో హోమనిర్వహణము ఇటీవల నూతన ఆస్థాన పండితులవారి ప్రేరణచే పునరుద్ధరింపబడినది.

యాత్రాసనము- బలినివేదనము

"బలి" అనగా ముద్గాన్నము (పెసర పప్పుతో ఉడికించిన అన్నము.) తిరుమల శ్రీవారి ఆలయమున బలి నివేదనమును, అర్చక పరిచారకులు విమానప్రదక్షిణమును చుట్టి, విష్వక్సేనునకు, గరుడునకు వారి స్థానములలోను, ధ్వజమునకు, యూథాధిపునకు నొసగి, మిగిలినది బలిపీఠమునకు ధ్వజమునకు మధ్యగల ఐదు శిలాఫలకములమీద నుంచుదురు.

శాత్తుమొఱ (మంగళాశాసనము)

బలి నివేదనము తర్వాత అర్చకుడు ఆలయప్రవేశము గావించిన తర్వాత శ్రీవైష్ణవులు జియ్యంగారిని ముందిడుకొని సన్నిధిలోనికి ప్రవేశింతురు. అచట జియ్యంగారుచేతితో పుష్పములను ఇచ్చును అర్చకస్వామి శ్రీవారికి పూజ యొనర్చును. ఈ సందర్భమున వైష్ణవశిఖామణులు ప్రబంధమును పఠింతురు. మధ్యాహ్నపూజ (తోమాలసేవ) శాత్తుమొఱతో పూర్తియగును.

ధర్మ (సర్వ) దర్శనము

దీనికి ఉచితదర్శనమనియు, సర్వదర్శనమనియు, ధర్మదర్శన మనియు పేర్లు. ఈ ధర్మదర్శనములో బీద, బిక్కి, ధనవంతుడు, దరిద్రుడు, చిన్న పెద్ద, స్త్రీ పురుష, బాల వృద్ధ భేదములేక ఎల్లరకును దర్శనము లభించును. ఇది నేడు రాత్రి పది గంటల వరకు పొడిగించబడినది.

అపరాహ్ణపూజ

ఇది రెండవ ఘంటాకాలము. సంగ్రహ పూజ జరుగును. ఈ అర్చనకూడ పూర్వము అర్జితమే. నేడు పరిమితము. ఈ పూజ అనంతరము తిరుమామణి మంటపములో నున్న రెండు ఘంటలు మొరయును, నివేదనము జరుగును. రెండవ ఘంట అనంతరము పగటి కార్యక్రమము పూర్తియైనట్లు భావింపవచ్చును. పూర్వము ఈ కార్యక్రమానంతరము పగటి పూట తలుపులు మూసివైచెడివారు. కాని నేడు ఈ సమయమును ధర్మదర్శనమునకు వినియోగించుచున్నారు.

రాత్రిపూజ

రాత్రిపూజ ఉదయపు తోమాలసేవను బోలియుండును. ఇది పూర్తిగా ఇతరులకు ప్రవేశము లేనిది. ఆ సమయములో విధులను నెరవేర్చువారుతప్ప ఇతరులెవ్వరును ప్రవేశింపరాదు. ఇచట నివేదింపబడు అన్నప్రసాదములు పరిమాణములోను, పరిమితిలోను ఉదయముకంటె చాలతక్కువ. నేడు ఈ పూజాకాలములో మాత్రము సర్వదర్శనము కొంత తడవు ఆపి మరల సర్వదర్శనము కొనసాగించుచున్నారు.

నిశిరాత్రిపూజ

దీనిని అర్థయామ పూజ యందురు. ఈ పూజలఘువుగను, సంగ్రహముగను జరుగును. మధుర పదార్థములు, పాయసము నివేదింపబడును.

శయనాసనము

ఇందు భోగ శ్రీనివాసమూర్తిని శయన స్థలికి జేర్తురు. మార్గశిరమాసము (ధనుర్మాసము)లో దప్ప మిగిలిన పదకొండు నెలల కాలములోనూ ఈ మూర్తియే శయనమూర్తి మంచిగంధపు చెక్కతో చేయబడిన ఉయ్యాల మంచమునకు వెండిగొలుసులు తగిలించి, లోపల మెత్తటి పట్టు పరుపును దిండులను ఉంచెదరు. ఈ సేవను దర్శించుటకు భక్తులు రుసుము చెల్లించవలెను. దీనికి ఏకాంతసేవ అనియు పేరు. తీయని వేడిపాలు, పండ్లు, బాదము పలుకులు

శ్రీవారికి నివేదించినవి భక్తులకు ప్రసాద ముగ ఇచ్చెదరు.

పూలంగిసేవ

ప్రతి గురువారము మధ్యాహ్నకాల పూజానంతరము శ్రీవారికిగల సర్వాభరణ ములను సడలింతురు. కేవలము ధోవతి, ఉత్తరీయములను మాత్రము అలంకరింతురు. పచ్చకర్పూరముతో అమర్చబడిన నామమును కస్తూరిని కేవలము చిహ్నముగానుంచి మిగిలినదంతయును తీయుదురు. నాడు సర్వదర్శనము సాయంత్రము 6 గంటలవరకు మాత్రమే యుండును. ఆ తర్వాత శ్రీవారికి పూలంగిసేవకు సన్నాహ మొనర్తురు. శుద్ధి కార్యక్రమమైన పిదప, చక్కని సన్నాయి మేళము మ్రోగు చుండగ, ప్రత్యేకముగ తయారుచేసిన దండలతో శ్రీవారిని అలంకరింతురు. ఈ అలంకరణములో ధ్రువబేరము నంతయు పూలతో కప్పుటచే ఈ సేవను పూలంగి సేవగా వ్యవహరించుచున్నారు. రాత్రి 8 గంటలనుంచి 10 గంటలవరకు పూలంగి సర్వదర్శనం గలదు. ఈ పూజ (సేవ) ఎప్పుడు ప్రారంభమయ్యెనో తెలియదు. కాని "శిల ప్పదిగారము" న శ్రీవారిమూర్తిని వర్ణించు సందర్భమున ఈ సేవవర్ణింపబడినది. తమిళ పదమగు 'పూవాడై' అనుపదమునకు తెలుగు పదము పూలంగి. శుక్రవారము జరుపబడ బోవు అభిషేకమునకు పూర్వరంగమే ఈ సేవ లోని అంతరార్థమని గూడ చెప్పవచ్చును.

శుక్రవారాభిషేకము

తిరుమల శ్రీవారికి నిత్యాభిషేకము లేకుండుటతో వారమున కొకసారి, అది యును శుక్రవారమునాడు ఈ అభిషేకము జరుగుచున్నది. పునుగు తైలమును తయారుచేసి దానిని శ్రీవారి ధ్రువబేరము ముఖమునకు లేపనముచేయుటను 'పునుగు కాప్పు' అందురు. నేడు ఈ సుగంధ తైల మును శ్రీవారి అంగములకన్నిటికి పట్టించుచున్నారు. ఈ శుక్రవారాభిషేకము నకు చాల ప్రాచీనత గలదు. పునుగుతైల మును శ్రీవారికి లేపనముచేయుటకు ముదలియార్ తిరుక్కలి కనిదాసరు అల గప్పిరానార్ అను వైష్ణవనాయకుడు ఈ తైలమును సరఫరాచేయుటకు (1-207. 16-7-1434) దానశాసనము వ్రాయించెను.

భక్తులు శుక్రవారాభిషేకమునకు రుసుము చెల్లింపవలెను. రూ. 500, 200, 100 లు ఈ రేట్లతో భక్తుని శక్తినిబట్టి చెల్లిం చవలెను. 5 గంటలకే అభిషేకము ప్రారంభింతురు. పూర్తియగుటకు 6-30 గం॥లగును దేవాలయాధికారులే గిన్నెలతో ఆయా అభిషేకద్రవ్యములను అర్జితసేవా భక్తుల కొసం గుదురు. మేళములతో విమాన ప్రదక్షిణము గావింతురు. కేవలము శ్రీవారికి గాక, శ్రీవారి వక్షమందు తగిలింపబడిన 'అలర్ మేల్ మంగాదేవికి'' గూడ అభిషేకము జరుగును. ఈసందర్భమున ఉపయోగించు వస్తుసామగ్రి:- గంబూర పచ్చకర్పూరము 84 తులములు; పునుగుసంచులు- 1 1/2 వీశె కుంకుమపువ్వు- 36 తుల కస్తూరి 3 వరాహ ముల తూకము. పసుపు- 7 తులములు. పై విధముగ తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి వారి ఆలయమున అర్చనలు, సేవలు జరుగుచున్నవి. ఈ సేవలను, అర్చనలను సందర్శించి భక్తులు తమ పాపములను ప్రక్షాళనము గావించుకొనుచున్నారు.

ఈ వ్యాసమునకు ఆధారగ్రంథము:- తిరుపతి చరిత్రము- శ్రీమాన్‌దివిరంగనాథా చార్యులవారు.

— డా॥ సి. రమణయ్య

శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరాలయం, శ్రీనివాసమంగాపురం.

శ్రీనివాసమంగాపురంలోని శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరాలయంలో జరుగు నిత్య కల్యాణోత్సవం, అభిషేకం, నిత్యఅర్చన వివరాలను యాత్రికుల సౌకర్యార్థం ప్రచురిస్తున్నాము.

నిత్యకల్యాణోత్సవం :

నిత్యకల్యాణోత్సవసేవ ప్రతిరోజూ ఉదయం 10-30 నుంచి 12-00 గంటలవరకూ జరుగుతుంది. ఈ సేవకు 150 రూ॥లు చెల్లించాలి. పదిమంది వ్యక్తులను ఈ సేవలో పాల్గొంటానికి అనుమతిస్తారు. గృహస్థుకు వస్త్రబహుమానం వుంటుంది.

అభిషేకం :

ప్రతి శుక్రవారం అభిషేకసేవ జరుగుతుంది. (ఉదయం 7-30 నుంచి 9 గంటలవరకు) అభిషేకం చేయించే వారు 100 రూ॥లు చెల్లించాలి. ఇద్దరు వ్యక్తుల్ని ఈ సేవలో పాల్గొనటానికి అనుమతిస్తారు.

నిత్యఅర్చన :

నిత్యఅర్చనసేవ సంవత్సరకాలమూ ప్రతిరోజూ వుంటుంది. ఈ సేవ చేయించదలచినవారు 42రూ॥లు చెల్లించాలి.

"నేనెవరిని ?"

[పుటలు 69; 1/8 క్రౌన్; వెల 4.00; ప్రాప్తిస్థానం:– హరినామసంకీర్తనాశ్రమం రామతీర్థం (వయా) చీమకుర్తి, ప్రకాశం జిల్లా.]

గాయత్రీమంత్ర స్వరూపులైన పండిత శ్రీరామశర్మ ఆచార్యగారు సుమారు 600 ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను రచించిన మహా మనీషి. ఆగ్రంథమాలలో ఈ పుస్తకం పరిమళాన్ని వెదజల్లే ఒకకుసుమం. వారుహిందీలో వ్రాయగా బహుభాషావిద్వాంసులైన శ్రీమాన్ పరాశరం నరసింహాచార్యుల వారు దీనిని తెనిగించారు. రచయిత వృత్తిరీత్యా శారీరక వైద్యులైనా ప్రవృత్తిరీత్యా ఆధ్యాత్మిక వైద్యులుకూడా.

ప్రాణమనోబుద్ధీంద్రియాలకు అతీతంగా ఉన్న ఆత్మను తెలిసికోవడానికి అనాది నుండి మానవుడు ఆరాటపడుతున్నాడు. రకరకాల సాధనలను చేస్తున్నాడు . కస్తూరి మృగం తననుండి వచ్చే సువాసనను గుర్తించలేక ఎక్కడనుండో వస్తోందని ఎట్లా తిరుగుతూ ఉంటుందో అట్లాగే మనిషి ఎక్కడో ఆనందం కలుగుతుందని అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు. ఎక్కడో కాదు, ఆ సుగంధం నీలోనే ఉందని మాటిమాటికి మహాత్ములు హెచ్చరిస్తూనే ఉన్నారు. అయినా మాయ క్రమ్ముతూనే ఉంది.

పొగతో కూడిన వాతావరణంలో ప్రాణాయామం చేయాలని చెబితే ఉపకారం కన్న అపకారం ఎక్కువచేస్తుంది కదా! గుర్రానికి నాడాలు కొడితే లాభంకాని, కప్పపిల్ల కాళ్లకు నాడాలు కొడితే మొదటికే మోసంకదా! అట్లాగే యోగమంత్ర సాధనలవల్ల లాభం లేదని 'నే నెవ'రనే ఆత్మవిచారణవల్లనే అనంతసుఖం లభిస్తుందని గ్రంథకర్తల హెచ్చరిక.

నిజమే! అందరూ ఆ చివరమెట్టు ఎక్కగలరా? అధికారిభేదాన్ని గుర్తించి రకరకాల మనః ప్రవృత్తులు కలవారికి భిన్నభిన్న సాధనలను అందించింది మన సంప్రదాయం. దీనిని గుర్తిస్తూ 'నేనెవరిని' అనిప్రశ్న వేసుకుంటూ ముందుకు సాగుదాం. గొర్రెల మందలో చిక్కిన సింహాన్ని "నువ్వు గొర్రె పిల్లవు కాదు, సింహానివే, గర్జిం"చని హెచ్చరించినట్లుగానే మనం అమృత పుత్రులమని ఈ పుస్తకం మేలుకొల్పుతోంది.

నీరు సముద్రానికి చెందింది కాబట్టి సముద్రం వైపుకి పరుగెత్తుతోంది. దీపకాంతి సూర్యునికి చెందింది కాబట్టి దీపశిఖ చూపు పైపైకే. అట్లాగే జీవుడు పరమేశ్వరునికి చెందినవాడు కాబట్టి పరమేశ్వరునివైపే దృష్టిపెట్టాలని సర్వవేదాంత గ్రంథాల సారాంశం.

ఈ చిన్నిపుస్తకంలో 25, 30 అచ్చు తప్పులుండడం బాధాకరం. శ్లోకాల్లో, మంత్రాలలోకూడా తప్పులు దొర్లాయి, ఈ పుస్తకాన్ని చదవండని చెప్పడంకన్న ఆచరణలో పెట్టడానికి ప్రయత్నించండనటం సబబు.

—దేవరకొండ శేషగిరిరావు.

గ్రంథసమీక్ష

"శ్రీ వేంకటేశ్వర హంసయాన మంజరి"

[రచయిత: శ్రీ కార్యమపూడి నాగభూషణం వలపర్ల (పోస్ట్) ప్రకాశం (జిల్లా) పుటలు: 34: వెల రు. 1.50]

ఇది భక్తిశతకం; "వేంకటేశ్వరా" అనే మకుటంతో వ్రాయబడ్డ గ్రంథం. శతక మర్యాద ననుసరించి అష్టోత్తరశత (108) సంఖ్య పద్య పరివ్యాప్తమైఉంది. రచయిత ఎన్నుకొన్న ఛందస్సు "హంసయానము". ఇది సాధారణంగా అందరు కవులు తీసుకొని వ్రాసే ఛందం కాదు. ఈ ఛందం రచయిత స్వీకరించడంలోనే వారికిగల నవ్యత్వాభిలాషవ్యక్తం అవుతున్నది. ప్రతి పాదానికి ర, జ, ర, జ, ర అనే ఐదు గణాలుంటాయి. తొమ్మిదవ అక్షరం యతి స్థానం. ప్రాస నియమం ఉంటుంది. ఇదీ బాహిరమైన హంసయానపద్య స్వభావం. తెలుగు ఛందం అయిన ఉత్సాహ పద్యానికి దగ్గరగా ఉంటుంది. హంసయానము- అనే పేరులోనే ఆ పద్యం ఎంత మనోహరంగా నడుస్తుందో వ్యక్తం అవుతూనే ఉంది.

శ్రీ నాగభూషణంగారు ఇదివరకే ఎన్నో గ్రంథాలు రచించి ప్రచురించిన కవులు. 'మధుర భారతి' వీరికి అన్వర్థ బిరుదం. కవిత్వానికి కావలసిన ప్రసాదగుణం వీరి కవితలో ప్రతి పద్యంలోను సాక్షాత్కరిస్తూ ఉంది.

జీవితంలో తటస్థించే కష్టసుఖాలను గూర్చి ప్రస్తావించారు; తాత్కాలిక యౌవనదశను నిరసించారు. భక్తి- ప్రధానమైన నాడిగా నడచిన ఈ గ్రంథంలో తెలుగు సంస్కృతాలు సమానమైన ప్రౌఢ సరసత్వాలతో ప్రయుక్తాలైనవి.

"తమ్మిచూలి గన్న బొడ్డు దమ్మివాడ! వెల్గులన్
జిమ్ము మానికంపు సొరు జీరు కేల్గలాడ!లో
కమ్ములేలు దొడ్డఱేడ! కత్తివేల్పు! వేగ జే
కొమ్ము నా జొహారు లివ్వె కూర్మి వేంకటేశ్వరా!"

అన్నపద్యంలో 'లోకమ్ములు' అనే పదం తప్ప మిగిలినదంతా అచ్చ తెలుగులో ముచ్చటగా ఉంది.

"పాహి వేంకటాద్రివాస! పాహి శ్రీనివాస! మాం
పాహి గారుడాద్రివాస! పాహియంచు భక్తులు
ద్బాహులై భవన్నిశాంత భర్మగేహళిన్ కృతో
త్సాహులై భజించుచుంద్రు తాల్మి వేంకటేశ్వరా!"

అనే పద్యం "సంస్కృతంబు గుణమగు" కొందఱికి "ఒహో!" అని పించక మానదు.

కొన్నిపదాలలో కంచెర్లగోపన్న గుర్తు వస్తాడు.

అజమహారాజు కుమారుడైన దశరథుఁడు అనడానికి బదులుగా "అజి" అని ప్రయోగించడం ప్రౌఢ సుందరం.

సరసమైన భావన, సరళమైన రచన.

భక్తులు చదివి ధన్యులు కాదగ్గ పుస్తకం. పట్టుమని కూర్చుంటే పారాయణచెయ్యడానికి అర గంట.

—గాదేపల్లి.

మహాభాగవతం

(మూడవ భాగం)

[రచయిత: శ్రీ నాయుని కృష్ణమూర్తి
ప్రాప్తిస్థానము:— విజయవాణీ పబ్లిషర్సు
చౌడేపల్లి–517257 చిత్తూరు జిల్లా]
వెల: రూ. 10–00.

పోతనామాత్యుని భాగవతాన్ని అనుసరించి వ్యావహారికభాషలో సంతరించిన గ్రంథం. శ్రీ కృష్ణావతార ఘట్టానికి సంబంధించిన దశమస్కంధానికీ, తరువాతి రెండు స్కంధాలకూ (ఈ రెండూ పోతన ప్రియశిష్యుడు వెలిగందల నారయ రచించినవి) ఇది కాస్తసంక్షిప్త రూపం.

భాగవతానికి జీవధాతువు దశమ స్కంధం. కృష్ణావతారం వన్నెచిన్నెలూ విలాసాలూ విహారాలూ కళ్లకి కట్టినట్టు పోతనామాత్యుడు చెప్పాడు. మిగిలిన కథలు గల స్కంధాలు వేరు.

రామాయణానికి సుందరకాండ, భారతానికి విరాటపర్వం, భాగవతానికి దశమ స్కంధం హృదయగ్రంథులుగా ప్రసిద్ధాలు. అలాటి భాగవతం తాత్త్విక ధర్మసూత్రానికి కుదురుగా కూడా పేరు పొందింది. భక్తికీ రక్తికీ ముక్తికీ భాగవతం విడిదిపట్టు. భక్తి విషయములో వ్యాసులవారి అభిభాషణలకు పైచేయిగా పోతనామాత్యుడు తన రచన నడిపించాడనేది నిర్వివాదం.

మూలాన్ని అనుసరించి పద్యరూపముగా కొందరు పెద్దలు తెనుగు చేశారని వినికిడి. గ్రాంథికవచనములో కొందరు వ్రాసి అచ్చయిన వాటిని కొన్నిటిని చూశాను. నేనూ వ్యావహారిక వచన రీతిని సంతరించాను.

ఏతద్గ్రంథకర్త వచనం పండితులమాట చెప్పలేనుగాని సామాన్యుల కందరకూ సులభగ్రాహ్యమై ఆరంభిస్తే చివరంటా చదివిస్తుంది. అక్కడక్కడ తొందరపాటుగా దొరలిన పొరపాట్లు (దంతవక్త్రుడు కృష్ణుణ్ణి శిశుపాలదంతవక్త్రసంహారకా అని సంబోధించడంవంటివి) సవరించవలసినవీ ఉన్నా చదువుకోవడానికి హాయిగా ఉంది. నేడు ఈలాంటి గ్రంథాలు ప్రచారంలోనికి రావలసి ఉన్నాయి. శ్రీ కృష్ణమూర్తి ఇదే విధంగా భాస్కరరామాయణం కూడా వ్రాసి ప్రకటించడం ఉభయతారకం అని నా సలహా.

దీని ముద్రణకు తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు చేసిన ఆర్థికసహాయం సార్థకమయింది.

— యామిజాల పద్మనాభస్వామి

విజయగీత

[రచయిత:– చింతలపూడి వెంకటేశ్వర్లు, 1/8డెమ్మీసైజు పుటలు: 58. ప్రతులకు: శ్రీ కూర్మాల రాములుగారు, చందాసత్రం వీధి, రాజమహేంద్రవరము 533101 వెల:– 5 రూ.]

మతంపట్ల, మతగ్రంథాలపట్ల ఆసక్తి తరిగి పోతుందని కొందరి అభిప్రాయం. కాని ఈనాడు వెలువడుతున్న మత గ్రంథాల ప్రచురణ అయితేనేం, దేశమంతటా జరుపబడుతుండే గీతాయజ్ఞం, మహాపురుషుల జయంతి ఉత్సవాలు, సప్తాహాలు, సామూహిక భజన కార్యక్రమాలు పై అభిప్రాయాన్ని కాదని నిరూపిస్తున్నవి. ఇది జాతికి శుభలక్షణం కూడా.

మతగ్రంథాలల్లో గీతకున్న ప్రాధాన్యం మరి దేనికీ లేదు. ఈ భగవద్గీత సాహిత్యంలోని వివిధ ప్రక్రియారూపాల్లో వెలువడుతుంది. ఒకప్పుడు వేదాన్ని అనువదించడం పాపం. భారతభాగవతాదుల్ని తెలుగు చేయడం నేరం. అది ఆనాటి సాంఘికవ్యవస్థ. కాలం మారింది. ప్రజలు మారారు. మఠాధినేత లనే మఠాధిపతులు, ధర్మోపదేశం చేసే స్వాములు తమ అభిప్రాయాల్ని మార్చుకొన్నారు. తెలుసుకోవాలనే జిగీష, తెలియ జెప్పాలనే తపన దీనికి కారణం. ఈలాంటి ప్రయత్నంలో "గీతానువాదం" బాగా ప్రచారం పొందింది.

శ్రీ చింతలపూడి వెంకటేశ్వర్లు ప్రసిద్ధ కవులు. ఇదివరకే పద్మావతీ పరిణయం, అమృతవర్షిణి గ్రంథాలు వ్రాశారు. వీరు తణుకు ఉపకారాగారంలో పూర్తి చేసిన రచన 'విజయగీత'. ఈ పేరు పెట్టడంలో ఔచిత్యం వుంది. భారతానికి 'జయ' అనే పేరుంది. భారతంలోనిదే భగవద్గీత. అంచేత 'జయగీత'. విజయునికి బోధింపబడ్డ గీత. అంచేత విజయగీత. అంతేకాదు లౌకిక ఆధ్యాత్మిక విజయం పొందాలనే వారికి ఉద్బోధించే గీత విజయగీత.

భగవద్గీతను ముద్రించినవారు అనేక రకాల వాళ్ళున్నారు. మూలం మాత్రం వేసినవారు కొందరు, మూలంతో అనువాదం ప్రకటించినవారు కొందరు. మూలం, అనువాదంతో వ్యాఖ్యానం చేసినవారు కొందరు. మూలానికి వ్యాఖ్య వ్రాసినవారు కొందరు. కథాప్రవాహంలో భగవద్గీతను సాగిస్తూ చివర శ్లోకాలను ఒక చోట కూర్చినవారు కొందరు. అయితే శ్రీ వేంకటేశ్వర్లుగారు 'అనువాదం' మాత్రం ప్రకటించారు. ఈ అనువాదంలో ఎంతో వైశిష్ట్యం వుంది.

మొదటిది సంస్కృతం తెలిసినవాడు మూలాన్ని ఎంత బాగా అనువదించాడో చూస్తాడు. మూలానుసారి అయితే సంతోషిస్తాడు. 'గీత' లో ప్రసిద్ధమయిన శ్లోకానువాదం ఎలావుందో పరిశీలిస్తాడు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుల వారు చక్కటి అనువాదం చేసినవారు.

మచ్చుకు—

"కర్మణ్యేవాధికారస్తే
మా ఫలేషు కదాచన,
మా కర్మఫలహేతుర్భూః
మా తే సంగోఽస్త్వకర్మణి."

కర్మ చేయుటె నీవంతు కాని దాని
ఫలమునకు కారణముకావుతెలిసికొనుము;
సిద్ధి కలిగిన కాకున్న బుద్ధికలిగి
సమమనస్కుఁడవై కమ్ము సాధకుఁడవు.

అనువాదంలో తెలుగుతనం నిలవడం రెండవ అంశం. స్వతంత్రరచన యనిపించేటట్లుగా సాగించడం ఇందులోని ప్రత్యేకత.

ఉదాహరణకు :

"పుట్టి చచ్చెడి కట్టెల పుట్టలందు
మనసునుంచరు పండితజనులు భువిని'
"నీదు తలమీదనే పోరు లేదు పార్థ
రగులు నది నాదు నానపై"
"నాదు కనుసన్నలందు నీ భేదజగతి
నాట్యమొనరించుటే గాని"
"చెవులఁ జవులూరునట్లు నేఁ జెప్పినట్టి"
"పార్థు సందేహ వివృతికి బట్టవిప్పి
గుట్టుఁ జూపిన కృష్ణుండు"

అనువాదంలో కావ్యగుణాల్ని పరిశీలించడం కూడా విమర్శలో ఒక భాగం. ప్రధానంగా 'శైలి' ఇందులో చేరుతుంది. శ్రీ వేంకటేశ్వరుల పద్యాలలో ఎక్కడా 'విరుగుడు' 'పులుముడు' కనిపించవు. సహజంగా సరళంగా సాగడం వీరి పద్య ధారలో మెచ్చుకోదగ్గ అంశం. అప్రయత్నంగా వృత్త్యను ప్రాసాదులు అందంగా అమరడం మరొక విశేషం.

"అంచుఁ దలవంచి విలపించు..............
రంగు నరురంగు పొంగనుత్తుంగసంగ
రాభిముఖుఁజేయు"

సముద్రంలో రత్నాలు తీసినకొద్ది ఇంకా లభిస్తూనే వుంటాయి. 'గీత'కు ఎన్ని వ్యాఖ్యలు వచ్చినా చాలవు. ఆ భగవద్గీతకు పద్యానువాదరూపమయిన వ్యాఖ్యానం 'విజయగీత'. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు 'విజయగీత'కు ఆర్థిక సహాయం చేయడం ఎంతో ప్రశంసింపదగినది.

— డా॥ కె॥ సర్వోత్తమవ్

ఆక్రందన శతకం

[రచన: డాక్టర్ బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తం సైజు: క్రౌన్ ¼ పుటలు 12+88 వెల: నాలుగు రూపాయలు దొరకుచోటు: శ్రీ గిరిజాప్రచురణలు బి-31 విద్యాలంకార్. శ్రీనివాసనగర్ కాలని, గుంటూరు-6.]

డాక్టర్ బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తంగారు వ్యాకర్తగా కవిగా విమర్శకులుగా సుప్రసిద్ధులు.

"ఆలకింపు మాక్రందన మాంజనేయ" అనే మకుటంలో 150పైగా తేటగీతి పద్యాలు గల పుస్తక మిది. నేటి సమాజంలో నెలకొని ఉన్న అనేక దోషాలను ఎత్తిచూపుతూ "రామ భజనకు సుంత విరామ మొసగి" తన ఆక్రందన ఆలకించ వలసిందని ఆంజనేయుని దగ్గరకు పిలిచి చెప్పుకొంటున్నారు కవి-సిగ్గు విడిచి, నొప్పి తగ్గుతుందనే ఉద్దేశంతో, వేరే దిక్కులేక.

"సర్వరోగాలు దీర్చు నౌషధ మొకండు
పడసి యెద్దైన సంజీవ పర్వతమున
తత్క్షణ మొసంగుమా ప్రాణభిక్ష మాకు"

అని లక్ష్మణ ప్రాణదాతను కవి అభ్యర్థిస్తున్నారు.

"కలియుగాంత విజ్ఞానమ్ము" ఎటువంటిదో కవి యీ చిన్న పుస్తకంలో వీలైనమట్టుకు వివరించారు.

"తల్లిదండ్రుల పట్ల, బాంధవము పట్ల
అన్నదమ్ముల పట్ల, ప్రజాళి పట్ల
చెక్కుచెదరని వ్యాపార చింత చెలగు"

చున్నదని కవి బాధపడతారు.

"విగ్రహారాధనం బవివేక మనుచు
వీథివీథుల నాయక విగ్రహములు
నేల నెలకొల్పు?" నని ప్రశ్నిస్తున్నారు కవి.

"మానవసేవే మాధవసేవ" అనే మాట మనం పెక్కుచోట్ల గమనిస్తున్నాం. 'మాధవుని జాడ లెఱుగని' వారు మానవసేవ మాత్రం ఏమి చెయ్యగలరని కవి అబ్బురపడతారు. మాధవుడు కాదగిన మానవుడు దానవుడుగా దిగజారుతున్నాడు. సత్కర్మ చెయ్యడం కన్న సులువుగా కవిత అల్లడం ఎక్కువయి పోయిం దీ నాడు. "చెప్పుట సులభం చేయుట కష్టం" సామెత ఉన్నదే. అయితే ఎవరికి వారు ఆత్మపరిశీలన చేసుకోవలసి ఉంది.

దేవుడు లేడు లేడంటూ పూజించేవాళ్లు కొందరు. కలడు కలడంటూ మోసం చేసే వాళ్ళు కొందరు. నరుల నటనా విశేషాల్ని వర్ణించడం ఎవరి తరం పొమ్మంటున్నారు కవి.

'కుక్క విశ్వాసముగల జంతువు' అని మనం చదువుకున్నదే. కాని విశ్వాస గుణాన్ని కుక్కకే వదలి వేస్తున్నాము. ఎందుకు? అది జంతు గుణమని! 'కుక్క తోక వంకర' అని తెలుసు. ఆ వంకరబుద్ధి మాత్రం మనకు బాగా ఒంట బట్టింది.

దేవాలయాలకు వెళ్ళే ఆసక్తి లేదు. సినిమాలకై తిరుగాడుతారు. సకల కళానుభూతి అక్కడే లభిస్తుంది. అందమంతా చీరలోనే ఉన్నది కద? అథవా గుడికి వెళ్ళినా ముగ్ధకన్యల పట్ల వ్యామోహ బుద్ధితోనే గాని అన్యచింతన లేదు.

ఇట్లా లోకపరిశీలన కొనసాగి పోతుం దీ రచనలో. ఈనాడు సమాజాన్నిచూచి బాధపడుతూన్న సంస్కరణాభిలాషు లందరూ ఈ విమర్శను యథాక్షరంగా అంగీకరించలేక పోవచ్చుగాని, ఇందలి కవి ఆక్రందన వారి చిత్తశుద్ధికి తార్కాణగా మాత్రం నిలబడుతుంది.

'స్వీయమున కన్న పరము రుచించు మిగుల' అని కవి ఎత్తి పొడుస్తాడు.

"ఎదుటివారి సొమ్ము తెల్లవారికి దీపు' అని వేమన కూడా అన్నదే.

'కొడుకులను గన్న యమ్మకు గోడపంచ
కూతులను గన్నతల్లికి కుర్చిపీట —

'ఆలివైపున బందుగు లాప్తులౌర!' అని అంటారు కవి. వేమన యీ మాటనే యింకా బలంగా అన్నాడు —

'ఆలివంకవారు ఆప్తబంధువు లైరి
తల్లి వంకవారు తగినపాటి
తండ్రివంకవారు దాయాది పగవారు'

డా. బొడ్డుపల్లివారు ఈనాటి సమాజంలోని కుళ్ళును చేతనైనంత ఎత్తిచూపారు. వేమన, సర్వజ్ఞుడు మొదలైనవారు ఆ యా కాలాల సమాజాల దోషాలను ఎగతాళి చేసి సంస్కరింప జూచిన వాళ్ళే. "విశ్వశ్రేయః కావ్యమ్" కద! "ఈ జగము లంక, నీవె దహింపవలయు" అన్నది కవిగారి ప్రార్థన. 'వానరుల మేము నాయకత్వము వహించు' అని కూడా అభ్యర్థిస్తున్నారు. "గుండెలను జీల్చి నీపలె గుడిని గట్టు పరమ భక్తుండు గలడె?" అని హనుమంతుని ప్రశంసిస్తున్నారు.

లోకనిందలో కవిగారు తమను గూడా చేర్చుకున్నారా అనిపిస్తుంది; క్రాప్ చేసుకొని, కోటు-టై-వేసుకొని ఫోటో తీయించుకున్న వారు వస్త్రధారణలో కేశ సంస్కారంలో అన్యసభ్యత తప్ప ఆర్షసభ్యత లేశమైనా లేదని ఆక్రందన చేశారు. లంచమిచ్చి దేవుణ్ణి మెప్పించే ప్రయత్నం అధికమైందని, లంచపు ఒత్తిడికి దేవుడి రాతి గుండెకూడా మెత్తబడుతుందనీ కవిచేస్తున్న తీవ్ర పరిహాసం — లంచాన్ని గురించే అయినా — భక్తుల దృష్టిలో కొంచెం శ్రుతి మించినట్లే.

ఈ ఆక్రందనను ఆర్తభక్తిగా పేర్కొన్నారు మున్నుడివ్రాసి యీ పుస్తకాన్ని ప్రచురించిన శ్రీమతి కె. గిరిజాలక్ష్మి, ఎం. ఏ., ఎం. ఫిల్.

"క్రియలలో శూరత్వమ్ము పూర్తిగ నశించె" అనే పాదం కవిగారు మరొకమారు జాగ్రత్తగా చూచుకొని ఉంటే ఛందోభంగం సవరించుకొని ఉండేవారు. కోగంటి సీతారామాచార్యులు గారు "ఆవిష్కృతి"లో ఇందలి కొన్ని గుణదోషాలను ప్రస్తావించారు. వారు పేర్కొన్న ఛందో వ్యాకరణాది దోషాలు భక్తి సాహిత్యంలో పెద్దపట్టింపు కిందికిరావు. ఇందలి పద్యాలు కమ్మగా హాయిగా దొర్లిపోతున్నాయి.

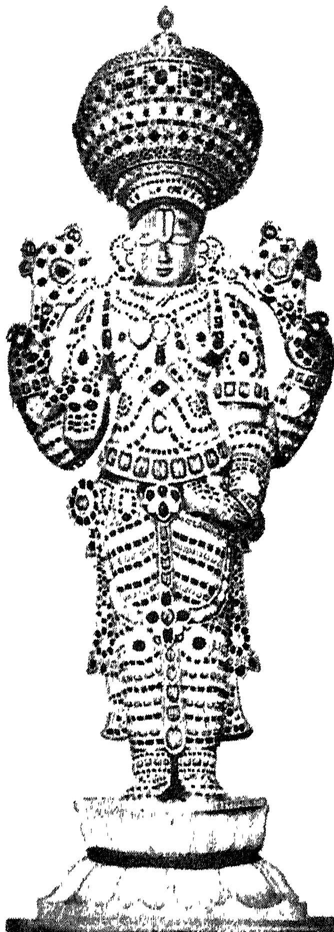
ఇది కవిగారి బాబాయి సీతారామాంజనేయులు గారికి అంకితం చెయ్యబడింది.

"అంజనేయం మహావీరం
బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మకమ్,
తరుణార్క ప్రభాభాసం
రామదూతం నమామ్యహమ్"

— వంటి శ్లోకానువాద పంక్తులు కొన్ని మొదట చేర్చబడినా, ఇది పూర్తిగా స్తుతి కావ్యం కాదుగాని, ఆస్తికు లొకసారి సరదాగా చదువుకోవచ్చు. ఇటువంటి పుస్తకాల వెల విషయమై కవిగా రన్నట్టు 'వ్యాపార చింత' ఎంత తగ్గితే అంత మంచిది.

— బండి నాగరాజు

శ్రీనివాస సంకీర్తనం

జయ జయ పద్మావతీ హృదయేశ్వర
శేషగిరీశ్వర! శ్రీవేంకటేశ్వర! ॥ జయ జయ ॥

ఏడుకొండల మీద - కొలువున్న దేవా!
ఈరేడు లోకాల - ఏలుతున్నావా
ఆ వేగమందేమొ - వేవేగ రావా
శరణాగతుల గావ - కరుణార్ద్రభావా! ॥ జయ జయ ॥

పిలిచిన ఓయని - పలికేటి స్వామీ!
అడుగడుగు దండాల - అందుకోవేమీ!
శుభములు పొంగే - విభుడవు నీవే
అభయమొసంగే - ప్రభుడవు నీవే ॥ జయ జయ ॥

నీ సుప్రభాతాలు - నిత్యకల్యాణాలు
నీ కాంతివలయాలు - ఆనంద నిలయాలు
ముగ్ధమోహన మధుర - లీలా విలాసా!
స్నిగ్ధసుందరహాస! - శ్రీ శ్రీనివాసా! ॥ జయ జయ ॥

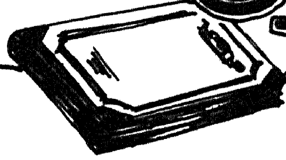
స్వర్ణహార కేయూరాభరణా!
స్వర్ణ నూపురాలంకృత చరణా!
స్వర్ణోజ్జ్వల వజ్రమకుట మౌళీ!
స్వర్ణోత్సవ నవవైభవశాలీ! ॥ జయ జయ ॥

— డా॥ కరుణశ్రీ

బాలప్రబోధం

హాని చేసే పుస్తకం

చిల్లరకొట్టు చలమన్న వద్దకి చిత్తు కాగితాలతోపాటు అందమైన అట్టతో ఉన్న 'చోరశాస్త్రం' అనే పుస్తకం ఒకటి వచ్చింది. మంచి ధర వస్తే పుస్తకాన్ని అమ్మవచ్చని దురాశపడి ఇంట్లో దానిని భద్రపరిచాడు. ఒకసారి చలమన్న తండ్రి దృష్టిలో ఆ పుస్తకం పడింది. వెంటనే బీరువాలోనే, ఇంకొకచోట భద్రంగా దాచేడు. సామాన్లు కొనడానికి కొట్టుకి వచ్చే వాళ్ళకు పుస్తకం అమ్మజూపేడు. ఎవరూ కొనడం లేదు. పుస్తకం బీరువాలోనే ఉండిపోయింది. కొన్నాళ్ళకు చలమన్న కూడా ఆ పుస్తకం గూర్చి మర్చిపోయేడు. అతని పిల్లలు పెద్దవాళ్ళయ్యారు. వాళ్ళ చదువులు కూడ అవుతున్నాయి.

కొడుకును పిలిచి, "చలమన్నా! ఇది దుష్టగ్రంథం. దీనివల్ల హాని కలుగుతుంది. నీ పిల్లలు పెద్దవారవుతున్నారు. ఇది వాళ్ళ దృష్టిలో పడకూడదు. తీసి పారేయ్ ఈ పుస్తకాన్ని" అని మందలించాడు. చలమన్నకు తండ్రి మాటలు రుచించలేదు. ఆకర్షణీయంగా అందంగా ఉన్న ఆ పుస్తకాన్ని పారవేయడానికి మనసొప్పలేదు. తండ్రి కళ్ళు కప్పి ఆ పుస్తకాన్ని మళ్ళీ

చలమన్న పెద్దకొడుకు రంగబాబుకి ఒకసారి బీరువాలో ఉన్న చోరశాస్త్రం పుస్తకం కంటపడింది. ఆమూలాగ్రం చదివి విషయసారాన్ని ఒంటపరచుకొన్నాడు. ఇంట్లో ఎవరిదృష్టిన పడకుండా జాగ్రత్తగా చిల్లర చిల్లర దొంగతనాలు చేయనారంభించాడు. వ్యాపారపుసందడిలో చలమన్న రంగబాబు చేస్తున్నపనులు పట్టించుకోలేక పోయాడు. ఒకరోజు తల్లి మెడలో ఉన్న బంగారు నగను కత్తిరించి రంగబాబు ఊరునుంచే పరారైపోయాడు. విషయం తెలుసుకొని చలమన్న చాల బాధపడ్డాడు. తండ్రివచ్చి "చలమన్నా! చోరశాస్త్రం పుస్తకం చించివేయకుండా దాచిపెట్టావా, ఏమి? మన ఇంటావంటా దొంగతనమనేది తెలియదు. వాడికి ఏ లాగున ఈ పాడుబుద్ధి పుట్టిందో?!" అని నొచ్చుకున్నాడు. అప్పుడు చలమన్నకు చోరశాస్త్రం పుస్తకం గుర్తుకు వచ్చింది. బీరువా వెదికాడు. పుస్తకం కనిపించలేదు. కొడుకు దొంగగా మారడానికి కారణం తెలుసుకొని పిచ్చిగా జుత్తు పీక్కున్నాడు చలమన్న.

—బెలగాం భీమేశ్వరరావు

*

నామ మాహాత్మ్యము

సర్వ శాస్త్రముల సారమౌ నామము
సంసార సంద్రమును దాటించు నామము
ఇహ పరములకు తారకమౌ నామము
మరి మరి పలికిన మధురమౌ నామము
ముక్కోటి దేవతలు కీర్తించు నామము
మునిజన ధ్యానైక పావన నామము
భక్తుని మది నిను బంధించు నామము
ఎదలోని జ్యోతిని వెలిగించు నామము
చక్కని మార్గము చూపించు నామము
శ్రీ వెంకటాద్రివిభు నీ నామము
తేనెల కన్న తీయనిది నిజము.

—కుమారి పి. ఆదిలక్ష్మి

తెలుగులో శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకాలు

ప్రాచీన తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రసక్తానుప్రసక్తంగా తిరుమల వేంకటేశ్వరుని ప్రస్తావన మనకు కనిపిస్తుంది. పింగళి సూరన కళాపూర్ణోదయంలో సప్తర్షులు తిరుమల సందర్శించినట్లు వర్ణించబడింది. అలానే తెనాలి రామలింగని ఘటికాచల మాహాత్మ్యంలో వసిష్ఠాది మహామునులు శేషశైలాన్ని దర్శించినట్లు చెప్పబడింది. భక్తి రస భరితాలైన శతకాల ద్వారా తిరుమలేశుని భజించిన ఆధునిక కవులెందరో గలరు. ఆంధ్రశతక సాహిత్య వికాసము పరిశోధనా గ్రంథమున డా. కె. గోపాలకృష్ణారావుగారు వివిధ శతకములను గూర్చి సవివరంగా చర్చించారు. అందులో వేంకటేశ్వర శతకాలను గూర్చి ఒక ప్రకరణం చేర్చారు.

తిరుమల క్షేత్ర దైవమైన వేంకటేశ్వరుని భక్తులు ఇష్టదైవంగాను, కలియుగ దైవాధి నాథుడుగాను, కొంగు బంగారంగా కొలుస్తున్నారు. తాళ్లపాక వంశంలోని కవులు స్వామి కొలువులో సంకీర్తనలు రచించి తరించారు. వేంకటేశ్వరుడు శ్రీహరి అవతార విశేషమని భక్తుల భావన! క్షేత్ర ప్రాధాన్యాన్ని కొందరు కవులు వర్ణిస్తే, పద్మావతీ వేంకటేశ్వరుల ప్రణయాన్ని మరికొందరు, విష్ణుమూర్తి లీలలను ఇంకొందరు వర్ణించారు.

18వ శతాబ్దికి చెందిన మంచెళ్ళ కృష్ణకవి వేంకటనగాధిప శతకాన్ని రచించాడు. చంపకోత్పల వృత్తాలలో ఈ శతకం వేంకటేశ్వరుని కృపారస వీక్షణాలను వర్ణిస్తుంది. స్వామి దర్శనభాగ్యంతో తనవంటివారి చాపల్యం నశించి పోతుందని కవి భావించాడు. భవబంధములనుండి విముక్తి నొందుటకు స్వామి సేవయే పరమావధియని కృష్ణకవి అభిప్రాయం. క్రీ. శ. 1806. ప్రాంతమున రచింపబడిన శ్రీ తిరుమలగిరి వేంకటేశ్వర శతకకర్త శ్రీమత్తిరుమల నల్లాన్ చక్రవర్తి సంపత్కుమార శ్రీనివాస వేంకటాచార్యకవి. కృష్ణాతీరంలోని నందిగామ తిరుమల క్షేత్ర దైవమైన వేంకటేశ్వరుని వర్ణిస్తూ కవి ఈ శతకం రచించారు. మానవుని శరీరాంగాలన్నీ భగవంతుని సేవలో వినియోగించడాని కేర్పడినవే నని కవి నమ్మకం. కందపద్యాలలో రచింపబడిన ఈ శతకం భక్తిరస భరితం. శ్రీవిష్ణుమూర్తి అవతారమే వేంకటేశ్వరుడని కవి ఆరాధించెను.

భుజమెళ్ళ భగవచ్ఛాస్త్రి 1858 ప్రాంతంలో తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ శతకం కూర్చాడు. నామగుణ స్తుతిరూపకమైన ఈ శతకంలో జీవన్ముక్తికై ఇష్ట దైవాన్ని కవి స్థాపించడం విశేషం! శిరస్సుపై రత్నకిరీటము, ఉరస్సుపై కౌస్తుభ రత్నము ధరించిన స్వామి విభీషణాది భక్తులను బ్రోచినట్లుగా తననుగూడ రక్షించగలడని కవి విశ్వాసం!

అభినవ వేంకటేశ్వర శతకాన్ని 1925 లో గోళ్ళబుచ్చిరాజు ప్రకటించారు. స్వామియే స్వప్నంలో సాక్షాత్కరించి శతక రచనకు పురికొల్పాడు. స్వప్నంలో భగవంతుడు సాక్షాత్కరించడం మనకు ప్రాచీనకవులు పెట్టిన వొరవడి: తిక్కనకు హరిహరనాథుడు కలలో కన్పించాడు. పోతనకు శ్రీరామచంద్రుడు, శ్రీకృష్ణదేవరాయలకు శ్రీకాకుళాంధ్ర దేవుడు - ఇలా ఎందరో ప్రాచీనకవులు తమ యిష్టదైవతాలు స్వప్నసాక్షాత్కారం చేసినట్లు చెప్పుకొన్నారు. అలానే ఈ శతకకర్త! పలికెడిది భాగవత

మట! పలికించెడివాడు రామభద్రుండట అని పోతన భక్తి పారమ్యంలో పలికినట్లుగా ఈ కవి 'పలుకు నీది, చెప్పువాడవు నీవు, చేయువాడను నేను-' అని భక్తి పారవశ్యంతో చెప్పాడు. వైరాగ్యోపదేశము ఇందు ప్రధాన విషయము.

మేరెడ్డి ఘట్టయ్య శ్రీ తిరుమల వేంకటేశ్వర స్తోత్ర మను పేర ఒక శతకమును 1929 లో రచించాడు. సీసపద్యాలలో నీ శతకం వ్రాయబడింది. 1932 లో పార్థసారథి నాయుడు చిత్తూరు జిల్లాలోని నారాయణవన వేంకటేశ్వర స్తుతిరూపమైన కల్యాణ వేంకటేశ్వర శతకాన్ని నామ గుణ స్తుతి ప్రధానంగా వెలయించాడు. స్వామిపేరు చెవిని సోకితేనే సకల పాపాలు హరిస్తాయని కవి విశ్వాసం. ఈ కవి స్వామి దశావతారవర్ణనను వ్యాజస్తుతి ప్రధానంగా మధురభక్తి యుతంగా వర్ణించాడు. నీవు ఏ అవతారం దాల్చినా నీ ఆనవాలు నాకు తెలియకపోదు- నిన్ను వదలనని కీర్తిగుణ గానం చేశాడు.

చేపవై మున్నీటిలోపల దూరిన
వెదకి పట్టెదగాని విడువ నిన్ను
(మత్స్యావతారం)
తాబేటివై ధరాధరము క్రిందటనున్న
వెదకి పట్టెదగాని విడువ నిన్ను
(కూర్మావతారం)
గోఱను ధరనిల్పుకొని ఘోటివైయున్న
వెదకి పట్టెదగాని విడువ నిన్ను
(వరాహావతారం)

ఇలా సాగిన ఈ పద్యం కవి వ్యాజస్తుతి రూపంలో సాగుతుంది.

1948 లో అల్లమరాజు నారాయణరావు, బులుసు వేంకటకవులు ఇద్దరూ కలిసి స్వామిని తమ 60వ ఏట సందర్శించారు. 21 దినాలలో ఈ శతకాన్ని పూర్తి చేశారు. కరములు గలిగినందుకు ధన్యత్వము కాగితము, కలము తీసికొని శతకము వ్రాయవలెనని వారి సంకల్పము. స్వామికే శతకమంకితము. వేంకటేశ్వరుడు బీబినాంచారమ్మను పరిణయమాడి హిందూమహమ్మదీయ మత సామరస్యమును పాటించెను. నిజాం పాలనలో వేలాది స్త్రీలు రజాకార్ల ఉద్యమంలో చెరబడ్డారు. నరకాసురవధ చేసిన స్వామి కారాగార బంధితులైన వేలాది స్త్రీలను రక్షించునట్లు వీరుకూడా రక్షింపబడాలని కవుల కోరిక. జాతీయనాయక స్తుతి హరిజనోద్యమము యిందు ప్రస్తావింపబడుట విశేషము.

అందే వెంకటసుబ్బయ్య (1949) లో గేయరూపమున వేంకటశ్వరుని శతకస్తుతి చేసెను. పద్మావతీ శ్రీనివాసుల ప్రణయమిందు ప్రధానము. కథ వరుసగా ప్రస్తావించబడినది. తిరుమల సందర్శనమున భక్తుడు పొందు రసానుభూతిని కవి విశేషముగ వర్ణించెను. ప్రమథ గోపురమువద్ద స్వామి పాదరక్షల దర్శనము ఆనందప్రదము. పుష్కరిణీస్నానము కల్మష దూరులను చేయును. గోగర్భాదుల స్నానము పుణ్యప్రాప్తి దాయకము. సోపానములలో సొమ్మసిలి పడిపోకుండా స్వామియే రక్షింపవలెను.

మద్దూరి పాపారావు రచించిన శ్రీవేంకటేశ్వర శతకము నరాంకితము. తిరుపతి క్షేత్ర ప్రశస్తి యిందు గలదు. ఇట్లే 1950 ప్రాంతమున మహాకాళి వేంకటేశ్వరరావు క్షేత్రమహిమను వివరించుచు శ్రీవేంకటేశ్వరశతకమును రచించెను. ఇందులో కథ విశేషముగా నున్నది.

బ్రహ్మదేవుడు నిద్రించు సమయమున భూమి క్రుంగి పోయినది. హిరణ్యాక్షుడు భూమిని పాతాళానికి దొంగిలించు కెళ్ళాడు. వరాహావతారమున శ్రీమన్మహావిష్ణువు భూమి నుద్ధరించాడు. శ్రీహరి వైకుంఠమును వీడి గరుత్మంతుడు తెచ్చిన అద్రిపై మహాలక్ష్మితో నివసించాడు. అదియే శేషాచలము, క్రీడాచలము. ఈ కొండపై శ్రీరామచంద్రుడు కపిసేనలతో కొన్నాళ్ళు విశ్రమించెను. వెంద్రుకలనిచ్చుట దాసానుదాసుల మని చెప్పుటకే నని కవి చమత్కరించెను. నిత్యకల్యాణము, పచ్చ తోరణముగా స్వామి వేడుకలు జరుగుటను కవి వివరించెను. మత సామరస్యమును గూడ కవి ప్రస్తావించెను.

1953 లో శ్రీమతి యామినీ పూర్ణ తిలకమ్మ తన కుమార్తె ఆరోగ్యమునకై వేంకటేశ్వర శతకమును రచించెను. భువనగిరి విజయరామయ్య వేంకటేశ్వర శతకమున సృష్టివైచిత్రిని వర్ణించెను. స్వామి దివ్యశక్తులను కవి వివరించెను. యామిజాల వేంకటశాస్త్రి 1934-47 మధ్యకాలమున వ్రాసిన చిన్మయశతకము వేంకటేశ్వర భక్తి ప్రబోధకము. ద్వారకా తిరుమల వేంకటేశ్వరుని తన అల్లునిగా భావించి కవి మామ అల్లుళ్ల సరసములను వర్ణించెను. చిత్రకవిత్వభరితంగా పొత్తూరి వీరరాఘవ కవి 1961 లో శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వర శతకం వ్రాశారు. గర్భకవిత్వం ఇందులో ప్రధానం. కలువగుంట శేషాచార్యులు వేంకటేశ్వర శతకములో తిరుపతి క్షేత్ర గాథను వర్ణించెను.

వృషభాసురుడు ఘోరతపస్సు చేస్తున్నాడు. మును లాతని తపస్సుకు కారణం అడిగారు. మీతో యుద్ధం చేయాలన్నాడు. దానికి విష్ణుమూర్తి కోపించి చక్రం ప్రయోగించాడు. ఆ చక్రనిహతుడైన వృషభాసురుడు తనపేరు శాశ్వతం కావాలని కోరాడు. అది వృషభాద్రిగా ప్రశస్తి పొందింది. త్రేతాయుగంలో అంజనాద్రిగా, ద్వాపరయుగంలో శేషాచలంగా వ్యవహరించారు. కలియుగంలో అది వేంకటశైలమైంది.

పత్రి రమణప్పరాయకవి వేంకటరమణ శతకమున తిరుమల కలియుగ వైకుంఠముగా వర్ణింపబడినది. శ్రీమన్నారాయణుడు వేంకటేశ్వరుడుగా, లక్ష్మీదేవి అలిమేలు మంగగా పేర్కొనబడింది. కొటికెన వేంకటనారాయణ, యజ్ఞన్నశాస్త్రి సంపూర్ణారోగ్యము కొరకై వేంకటేశ్వరశతకాలు వ్రాశారు. ఇట్లే రోగనివారణార్థము ఇంకొల్లు ఆదిశేషశర్మ, భారతము సుబ్బరాజు, వేంకటేశ్వర శతకములు రచించిరి. ఆదిశేషశర్మ

తిరుమలేశుని గరుడోత్సవమును జూచి 'రెడ్డిదొర' వలె నిక్కి తిరుగుచున్నావని నిందాస్తుతి జేసెను.

ఇట్లే పంచాగ్నుల వేంకటశివదీక్షితులు, ప్రతాప రాఘవసోమయాజి కోటభట్టరు, రంగాచార్యులు, వేంకటప్పరాయడు, సూరి రాజు, రత్నమాంబ, మక్తల జయరామ కవి, బుచ్చి కామకవి, వివిధ వర్ణనలతో వేంకటేశ్వర స్తుతిరూపకములైన శతకాలను రచించారు. వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు కొన్ని శతకపద్యములను శ్రీ వేంకటేశ్వర లఘుకృతులపేర ప్రకటించారు.

ఆధునిక కాలంలో వచ్చిన కవు లనేకులు స్వామిపై శతకాలు, కావ్యాలు వెలయించారు. ఈ రచయిత కూడా వేంకటేశ శతకం 1964 ప్రాంతంలో రచించాడు. భవబంధవిముక్తి కొరకు కొందరు, రోగ విముక్తికి మరికొందరు, స్వామి వైభవాన్ని స్తుతిస్తూ మరికొందరు స్వామి గుణ గణాలను గానం చేయడం ప్రశస్తం! (ఈ వ్యాసరచనకు కె. గోపాలకృష్ణారావుగారి శతకసాహిత్యవికాసమే మూలాధారం)

— డా॥ ఆర్. అనంతపద్మనాభరావు

[14 వ పేజీ తరువాయి]

వాసులం అని చెప్పుకునేవారు ఏదైన మంచి ఆచారం ఉంటే దానిపై వారికి నమ్మకం తక్కువ. ఎక్కడ ఏదైన ఒక చెడు కనిపిస్తే దాన్ని లాక్కొచ్చి ఆచారము ప్రక్కనచేర్చి దాన్ని దురాచారం అంటారు. సరే మనము ఎవరికైనా పెద్దలకు నమస్కరిస్తే వారు ఏదో శుభమగు గాక అని అంటారు. అపుడు కొందరు వారు దీవించగానే అవుతుందా! అంటారు. కాని ఎవరైనా మనలను ఏదైనా తిట్టు (చెడును ఆకాంక్షిస్తూ) తిడితే వారిపైకి పోట్లాటకు వెడతాము. మరి ఈ తిట్టు జరిగితీరుతుందా! అని ఆలోచించము. ఇలా చెప్పుతూ ఉంటే ఎన్నో విషయములు తెలుస్తూ వుంటవి. "దీపము క్రింద చీకటి యున్నట్లు" కొన్ని దుష్ట సంప్రదాయాచారము లున్నట్లైతే మొత్తం దుష్టసంప్రదాయాలేనా! అలాగనే చేస్తే దీపాన్నే ఆర్పేసినట్లవుతుంది. అపుడు మన పని త్రిశంకుస్వర్గం. అటు రాకెటు వేగంలో వెడుతున్న విజ్ఞాన శాస్త్రాన్ని ఆకళింపు చేసుకోలేము. ఇటు మనము అంటే ఏమిటి? అనికూడ తెలుసుకోలేని స్థితిలో పడ్తాము. దేన్నయినా యుక్తాయుక్త విచక్షణతో ఆలోచించి ఆచరించుట శ్రేయస్కరం.

— శ్రీ కె. వేంకటనరసింహాచార్య

ప్రత్యేక కల్యాణోత్సవం

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆర్జిత కల్యాణోత్సవం - కలవారు మాత్రమే చేయగల కైంకర్యం కాదిప్పుడు! 1981 నవంబర్ 1 వ తేది నుండి ఆర్జిత కల్యాణోత్సవం రేటు 2,000 రూ.లకు పెంచబడిన దృష్ట్యా సామాన్యులకు అందుబాటులోవుండే విధంగా కేవలం 500 రూ.లతో మాత్రమే వేరొక 'కల్యాణోత్సవం' ఏర్పాటయింది. గృహస్థుతోకలిసి ఐదుగురిని మాత్రమే అనుమతించే ఈ కల్యాణోత్సవంలో ప్రసాదాల వంపకం వుండదు. మిగతా అంశాలన్నీ మామూలుగానే వుంటాయి. ఈ కల్యాణోత్సవం జరిపించ దలచేవారు—

పేష్కారు, తిరుమల ఆలయం సంప్రదించవలసి వుంటుంది.

అభిమానవతి ద్రౌపది

ఆంధ్ర భాషాయోష కంఠసీమ నలంక రించిన అమూల్య రత్నహారము మహా భారతము. ఆ రత్న హారమునందలి నాయకమణివంటిది ద్రౌపది. 'తింటే గారెలు తినాలి, వింటే భారతము వినాలి' అన్నట్లు భారతము ఎన్నిమార్లు విన్నా, చదివినా, తనివి తీరనే తీరదు. అందులోని ఉత్తమ నాయిక ద్రౌపదిని గురించి ఎంత తెలుసు కున్నా మనసే తీరదు.

పతికి సంతానార్హత లేదని తెలుసుకొని పాండురాజు అనుమతి గైకొని తాను బాల్యమున దూర్వాసుని వలన పొందిన వరముచేత మహాపురుషులను ప్రార్థించి వారివలన మహావీరులను గని భారతకథ కొక రూపం కల్గించిన వీరమాత కుంతీదేవి. తనపై నిగల ప్రేమచేతనే, తనసంపర్కము వలననే పతికి మరణము సంభవించినదని పాండురాజుతో సహగమనము నొందిన ధర్మపత్ని మాద్రి. పుట్టుగ్రుడ్డివాడై లోక మును గాంచలేకయున్న ధృతరాష్ట్రునితో పాటు తానుకూడ లోకమును చూడనొల్లనని కనులకు గంతలుకట్టుకొనిన పతివ్రత గాంధారి. ఇలా ఎంతమంది మహిళలు తమ తమ ఒప్పిదమైన గుణములచేత ప్రశంసింపబడినారు. వారందరియందును తలమానికమువంటిది యాజ్ఞసేని. ద్రుపద మహారాజునకు యజ్ఞకుండమున లభించినది కనుక యాజ్ఞసేని అనియు కృష్ణ అనియు పిలువబడినది. కడుమెత్తని హృదయము, రూపెత్తిన యందము, అవమతినొప్పని మానుషము, అజ్ఞతనొల్లని పౌరుషము, ఆమెకు తొడవులు. కీడునుసైపని వాడియు, కుటిలతనోపని వేడియు, ఆమె గుణములు. గరువతనము, కలికితనము నుజ్జగింపని వడుతులమిన్న ద్రుపదరాజనందన-మత్స్య యంత్రమును ఛేదించినది అర్జునుడే అయినా అత్త కుంతీదేవి అనుమతివలన పాండవపంచకమునకు భార్యగా రూపొంది నది.

"అఖిల లావణ్య పుంజంబు రాశిపోసి నెలతగా దీని మార్చెను అబ్జభవుడు" అని ఇతర మగువలందరూ ఆమె అందచంద ములను చూచి ఈర్ష్యనొందునట్టి సౌందర్య వతి ద్రౌపది. కపటద్యూతమున భర్త లోటమి పొందినపుడు దుశ్శాసనుడు ఒంటి చీరతోనున్న ఆమెను వివస్త్రనుచేయ ప్రయ త్నించినపుడు కృష్ణభగవానుని వేడి తన శీలమును కాపాడుకొనిన పతివ్రత ద్రౌపది. ధృతరాష్ట్రుడు వరములు కోరుమని పలికి నపుడు క్షత్రియధర్మమును మాత్రమే పాటించి వరములుగోరి భర్తలకు రాజ్య పదవి పొందునట్లు చేసిన క్షత్రియకాంత ద్రౌపది. మయసభలో నీటిమడుగున జారిన దుర్యోధనునిగాంచి ద్రౌపది నవ్విన నవ్వే కురుక్షేత్రయుద్ధానికి కారణమైనదని అంటారు. ధర్మరాజు సంపదలను గాంచి ఈర్ష్యచెందిన దుర్యోధనుని ఈర్ష్యా గ్నిలో ద్రౌపది నవ్వు అపహసితము ఆజ్యముపోసినట్లు అయినది. మాయాజూద ములో ఓడిన ధర్మరాజు తనను కూడ ఓడి నపుడు "తానోడి నన్నోడెనా, నన్నోడి తానోడెనా" అని ధర్మసందేహమును వెలి బుచ్చిన ధీరవనిత ద్రౌపది. పతులతోపాటు అడవులలో పడరాని ఇడుములను పడి వారికి నీడవలె సంచరించినది. వారితోపాటే సుఖ దుఃఖముల నన్నింటిని పంచుకొన్నది- అడవియందు ఒంటరిగానున్న తన్ను మోహించిన సైంధవుని తన భర్తలచేత అవహేళన మొనరింపచేసినది.

ద్రౌపది పాండవులతోపాటు అరణ్యవాస మున నున్నపుడు ఒకనాడు సత్యభామ కృష్ణునితో కలసి వారిని చూచుటకు వచ్చి నది. అపుడు సాత్రాజితి పాంచాలి నిట్లడి గినది- "నీభర్తలందరు ఒకరికంటె ఒకరు నిన్ను ప్రేమతో అనురక్తులై చూచు చున్నారు. నీయందు నీపతులకెటువంటి గింకిరిపాటులేదు. దీనికి కారణం? ఏదైనా వ్రతమా? మంత్రౌషధవైభవమా? లేక నీ విభ్రమోల్లాసమా? నీవలన తెలుసుకొని నేనుకూడ కృష్ణుని వశగతుని చేసుకొందు" నని సత్య పలికెను. దానికి ద్రౌపది నవ్వి "మంత్ర, తంత్రములచేత, మందులచేత భర్తలను లొంగదీసుకొనుట అనునది చాల బేలతనము. మరుగు మందులు, మాకులు మగనిని వశం చేసు కొనుటకు పెడితే రోగముల పాలౌదురు కానీ

వేరేమీ లేదు. అపుడు స్త్రీలకు హాని కలుగు తుంది" అని అంది ద్రౌపది. కేవలం వారిని నా సేవలతోనే అలరింతును. వారికి తగిన వేళలందు మజ్జన, భోజన క్రియలలో ఏమరుపాటు సేయను. వృథాగా వ్యయము సేయను. గృహస్థలము భాండములు అన్నియు ఇంపుగానుంచి బంధుకోటికి ప్రమోదము కలిగింతును. పలుమారు తల వాకిట నిలుచుట, దుష్టస్త్రీల స్నేహము మొదలగునవి నాకు నచ్చనివి. నా భర్తలు దూరప్రాంతమున నున్నపుడు నాకు పుష్ప గంధ ఆభరణములు ధరించుటకు మనసు రాదు. కేవలం వారి రాకకొరకే ఎదురు చూచెదను. అత్తగారైన కుంతీదేవి చెప్పి నట్లు విందును. గురు విప్రజనములు వచ్చి నపుడు అతిథిపూజలు చేయుదును. నా భర్తలకు, అత్తగారికి భోజనస్నానాదికము లలో పరిచర్య సేయుదును. ప్రతిదినము

ధర్మతనయుని బంతిలో పసిడి పళ్ళెముల యందు కుడుచునట్టి బ్రాహ్మణులు ఎనిమిది వేలు. యతులు పదివేలు. వీరందరికి ఉచిత వస్త్రభూషణాదులనిచ్చి గార వింతును. ధర్మరాజు నగరియందుగల సేవ కులనందరిని నేను గారవింతును. భద్ర గజములను, ఉత్తమాశ్వములను, గోవు లను మున్నగువానిని కాపాడువారందరిని పరిశీలింతును. పాండునందనుల పైన కుటుంబభారమును వేయను. అన్నియు నేనే చూచి ఆదాయ, వ్యయములను కూడ చూచెదను. రాజ్యభార కార్యయుక్తి చేత నాకు నిద్రకూడ సరిగా ఉండదు. ఆహార నిద్రలకొరకు నేను చింతించను. ఇటువంటి బాధ్యతలతో ఉన్నదానిని కనుక పాండు రాజనందనులు ఎల్లపుడు నా యందు ప్రీతితో ఉందు"రని ద్రౌపది పలికెను. గడుసరి (ఆంధ్ర) మహిళయైన ద్రౌపది మాటలు విని సత్యభామ లజ్జాకలిత చిత్తయైనది. క్షమించు మని ద్రౌపదిని వేడినది. అంతట పాండవభామినియైన పాంచాలి ప్రేమతో పతి మనసు నాకర్షించెడి చతురమైన ఉపా యములను సత్యభామకు చెప్పినది- స్త్రీలకు పతినిమించిన దైవము వేరే లేదు. అతడు బాధపడినను, దుఃఖపడినను స్త్రీలకు సుఖము లేదు. కనుక వారికి నిత్యము ప్రేమతో భక్తితో ప్రియము కావింపవలెను. శ్రీకృష్ణుడు నీ గృహద్వారమునకు వచ్చి నపుడు సంభ్రమముతో లేచి ఎదుర్కొనుము. కూర్చుండుటకు ఆసనములు మొదలగునవి, సేవకులున్నా కూడ, నీవే అతనికి ప్రేమతో ఆసనాదులు చూపవలెను. ఎప్పుడైనా మురారి రహస్య విషయాలు చెపితే నీ ప్రాణ సఖులకు కూడ చెప్పవద్దు. పతికి ప్రియమైన బంధువులు కాని, మిత్రులుకానీ వచ్చినచో ప్రేమతో అతిథిమర్యాదలు చేయుము.

ఎన్నో రీతుల ప్రేమవచనముల తోను క్రియలతోను నీ భర్తను ఆకర్షించెదవు కానీ దీని కొరకు మందులు మాకులు, మంత్రాలు లేవు" అని చెప్పినది ద్రౌపది. ఈ విధంగా తన సుగుణాలచేతను, వాక్చాతుర్యము చేతను, సత్యకు కనువిప్పు చేయగలిగినది పతివ్రతా తిలకమైన ద్రౌపదీదేవి.

అజ్ఞాతవాసము చేయబోవునపుడు "మన వంశమును, వృత్తమును,బెంపును గావ జాలు పుణ్యసతివి, దుర్జనులగు తులువల తలపులు గనుగొని యేమరక మెలగవలయు జుమీ" అని ధర్మసూతి ముందు హెచ్చరిక సేయగా ఆదరమందస్మితముతో బదులిడి నది.

విరాటనగరమున విరటుని పత్ని సుధేష్ణ వరమొయిల్ గప్పిన బాదరి సునుగాంతి, కదలిన యమృతాంశుకలయుబోలె రాచ నగరున సైరంధ్రి వేషమున నడయాడు పాండవపత్నిని పిలిపించినది. సైరంధ్రికి సుధేష్ణ చెల్లించిన గౌరవమర్యాదలు ద్రౌపది గరువతనమునకే చెల్లినవి. అంద చంద ముల గంధర్వాప్సరఃకామినులను దల దన్నుచు ఒప్పిదమైన మేనికాంతితో నెల్లర నబ్బురపరచుచు, తీవి యెలర్పునట్టి సొంపులు వెలయించునట్టి ఆమెను బలగర్వి తుడైన కీచకుడు మోహించినాడు. తమ్ముని వెలిచవిని కాదనరాక అక్కగారైన సుధేష్ణ సైరంధ్రిని కల్లుదేర నాతని యింటికి పంపి నది. అచట ఆతడు అవినీతిసేసిన కేళిక తప్పించుకొని పరుగున విరటుని కొలువు చవికె చేరంబారినది ద్రౌపది. విరాటరాజు సభలో సభ్యులందరు వినట్లు, "ఇటు నాకు అవమానమువాటిల్లగా ఒక్కడును వారింప లేదయ్యెగదా! అందరు చూచుచు ఊరకుం డుట ఇది ఏమి పాపము. ఈ ఊర నింక ఏ ఇల్లాలు తన మానము రక్షించుకొనగలదు. ద్రౌపది చేసిన యాక్రందనమును విన్న ధర్మరాజు పరితపించిన హృదయముతో చెమ్మట గ్రమ్మిన మోముతో, "పలుపోకల పోవుచు, విచ్చల విడి నాట్యంబు మాపు

చాద్పున నిచటం కులసతుల గరువచందము
దొలగగ నిట్లునికి దగునె నీరజవదనా"– అనెను. ఆటకత్తెవలె రోదింతువేమి అని ధర్మజు డనగానే ద్రౌపదికి రోషమువచ్చినది. ఆమె రోషముగల ఇల్లాలు– కనుక వెంటనే జవాబిచ్చినది.

"నాదు వల్లభుండు నటు డింత నిక్కంబు. పెద్దవారియట్లపిన్నవారు.కానవతులవిధము గాక యే శైలూషిగా ననంగరాదు కంకు భట్టు– నాభర్త నటుడు, నాకు నాట్యము వరి చితమే. అంతే కాదు నావతి కితవుండును కూడ. జూదరియాలికి గరువతన మెక్క డిది?" అని రోషముతోవెడలినది.

ధర్మ మీ విధముగా ఓడుట నాధారముగా గొని కీచకుడు తన్నుమరింత చుల్కన చేసి యేమి మీదకు తెచ్చునో– ఏమైనను వానిని రేపట, మాపట మాటుబెట్టింపవలయునని ఆలోచన చేసినది. మెల్లగా దినమంతయు కరగి రాత్రిభాగముకరగిపోయినది. సమస్త జనము నిద్రించువేళయందు ద్రౌపది తన భంగపాటు చెప్పుకొనుటకు భీముని శయ్యా గృహమునకు కదలినది. అమ్మహానస గృహంబున అతడు ఒడలు మరచి నిద్రించు చున్నాడు. ఆ దృశ్యము చూడగానే యెన్నియో కష్టముల పాలైన ద్రౌపది నెమ్మది యుమ్మలికకు కారణమైనది. పేర లుక పిచ్చలించినది. కనుబొమలు ముడివడి నవి. నిద్రించుచున్న భీముని

నన్ను పరాభవించి సదనంబున కుం
జని కీచకుండు ము
న్నున్న తెఱంగు తప్పక
సుఖోచితశయ్యను నిద్ర సేయు నీ
కన్ను మొగుడ్చు నూఱటకు
కారణమెయ్యది భీమసేన, మీ
యన్న పరాక్రమంబు వలదన్న
నాకో దయమాలి తక్కటా!

అని మంద మంద సంభాషణముల సంబో ధించి పాదిస్పర్శచే మేల్కొల్పినది. కీచకుని వధకు భీముని పురికొల్పినది. సుధేష్ణకు వలుగు నూరి, చందనము రాచి కాయలు కాచిన చేతులను భీముని ముందరబెట్టి యా క్రోశించినది. కసితో భీమసేనుడు లోక దుర్జయుడైన కీచకుని వధించినపుడు విస్మ యానంద నిర్మగ్న హృదయముతో భీముని యుత్తమనాయకత్వమును ఎన్నో విధాలుగా ప్రశంసించినది. రాచపుట్టువు పుట్టి మగసింహ ములవలె నున్న తన భర్తలను గురించి "దుర్వారోద్యమబాహువిక్రమ రసాస్తోక ప్రతాపస్ఫుర ద్గర్వాంధ ప్రతివీరనిర్మథన విద్యాపారగుల్ మత్పతుల్" అని తాను తన మగలప్రతాపమునుగూర్చి చెప్పుకొని నది ద్రౌపది.

ఇక ఉద్యోగపర్వమున కృష్ణరాయబార ఘట్టమున ద్రౌపది ఒక అసాధారణవ్యక్తిగా మారినది. వరాభవమునొందిన భారతవీర పత్ని, భారతవీరమాతగా చిత్రించబడినది. పాండవ పంచకమునకు ధర్మపత్నియైన ద్రౌపది స్వరాజ్యసిద్ధికొరకు రాయబారము పోవునట్టి కృష్ణునకు తన మనములోని భావ ములను అద్భుతముగా తెలిపినది రాయ బారమునకుపోవు కృష్ణునితో.

నీవు సుభద్రకంటె కడునెయ్యము
గారవముం దలిర్ప నం
భావనసేయు దిట్టి నను పంకజనాభ
యొకండు రాజసూ
యావ భృథంబు
నందు శుచియై పెనుపొందిన
వేదివట్టి యా
యేవురు చూడగా సభకునీడ్చె
కులాంగన నిట్లొనర్తురే.

అని పలికి దుశ్శాసనుడు పట్టి గుంజి నట్టి తన వెండ్రుకలను గోవిందుని ముందటపెట్టి

ఇవి దుశ్శాసను వ్రేళ్ళం
దవిలి సగము ద్రెస్సిపోయి దక్కినయవి కౌ
రవులకడ తీరుమాటల
యవసరమునఁ దలపవలయు నచ్యుత
పీనిన్.

ఈ వెండ్రుకలు పట్టి ఈడ్చిన యాచేయి
తొలుతగా పోరిలో దుశ్శాసేను
తనువింతలింతలు తునియలై
చెదరి రూ
పఱియున్నఁగని యుడు కారుఁగాక
యలుపాలబొనుపడునట్టిచిచ్చె యిది
పెనుగద పట్టిన భీమసేను
బాహుబలంబును పాటించి గాండీవ
మనునొక విల్లెప్పుడును వహించు
కట్టి విక్రమంబు గాల్పనే, యిట్లు బ
న్నములువడిన ధర్మ నందనుండు.
నేను రాజరాజుపినుంగు గన్నారఁ
గానఁ బడయమైతి మేని కృష్ణ!

ద్రౌపదికి సంధిరాయబారమే మాత్రం ఇష్టం లేదు. రాజరాజుశవాన్ని కండ్లార చూడటమే ఆమె అభీష్టం. ఏమైతే నేమి ఆమె అను కొన్నది సాధించినది. తనను అవమానవర చిన శత్రువుల నందరిని ఆమె ప్రియభర్తలు తునుమాడినారు. దుశ్శాసనుని చంపి వాని రక్తముతో ద్రౌపది కచభారాన్ని ముడివేసి నాడు భీముడు. తనను తొడలపైన కూర్చుం డుటకు రమ్మని సైగచేసిన దుర్యోధనుని తొడలువిరిచినాడు. ఆ భయంకర యుద్ధా గ్నిలో ఆమె ప్రియపుత్రులైదుగురు బలై పోయినా ఆమె భరించివది. చివరకు హస్తి నాపురపు మహారాజ్ఞి అయి భారతవీర పత్నిగా వీరమాతగా రాణించినది. అందుకే ద్రౌపదీదేవి మహిళాలోకానికి మరపురాని మగువ అయినది కదా.

— శ్రీమతి జి. సుమిత్రారామకృష్ణ

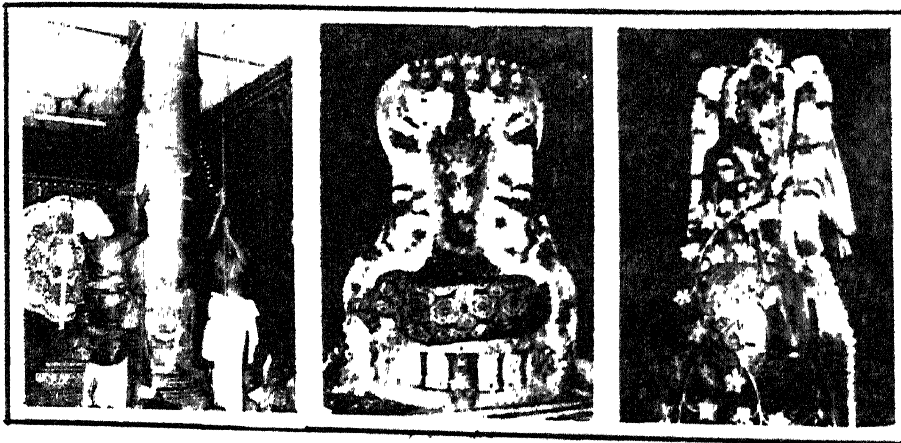

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి బ్రహ్మోత్సవములు, తిరుమల

(25-9-84 నుండి 4-10-84 వరకు)

తేది	వారం	పగలు ఉత్సవములు	రాత్రి ఉత్సవములు
25- 9-84	మంగళ	—	సేనాధిపతి ఉత్సవము, అంకురార్పణము
26- 9-84	బుధ	వజ్రకవచాద్యాభరణములతో బంగారు తిరుచ్చి ఉత్సవము, ధ్వజారోహణము	పెద్దశేషవాహనము
27- 9-84	గురు	చిన్నశేషవాహనము	హంసవాహనము
28- 9-84	శుక్ర	సింహవాహనము	ముత్యపుపందిరివాహనము
29- 9-84	శని	కల్పవృక్షవాహనము	సర్వభూపాలవాహనము
30- 9-84	ఆది	(పల్లకిలో) మోహినీ అవతారోత్సవము	మకరకంఠి శ్రీ లక్ష్మీహారాద్యాభరణాద్యా అంకారములతో గరుడోత్సవము
1-10-84	సోమ	హనుమద్వాహనము, సాయం॥ వసంతోత్సవం	గజవాహనము
2-10-84	మంగళ	సూర్యప్రభవాహనము	చంద్రప్రభవాహనము
3-10-84	బుధ	రథోత్సవము	అశ్వవాహనము
4-10-84	గురు	తిరుచ్చి ఉత్సవం, (తీర్థవారి) అవభృథోత్సవం	తిరుచ్చిలో ధ్వజావరోహణోత్సవము

బ్రహ్మోత్సవ వైభవం

"వేచితి నీ సద్దయకే,
కాచితి నీ ద్వారమందు కరుణాకర నన్
తాచిన నూచిన రాచిన
వేచిన నిన్ విడువ సుగుణ!
వేంకటరమణా!"

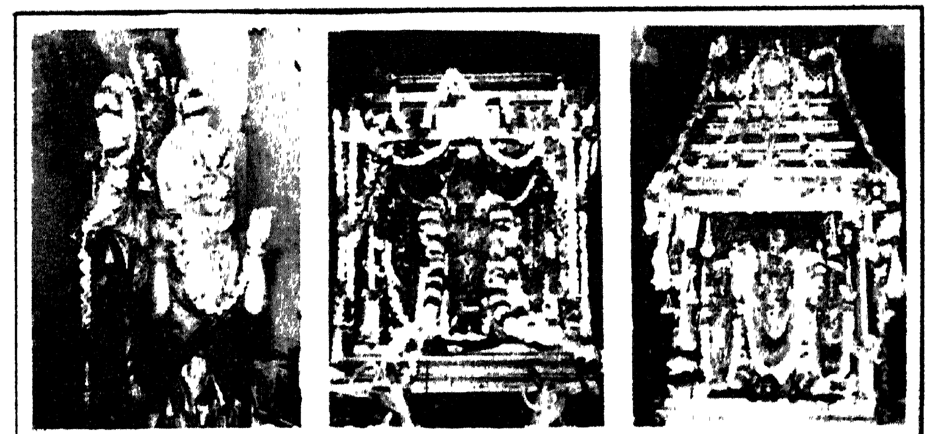
"బిడ్డల కేడ్చువారు, తమ
పెండిలి కాదని కుందువారు చే
బడ్డ ధనంబు పోయెనను
భ్రాంతి దలంకెడువారు, జూదమం
దొడ్డినడబ్బు ద్రొబ్బెనని
యూరక క్రుంగెడువారె కాని మీ
దొడ్డపదాంబుజంబులను
దూర్పరు చిత్తము వేంకటేశ్వరా!"

"కలియుగ విష్ణులోక మిదె
కాంచుడు, వెన్నుడు సప్రమాణుడై
వెలసెను, లేడు దేవుడని
బిట్టులు బల్కెడి పాపకర్ము లీ
స్థలమును గాంచియైనను వి
చారము జేసి తరింపుడయ్యా మి
మ్ముల ననిశంబు బ్రోచునని
మూర్ఖుల దెల్పెద వేంకటేశ్వరా!"

"భర్గుడ వంచు శైవులును,
బద్మదళాక్షుడ వంచు వైష్ణవుల్,
దుర్గ వటంచు గౌందఱును
ద్రోపున వాదము లాడుచుంద్రు నీ
మార్గము గాంచి సృష్టికిని
మానుగ బోషణకున్, హరింప భూ
వర్గము దీర్ప, నీవ యను
భావము జేర్పరు వేంకటేశ్వరా!"

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి మా అభిమాన దేవుడు. మా కననేల? ప్రతివారికి దర్శనీయుడు గదా! కొన్ని సంవత్సరముల క్రింద (1949) శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దర్శనార్థము నేను తిరుమలకు పోగా, ఆనాడు ప్రాతఃకాలమున భక్తులు కొందరు పరిశుద్ధగాత్రముతో శ్రీ వేంకటేశ సుప్రభాతమును స్వామివారి ఆలయప్రాంగణమున జదువుచుండుటయు, ఆ సుప్రభాతమందలి ప్రతి శ్లోకమును "శేషాద్రిశేఖర విభో తవ సుప్రభాతమ్" అను మకుటముతో కూడియుండుటయు నన్నెంతో ఆకర్షించినవి. నేనును శ్రీ స్వామివారి సుప్రభాత దర్శనమునకు పోగా, పఠనము ముగిసిన వెంటనే ఆలయ స్వర్ణద్వారములు తటాలున తెఱచుకొనెను. శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి పుష్పాలంకృతుడై సుందర మందహాస వదనారవిందముతో భక్తులకు ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఆనాటి భక్తుల "గోవింద, గోవిందా!" అను శబ్దము నన్ను ముగ్ధుని చేసినది. అటుతర్వాత ఎన్నియోసార్లు శ్రీ స్వామివారి సుప్రభాత- దర్శనములు నాకు లభించుచున్నవి. పునర్దర్శన ప్రాప్తి శ్రీవారి కటాక్షమేకదా! శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాతమునందు సమస్త చరాచరములను పరిపాలించు దివ్యమంగళ స్వరూపుడైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారికి మేల్కొలుపులు. స్తోత్రములు శ్లోకరూపమున ఉన్నవి. ప్రాతఃకాలమున ఈ పవిత్ర శ్లోకములను పఠించు భక్తాదులకు బుద్ధిప్రసన్నతయు, జ్ఞానోదయమును కల్గునని చెప్పుటకు సందేహము లేదు. దీనిని పఠించువారికి భక్తిబీజము లంకురించును. వారివారి అంతస్తు కొద్ది వారు శ్రీ స్వామివారి అనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదురు. ప్రాతఃకాలమున బ్రహ్మాది సమస్త దేవతలు నీ వరముపురుముని ఆరాధనకై శ్రీవారి ద్వారమునందు వడిగాపులై వేచియున్నారని హెచ్చరించుచు, శ్రీవారి వైభవమునుగూర్చి చాల ప్రశంసనీయముగా ఈ శ్లోకములందు కొనియాడబడినది. నిత్యకల్యాణము, పచ్చతోరణముగ నలరారు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి కరుణా కటాక్ష వీక్షణ ప్రసారమే లోకకల్యాణము గదా!

తిరుమలలోని ఆనందనిలయవాసుని (కొండలలో నెలకొనియున్న కోనేటి

రాయడు) బ్రహ్మోత్సవాలు పురాణాలలో కూడ చోటుచేసుకున్నాయి. శ్రీ వేంకటాచల మాహాత్మ్యంలో,శ్రీ వేంకటేశ్వరునిప్రీత్యర్థం బ్రహ్మదేవుడు ఆ ఉత్సవాలను జరిపినట్టుగా పేర్కొనబడింది.అవి ఎప్పటినుంచి అవిరళంగా జరుగుతున్నాయో ఇదమిత్థంగా చెప్పలేం. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం శాసనం క్రీ. శ. 614 కు చెందినదానిలో వాటి ప్రస్తావన వుంది. కాబట్టి బ్రహ్మోత్సవాలు ఆలయం వెలసినప్పటినుంచి అమలులో ఉన్నట్టుగా పరిగణించవలసి వస్తోంది.

టాద్రి పైనున్న శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి అత్యంత ప్రభావం కలవాళ్లనే విషయం మనకందరికీ తెలిసినదే!

ముఖ్యంగా మనము గమనించవలసిన మరియొక విశేషమేమన తిరుమల "స్వయంవ్యక్త" క్షేత్రము. ఏలయన శ్రీనివాసుడు స్వయముగా దీని ఎన్నిక చేసికొని స్వయంగా ఆవిర్భవించిన మహాదివ్య క్షేత్రము. అచ్చటి వైభవం అద్వితీయం. శ్రీవారి మూర్తిలోని పవిత్రత, సౌందర్యం అలోకసామాన్యం. దర్శించి, అర్చించిన

సింహవాహనం. రాత్రి మౌక్తికమండపం. నాలుగోరోజు ఉదయం కల్పవృక్షం. రాత్రి సర్వభూపాల వాహనం. అయిదవ రోజు ఉదయం మోహినీఅవతారం. రాత్రి గరుడోత్సవం. ఆరవరోజు ఉదయం హనుమద్వాహనం. రాత్రి గజవాహనం. ఏడవరోజు ఉదయం సూర్యప్రభవాహనం. రాత్రికి చంద్రప్రభవాహనం. ఎనిమిదవ రోజు ఉదయం రథోత్సవం. రాత్రికి అశ్వవాహనం. తొమ్మిదవరోజు హరిద్రాభిషేకం

బ్రహ్మోత్సవాలు సాధారణంగా భాద్రపదమాసం- సెప్టెంబరు అక్టోబరు నెలలలో ప్రతి సంవత్సరం జరుగుతాయి. ఒక్కో సంవత్సరం రెండు బ్రహ్మోత్సవాలు కూడ వస్తాయి. అప్పుడు రెండవ బ్రహ్మోత్సవాన్ని నవరాత్రి బ్రహ్మోత్సవం అంటారు. అవి దేవీ నవరాత్రులప్పుడు జరుగుతాయి. రెండు బ్రహ్మోత్సవాలు పంచాంగంలోని అధిక మాసాలనుబట్టి వస్తూంటాయి. 1983 లో రెండు ఉత్సవాలు వచ్చాయి.

బ్రహ్మోత్సవం పదిరోజులపాటు జరుగుతుంది. అందులో ముఖ్యమయినది గరుడ సేవ, రథోత్సవం. మొదటి బ్రహ్మోత్సవంలో కొయ్యతేరు ఉపయోగిస్తే, రెండవ బ్రహ్మోత్సవంలో వెండితేరు శ్రీవారి ఊరేగింపునకు ఉపయోగిస్తారు. ఈ బ్రహ్మోత్సవంలో అశేష ప్రజానీకం పాల్గొంటారు.

కృతయుగంలో కంచి వరదరాజస్వామి, త్రేతాయుగంలో శ్రీ రంగంలోని రంగనాథస్వామి, ద్వాపరయుగంలో పూరీలోని జగన్నాథస్వామి, కలియుగంలో వేంక

ప్రతివారి హృదయం అత్యంత ఆనందముతో నిండిపోతుందనుటలో ఏలాటి అతిశయోక్తిలేదు.

శ్రీ హరివాసములోని శ్రీనివాసునికి "నిత్యకల్యాణం పచ్చతోరణం."

ప్రతి సంవత్సరము జరిగే బ్రహ్మోత్సవం బ్రహ్మదేవుడే స్వయముగా దేవతలతోను మహర్షులతోను కలిసి తిరుమల వేంచేసి, ఈ ఉత్సవాన్ని జరిపించినట్లు భవిష్యోత్తర పురాణం చెప్పుచున్నది. దీక్షతో తొమ్మిది రోజులు ఈ ఉత్సవం జరుగుతుంది. బ్రాహ్మణులు తొమ్మిది మంది నవాహ్నికముగ ఈ ఉత్సవాలు జరిపిరి కాబట్టి వీటికి "బ్రహ్మోత్సవం" అని పేరు వచ్చినదని కొందరి అభిప్రాయం.

శ్రీ వారిని బ్రహ్మోత్సవానికి ఆహ్వానించిన తతంగం పూర్తికాగానే శ్రీ స్వామికి శేషవాహనోత్సవం జరుపుతారు. రెండవ రోజు ఉదయం చిన్న శేషవాహనం, రాత్రి హంసవాహనం, మూడవరోజు ఉదయం

చేసికొన్న శ్రీమలయప్పస్వామి వారిని పల్లకి మీద అవభృథోత్సవానికి తీసికొని వెళ్లెదరు. ఎందరో లక్షలాది భక్తులు ఈ బ్రహ్మోత్సవంలో పాల్గొని తరిస్తూ ఉంటారు. ఊరేగుతున్న శ్రీ శ్రీనివాసుని దర్శించిన వాళ్లకు జన్మసాఫల్య మగుతుంది.

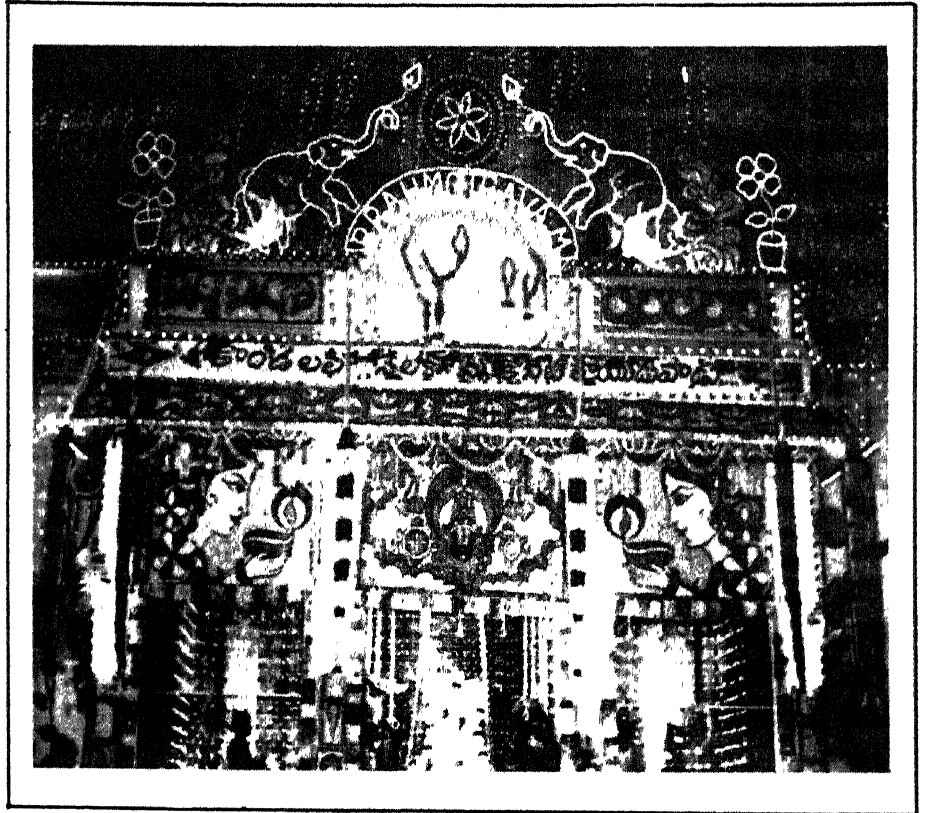
శ్రీవారి గరుడసేవ ప్రాముఖ్యం అంతా యింతా కాదు. ఆలయంలోని మూల విగ్రహం నగలన్నీ ఉత్సవమూర్తి అయిన శ్రీ మలయప్పస్వామికి గరుడసేవనాడు అలంకరింప జేస్తారు. తమిళనాడు శ్రీరంగం నుంచి, గోదాదేవికి అలంకరింప జేసిన పూలమాలను నియమప్రకారం వారు తేగా, ఆ రోజు శ్రీవారు ఆ పూలమాలను ధరిస్తారు. మద్రాసు నుంచి కాలినడకన తెచ్చిన కొత్త గొడుగులు (గొడుగులు ధర్మ సంస్థవారిని) వెంటరాగా శ్రీవారు మెరవణకు బయలుదేరుతారు. ఆ రోజుకోసం ప్రత్యేకమైన బాణసంచా తయారుచేసి పెట్టివుంటారు. ఈ ఆచారాలు, అలంకారాలు

అన్నీ పూర్తయి దేవుడు ఊరేగింపుకు బయలుదేరే సరికి దాదాపు అర్ధరాత్రి అవుతుంది. పరిసరాల్లోని ప్రజలందరూ రావడంతో తిరుమలలో ఇసుకవేస్తే రాలనంత జనసందోహం కనిపిస్తుంది.

లోకకల్యాణం కోసం వైకుంఠవాసుడు తిరుమలలో అవతరించాడు. క్షీరసాగరాను బంధమైన క్రీడా సరోవరమే స్వామి పుష్కరిణి. బ్రహ్మదేవుడు ఈ అవతార తిథిని పురస్కరించుకొని ఉత్సవాలను నిర్వహించాడు.

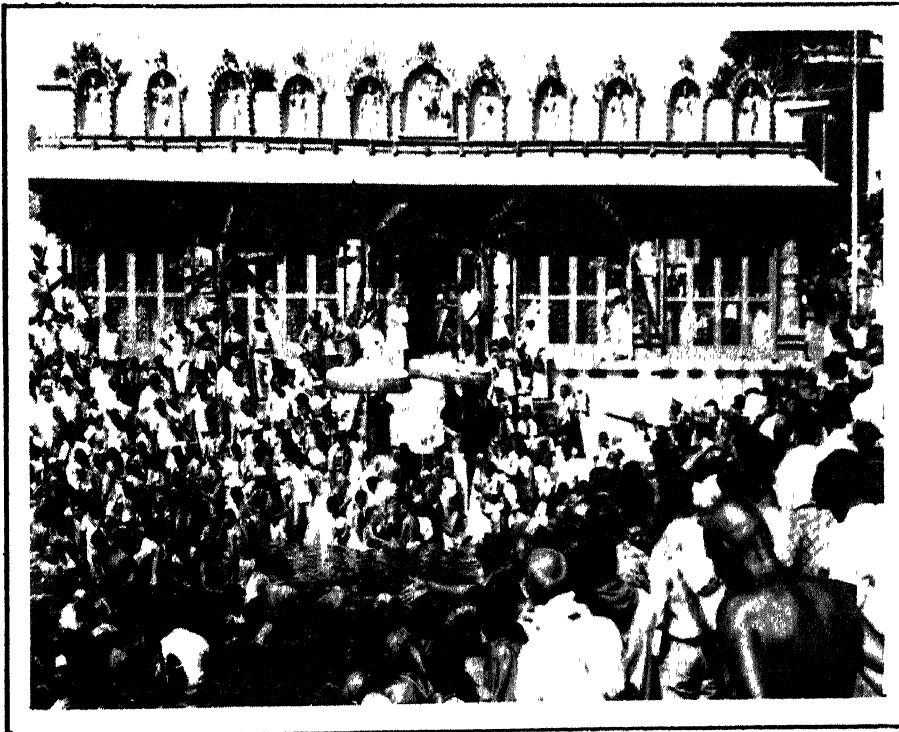
ప్రతిరోజు సాయంకాలం స్వామి "ఊంజల్ సేవ" వైభవోపేతంగా జరుగుతుంది.

నేను నాలుగుసార్లు ఈ బ్రహ్మోత్సవ వైభవంలో పాల్గొనడంచేత అది నా జీవితంలో మరపురాని మహోత్సవంగా ఎల్లప్పుడూ అనుభూతి పొందగలుగుచున్నాను. ఈ సంవత్సరము కూడా భక్తులు అశేషంగా ఈ తిరుమలేశుని

బ్రహ్మోత్సవాల్లో పాల్గొని వారి జీవితమును ధన్యము చేసుకొనెదరుగాక అని శ్రీవారిని ప్రార్థిస్తున్నాను.

కలియుగ దైవమగు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి మనల నందరను సన్మార్గవర్తులను చేసి రక్షించుగాక. సమస్తలోకములకు కల్యాణ మొనగూర్చుగాక.

మంగళ దేవత నల
మేల్మంగమ నెదదాల్చి
సర్వమంగళముల లీ
లం గూర్చి వేంకటేశుడు
మంగళ మొనరించు
గాత మన కందఱకున్ ।

"మంగళం వేంకటేశాయ
కామితార్థ ప్రదాయినే,
వేంకటాద్రి నివాసాయ
శ్రీనివాసాయ మంగళమ్.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణ
నిధయే నిధయేఽర్థినామ్,
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ
శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్."

— శ్రీ మాచవరం నరసింహారావు

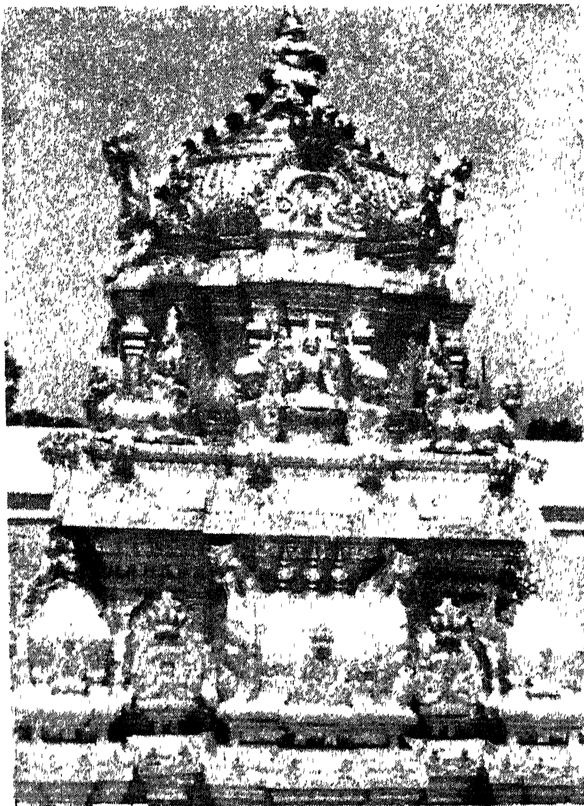

(41వ పేజీ తరువాయి)

తనవల్లనే గదా నేర్చుకొనినది. [దాసస్య] శిష్యుడనై క్రయ, విక్రయార్హుడను కాక యుంటినా? అట్లగుటచే నే నపేక్షించినట్లు అయోధ్యకు తిరిగి వచ్చుటను మఱుగు పరచునా? ఇట్టిది కైంకర్యమున చాపల్యము గల వారి స్థితి.

(వఴువిలా అడిమై) విచ్ఛేదములేని కైంకర్యము. పంచభక్ష్య పరమాన్నములతో భుజించినను, పెరుగు పోయనిచో తిననట్లే యుండునట్లు; ఒక కైంకర్యము కొఱత యున్నను, చేసినదంతయు చేయనియట్లే యుండునట్టి స్వభావమాళ్వార్లది. (శెయ్య) చేయగా. చేయవలయునను కోరిక మునుపును కలదు గదా! వీరికి యనిన ఇప్పుడంత మాత్రమేగాక అనుష్ఠాన పర్యంతమును కావలయునని. (అడిమై శెయ్య వేణ్డుమ్) కైంకర్యమొనర్పవలెనని కోరిక కల్గినది మొదలు ఉద్దేశ్యమై యున్నది. "క్షుద్రవిషయానుభవము చేయవలయు" నని మొదలిడిన సంభోగ సమయమువరకు లీలారసములు జూపి, నీ విచ్చిన ద్రవ్యమింతవరకే పరిపోయినదని బయటకు త్రోసివేతురు. ఇక స్వర్గానుభవము జేయవలయునని మొదలిడిన "స్వర్గేఽపి పాత భీతస్య, క్షయిష్ణోర్నాస్తి నిర్వృతిః" యనినట్లు దగ్గరలో నరకానుభవమొనర్చు కొందరను జూచుటచేత, తా ననుభవించు చున్న స్వర్గసుఖము లేనిదానితో సమమేయగును. ఆ పుణ్యమైనను చిల్లికుండలోని నీరువలె క్షయించగనే "ధ్వంస" యని తల క్రిందుగ పడునట్లు త్రోసివేతురు. ఇట్లు భగవద్దాస్య రూపమునకు తగనిదై, అహంకార, మమకారములు కారణముగ వచ్చు నీ యనుభవముల వంటిదిగాక, స్వరూపమునకు తగినదై, కైంకర్యము నంగీకరించు సర్వేశ్వరుడు నిత్యుడై, కైంకర్య మొనర్చు జీవుడును నిత్యుడై, కాలమును నిత్యమై, దేశమును నిత్యమై, యెన్నటికిని తిరిగి రావలసినదిలేని (అపునరావృత్తి) లక్షణమగు మోక్షమై క్షుద్ర విషయానుభవముల వలె దుఃఖమిశ్రితముగాక, నిరతిశయ సుఖమై యుండునది భగవత్కైంకర్యము. అట్టి కైంకర్యమే వీ రిప్పు డపేక్షించునది.

(నామ్) మనము అనుటలో తమ మనస్సును కలుపుకొని గాని, లేక తమ మనస్సన కనుకూలురను కలుపుకొనిగాని యనవచ్చును.

తిరుచానూరు శ్రీ పద్మావతి అమ్మవారి దేవాలయ నూతన స్వర్ణగోపురము

ఇది పాశురపు మొదటి సగము వివరణము. ఇక రెండవ సగమున, కైంకర్యము చేయగోరు వీరి యత్నమేగాక, కైంకర్యము నంగీకరించు సర్వేశ్వరుని యత్నమును తెలుపుచున్నారు.

(తెజి (డి) కురులరువి) గంభీరమగు ధ్వనిగల సెలయేళ్ళుగల వేంకటాచలము. ఆళ్వార్లు ఉన్న చోటనే యుండి యపేక్షించుచుండిరేగాని; సర్వేశ్వరుడో తన "కలఙ్గా పెరు నకర్" (కలతబడని గొప్పపట్టణము) అనబడు పరమపదమున విడిచి యీ లోకమునకు వచ్చి తిరుమలపై నిలచి, తన యనుష్ఠానముచే తన యత్నమును తెల్పుచున్నాడు. గంభీరమగు ధ్వనిగల సెలయేళ్ళను తిరుమలపై యుండుటచేత, వాని శబ్దమున్ను ఆశ్రయణీయమే. "కైంకర్య మొనర్ప రండో హో!" యన్నట్లున్నది వీరికి శబ్దమున్ను. (తిరువేఙ్గడత్తు ఎ(డి)జిల్ కొళ్ శోతి) శ్రీ వేంకటాచలముపై మిక్కిలి ప్రకాశించు తేజస్సు. "కైంకర్యము స్వీకరించుటకు తగిన చోటిదియే" యని సర్వేశ్వరుడు వచ్చి నిలిచిన చోటిది. అర్చిరాది మార్గమున నీ శరీరావసానమున, పరమపదమునకు పోయినచో నచ్చట నీ వొనర్పదగిన కైంకర్య మిచ్చుటనే స్వీకరించుటకుగా వచ్చి నిలచినచోటు. వాని శరీర సౌందర్యమును జూచినచో పైబడదగిన యట్లున్నది. పరమపదమున సర్వేశ్వరుని కాంతి, పగటిదీపము, క్షీరాబ్ధియందు సముద్రము పాలు, వేంకటాచలమున గుహలోని దీపమువలె మిక్కిలి కాంతివంతము. ఆ ప్రదేశమంతయు వీని సౌందర్యముచే కాంతివంతమైనది.

(ఎన్దై) మా స్వామి. అందగాడు కాకున్నను స్వామిత్వ సంబంధముచే విడువరాని విధము. సౌలభ్య, సౌందర్యాదులచే తనను లోబఱచుకొనిన స్థితి.

(తన్దై తన్దైక్కే) నా తండ్రికి, నా తాతకున్ను, స్వామి యనుటచే 'పరమశేషి' యని యర్థము.

ఇట్టి సర్వస్మాత్పరునకు సేవ యొనర్చుట కన్న మిన్నయగు భాగ్య మే మున్న దని నమ్మాళ్వార్లీ మొదటి పాశురమున లోకమునకు హితోపదేశము చేయుచున్నారు. *

శ్రీ పి.వి.జి.వి.ఎల్. నరసింహాచార్యులు

వార్తాలహరి

మోటారు సైకిలు కానుక

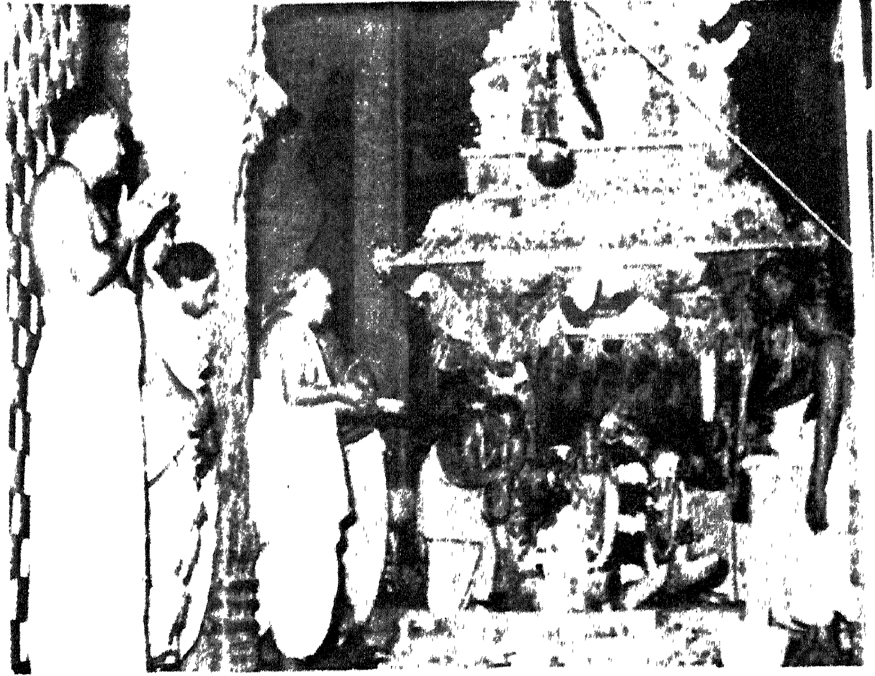
తిరుమలలో ఆగష్టు 16వ తేదీన మద్రాసు లోని ఇండో-సుజుకి కంపెనీ తయారుచేసిన మొట్టమొదటి మోటారు సైకిలును, ఆ సంస్థ మేనేజింగ్ డైరెక్టరు శ్రీక్రిష్ణన్ శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామికి కానుకగా సమర్పించారు. సుమారు 12 వేల రూపాయల విలువ గల ఈ కానుకను దేవస్థానం తరఫున సంయుక్త కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జె. వేంకటేశ్వర్లు ఐ. ఏ. యస్. స్వీకరించారు.

ఉత్సవ విగ్రహాల ప్రతిష్ఠ

ఆగష్టు 20 వ తేదీన శ్రీ నివాసమంగాపురం శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరస్వామి ఆలయంలో శ్రీ వేణుగోపాలస్వామి, రుక్మిణీ సత్యభామల ఉత్సవ విగ్రహాలను ప్రతిష్ఠించారు. ఈ సందర్భంగా 20 వ తేదీ నుంచి మూడురోజులపాటు లఘు సంప్రోక్షణ నిర్వహించారు.

గొడుగుల ఊరేగింపు

తిరుపతి గొడుగుల ఛారిటీస్, మద్రాసు వారి ఆధ్వర్యంలో ప్రతిఏటా బ్రహ్మోత్సవాల సమయంలో శ్రీవారికి కానుకగా సమర్పించడం జరుగుతుంది. ఈ సంవత్సరం 1-9-84 శనివారం సాయంత్రం మద్రాస్ హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు గా॥ శ్రీ కె. షణ్ముగం సమక్షంలో ఊరేగింపు ప్రారంభమై, 22-9-84 న తుదిపూజ జరిగి, అనంతరం సాయంత్రం 6 గం॥లకు ఊరేగింపు ప్రారంభమవుతుంది. 23 వ తేదీన మద్రాసును వదలి 30 వ తేదీకి తిరుమలకు చేరుకొని ఆ రోజు శ్రీవారికి జరిగే గరుడ సేవలో కానుకగా సమర్పిస్తారు.

పవిత్రోత్సవం

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి ఆలయంలో ఆగష్టు 7 నుంచి మూడు రోజుల పాటు జరిగిన ఈ ఉత్సవంలో సుమారు 50 వేల మంది భక్తులు పాల్గొన్నారు. యాగశాలలో ఉత్సవ మూర్తులను పవిత్రాలతో అలంకరించి, శాస్త్రోక్తంగా యజ్ఞం నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా నారాయణగిరిలో శ్రీవారి పాదాలకు పూజలు కూడా జరిగినవి.

గోపూజ

ఆగష్టు 20 వ తేదీన శ్రీకృష్ణాష్టమి సందర్భంగా శ్రీ వేంకటేశ్వర డైరీఫారంలో గోపూజ ఉత్సవాన్ని నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా 19 వ తేదీ నుంచి 23 వరకు శారదా ప్రియానందగారు 'భాగవతం' పై ఉపన్యసించారు.

ఆగష్టు 21 వ తేదీన తిరుమలేశ్వరుని ఆలయంలో గోకులాష్టమి ఉత్సవం నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా ఉట్ల ఉత్సవం జరిగింది.

తిరుపతి శ్రీ అన్నమాచార్య కళామందిరంలో కూడా గోకులాష్టమి సందర్భంగా స్పెషల్ ఆఫీసరుగా ఇటీవల పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించిన శ్రీ కామిశెట్టి శ్రీనివాసులు రసనమంచిత వ్యాఖ్యానంతో జరిగిన ఈ సంగీత కచ్చేరిలో శ్రీకృష్ణునిపై రచించిన అన్నమయ్య కీర్తనలను మధురంగా శ్రీ వాగేశ్వరనాయుడు, శ్రీ పి. యస్. రంగనాథ్ గానం చేశారు.

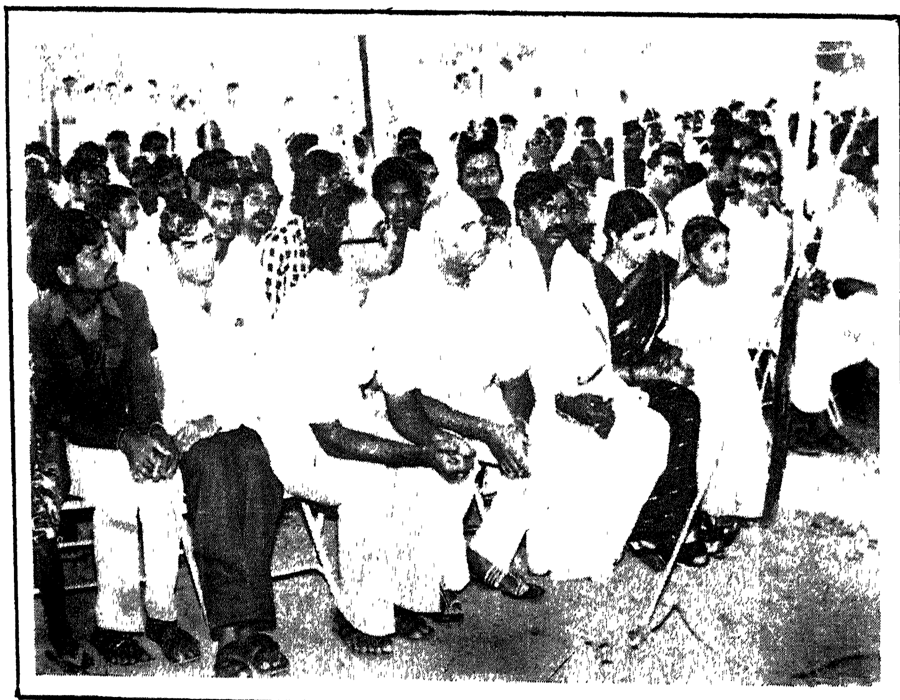
అదిలాబాద్ జిల్లాపరిషత్ అధ్యక్షులు శ్రీ టి. మధుసూదనరెడ్డిని పుష్పమాలతో అలంకరిస్తున్న దేవస్థాన ప్రజాసంబంధాధికారి శ్రీ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి.

భూమిపూజ

నూతన కల్యాణ మండపము

అదిలాబాద్ జిల్లాలోని మంచిర్యాలలో నూతన కల్యాణమండపానికి ఆగష్టు 12 తేదీన భూమిపూజ గావిస్తూ, దేవస్థాన ధర్మకర్తలమండలి సభ్యులు శ్రీ పి. యాదగిరి, ఎం ఎల్ సి, సనాతన ధర్మరక్షణ, ప్రచారానికి దేవస్థానం వారి వివిధ ప్రణాళికలను సద్వినియోగం చేసుకోవలసిందిగా కోరారు. నూతన కల్యాణ మండపముల నిర్మాణానికి దేవస్థానం అత్యంత ప్రాధాన్యము ఇవ్వడం జరుగుతుందనీ గూడా తెలియజేశారు. దేవస్థాన ప్రజాసంబంధాధికారి శ్రీ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి ప్రసంగిస్తూ 1.9 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో 13 కల్యాణ మండపాలు మరియు 18 సత్రాలు నిర్మించబడ్డాయని, 7.2 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో 62 కల్యాణ మండపాల నిర్మాణము వివిధ దశలలో ఉన్నాయనీ తెలియజేశారు. ఇదియేగాక దేవస్థానం వారి వివిధ ప్రణాళికలను వివరించారు.

విచ్చేసిన ఆహూతులు

అదిలాబాద్ జిల్లా పరిషత్తు అధ్యక్షులు శ్రీ టి. మధుసూదనరెడ్డి, మంచిర్యాల పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ ఎస్. ఎస్. సాంబయ్య తమ ప్రసంగాలలో సనాతన ధర్మ రక్షణ మరియు వ్యాప్తికి దేవస్థానం చేస్తున్న సేవలను ప్రశంసించారు.

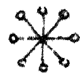
*

ఈ నెల 2 వ. తేదిన ఆంధ్రప్రదేశ్ నూతన గవర్నర్ గౌ॥ డా॥ శంకర దయాళ్ శర్మ సతీసమేతంగా తిరుమలకు విచ్చేసి శ్రీ వెంకటేశ్వర స్వామిని భక్తి శ్రద్ధల తో సేవించారు. దేవస్థాన కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామి రెడ్డి శేషవస్త్రము, ప్రసాదమును బహుకరించారు. తరువాత వారు తిరుమల లోని శిలాతోరణాన్ని, తిరుపతి లోని వివిధ మందిరాలను దర్శించారు!

తిరుమల లో

ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నర్

ధర్మరక్షణ కార్యక్రమాలు

శ్రీకాకుళం

జూలై 8వ తేదీ నుండి 16వ తేదీ వరకు ప్రార్థన గాన సంఘ రామమందిరంలో 'గురుపూర్ణిమ' కార్యక్రమాలు అత్యంతోత్సాహముతో జరుపబడినవి. స్థానిక సుప్రసిద్ధసంస్కృత పండితులు బ్రహ్మశ్రీ సామవేదం సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు, శ్రీ శంకరవిజయము గురించి ఉపన్యసించారు. ఆదిశంకరులు బోధించిన భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్యములను భక్తులకు సుబోధకము గావించారు. 11, 12 తేదీలలో శ్రీమాన్ కామసముద్రం నరసింహాచార్యులు భాగవతార్ 'మారుతిచిటికెలు', 'తులసీ జలంధర' హరికథలు జనరంజకముగా చెప్పారు.

13 వ తేదీన పండిత శ్రీమాన్ అరవెల్లి లక్ష్మీనారాయణాచార్యులు గారిచే గురుపూజామహోత్సవము జనులలో గురుభక్తి పెంపొందే విధముగా జరుపబడింది. మందిర కమిటీవారు వీరిని శాలువతో సత్కరించి గౌరవించిరి. పూజానంతరము ఆచార్యులవారు వ్యాసులజననవిశేషము, పురాణవాఙ్మయ ప్రాశస్త్యము, పురాణ వాఙ్మయ విభజనలుగురించి మూడురోజులు, 16వ తేదీన కర్కాటక సంక్రమణపర్వదిన వైశిష్ట్యమునుగురించి భక్తులలోపురాణపఠన కౌతూహలం ఏర్పడునట్లు సవివరముగా వివరించారు.

వరంగల్లు

జూలై మాసములో 5 ధార్మిక ఉపన్యాసములు, 4 భజనలు, 2 హరికథలు జరిగాయి. హిందూధర్మరక్షణ సంస్థ జిల్లా ఆర్గనైజరు, శ్రీ వై. సూర్యచంద్రారెడ్డి ఈ సంస్థ ఆశయాలు, సనాతనధర్మం పట్ల మనం ఈనాడు అనుసరించవలసిన రీతిని గూర్చి ప్రసంగించారు. ప్రతిరోజూ టి. టి.డి కల్యాణమండపమునందు సా. 6–30 గం. నుంచి పురాణప్రవచనము ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది.

ప్రొద్దుటూరు

కడపజిల్లా ప్రొద్దుటూరులో ఈ నెల 10వ తేదీన కొఱ్ఱపాడు రోడ్డులోని హరిజనవాడలో 6 గం॥ నుండి 8 గం॥ వరకు వేమనసాహిత్యము, ఆధ్యాత్మికతత్వమునుగూర్చి ప్రజాహక్కుల సంరక్షణ సంఘం కార్యదర్శి శ్రీ నలమారు నడిపి సుబ్బయ్య వేమన పద్యములను ఉదాహరిస్తూ కడు రమ్యముగా ఉపన్యసించారు. హిందూధర్మరక్షణసంస్థ ఆర్గనైజరు శ్రీ కె. కృష్ణాజీ ఈ సభలో అధ్యక్షోపన్యాసము గావించారు. శ్రీ గాజు సుబ్బరాయుడు (ఉపాధ్యాయుడు) వీరిని సభకు పరిచయం చేశారు.

నెల్లూరు

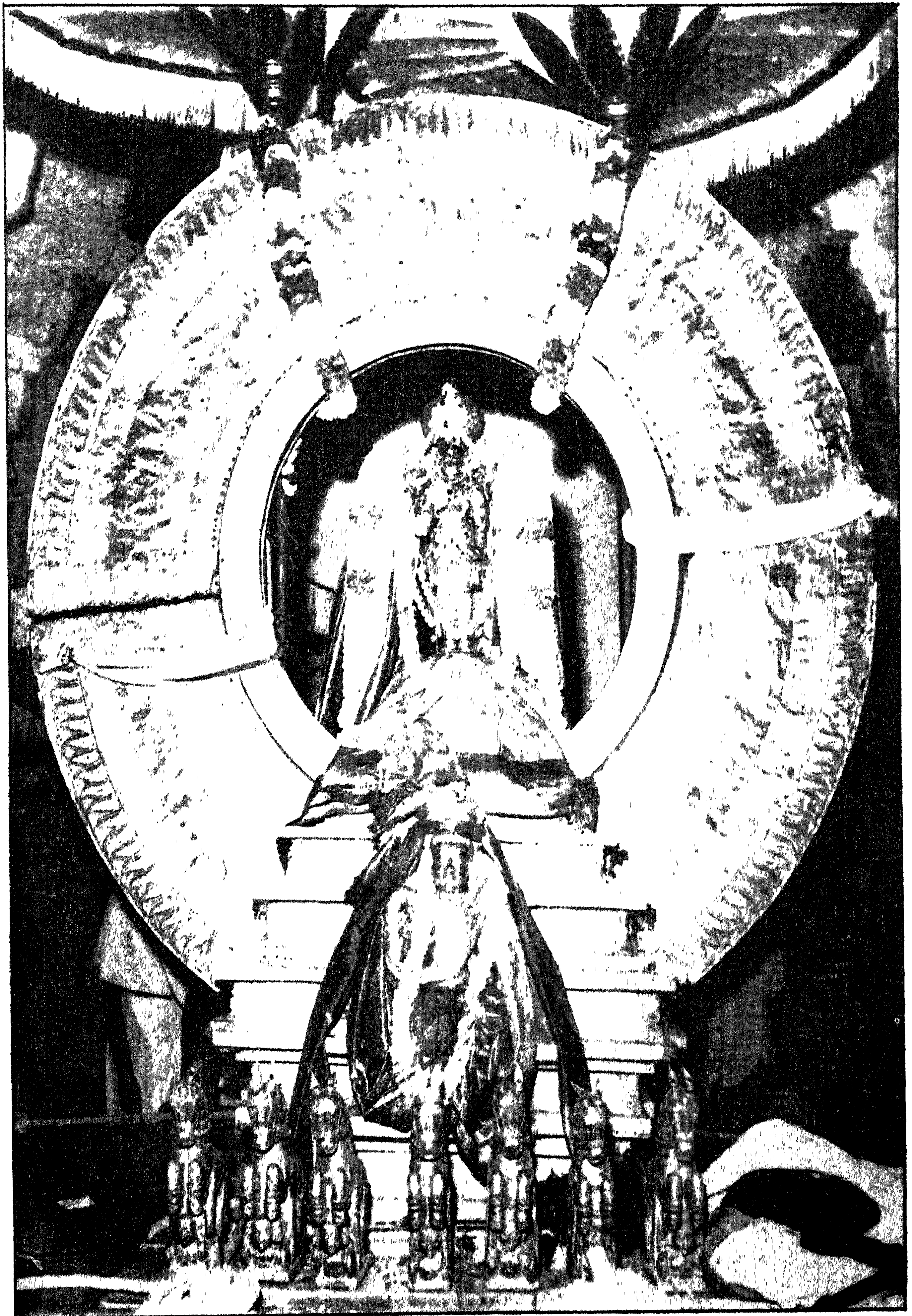
జూలై 11వ తేదీన "మానవులు–వారి కర్తవ్యములు" గూర్చి శ్రీ ఎ. యస్. విశ్వనాథ శ్రౌతి ధార్మికోపన్యాసం గావిస్తూ, మానవుడు జన్మదినం నుండి మరణాంతము వరకు ఆచరించదగిన విధులు మన ధర్మశాస్త్ర ఆధారముగా చక్కని సరళశైలిలో విపులముగా వివరించారు. శ్రీ వి.సుబ్బరామశర్మగారు నిశిత, తార్కికబుద్ధితో హిందూ ధర్మమును గురించి మరియు శ్రీ పి. వీరబ్రహ్మం (చాకలికొండ) గారు భాగవతము-భక్తితత్త్వమున 'నవవిధభక్తులు' సోదాహరణ పూర్వకముగా విశదీకరించారు. శ్రీమతి జి. త్రిపురసుందరమ్మ (సౌందర్యలహరి మండలి) గారిచే నామసంకీర్తనము, కుమారి టి. సి. తారాకుమారి భాగవతారిణి (విజయముద్రిక), శ్రీ చింతా ఈశ్వరశర్మ (భక్తమార్కండేయ) గార్ల హరికథలు బహు జనాకర్షణ పొందినవి.

శ్రీ రమాసత్యనారాయణస్వామి దేవస్థానం, గుంటూరు

జూలై 15 వ తేదీ నుండి ఆగష్టు 23 వరకు మండలం రోజులపాటు పై దేవస్థానం వారి ఆధ్వర్యంలో విష్ణుసహస్రనామపారాయణ భక్తిశ్రద్ధలతో గావించబడింది. ఈ సందర్భంగా 24–8–84 శుక్రవారంనాడు ధార్మిక సమ్మేళనమును దేవస్థాన అధ్యక్షులు శ్రీ సి. హెచ్. వి. గోపాలకృష్ణమూర్తి ప్రారంభించారు. తి. తి. దేవస్థాన వేద పండితులు వేదస్వస్తి; కుమారి శ్రీదేవి, గాయత్రి యొక్క అన్నమయ్య కీర్తనతో సభ ప్రారంభమైనది. శ్రీ చెరువు సూర్యనారాయణమూర్తి అధ్యక్షత వహించారు. ముఖ్యఅతిథిగా ప్రముఖ సినీనటులు శ్రీ ధూళిపాళ "శ్రీ సత్యనారాయణ వ్రత మాహాత్మ్యం" అనే క్యాసెట్టును ఆవిష్కరించారు. వారు తమ ఉపన్యాసంలో సమాజంలో నేడు అన్ని నిత్యావసర వస్తువులతో పాటు మానవునికి భక్తికూడ తప్పనిసరిగా ఉండవలెననీ, తి. తి. దే. హిందూధర్మరక్షణసంస్థకార్యక్రమాలనూ ప్రశంసించారు. ప్రముఖ వక్త డా॥ ప్రసాదరాయకులపతి తమ ఉపన్యాసంలో విష్ణుసహస్రనామ ప్రాశస్త్యాన్ని విపులంగా వివరించారు.

Edited and Published on behalf of the T. T. Devasthanams by K. Subba Rao, M.A., and Printed at T.T.D. Press, by M. Vijayakumar Reddy, L.P.T., Manager, T.T.D. Press, Tirupati.

Regd. No. H/TRP/13.

సంవత్సర చందా: 12-00.

